

BILDNING
för
framtiden

KALENDERN 2019

SEV

Årsbok

SFV

KALENDERN 2019

Årsbok

SFV främjar utbildning, kultur och fri bildning på svenska i Finland. Vi jobbar för att dessa sektorer får större kraft och starkare förutsättningar att förändra samhället till det bättre. Tillsammans med våra samarbetspartner och bidragsmottagare bygger vi ett rikare och mer tolerant samhälle där det finlandssvenska har en stark, självklar och positiv roll.

Svenska folkskolans vänner

Annegatan 12, 4 vån. (PB 198)
00121 Helsingfors

09-6844 570
sfv@sfv.fi
www.sfv.fi

Vi finns på Facebook,
Youtube,
Twitter (@sfv_forening),
och Instagram
(#svenskafolkskolansvänner)

Chefredaktör

Johan Aura

Redaktionsråd

Johan Aura
Wivan Nygård-Fagerudd
Rabbe Sandelin
Christine Skogman

Redaktion, minnesrunor

Rabbe Sandelin
Hedvig Stenman

Layout

Pia Pettersson

Pärmlayout

Anders Carpelan

Pärmbild

Helsingfors centrumbibliotek Ode.
Foto: Rabbe Sandelin

ISSN 0357-1068 (Print)

ISSN 2243-0261 (Web)

Grano
2019

Bildning för framtiden

Arkitektur har upprepade gånger satt Finland på världskartan. Det nya biblioteket Ode i Helsingfors tänjer på vår uppfattning om vad ett bibliotek kan vara. Besökarna är lyriska över den nya mötesplatsens mångsidighet. Utländska gäster uttrycker sin respekt: ett land som satsar så stort på bibliotek måste värdera bildning högt.

I sin essä i årets *SFV-kalender* citerar **Tove Fagerholm** författaren **Torgny Lindgren**: *”Litteraturen är råmaterial som kan hjälpa oss att leva”*.

Finländarna hör till världens mest trängna bokläsare, och det läsande folket har inte bara stått sig väl i PISA-konkurrensen, Finland tar också täten som det lyckligaste landet i världen. Man måste bära skyggglappar för att inte se ett samband. För en organisation som SFV är det här både en bekräftelse och en sporre: bildning gör Finland starkt.

Språk och kultur är en väg in i den finlandssvenska gemenskapen. Vår kultur och litteratur öppnar dörrar också internationellt, vilket **Marit Lindqvist** skriver om i sin artikel.

Man behöver inte heller födas som finlandssvensk, man kan välja att bli. Eller, som **Henrik Othman** skriver, känna sig hemma i en dubbel tillvaro som *”varken svensk eller finne – men både och”*. Det finns nämligen ingen allenarådande finlandssvensk norm, utan en mosaik av finlandssvenska identiteter. I den ständiga utvecklingen samlas vi kring gemensamma berättelser, samtidigt som gamla myter får nya tolkningar, skriver **Catarina Harjunen** och **Annika Pastuhov**.

Gunilla Holm och **Monica Londén** belyser hur finlandssvenska niondeklassare beskriver den egna identiteten och det svenska i Finland. Här betonas allt från jämlikhet och gemenskap till utsatthet och försvarsberedskap. Särskilt bland elever från mer tvåspråkiga miljöer är skolan starkt förknippad med det svenska språket – den spelar en dubbel roll som förmedlare av såväl språk som kultur.

SFV:s arbete och utdelning behöver bygga på sakkunskap, fakta och forskning. För våra sektorer – utbildning, kultur och bibliotek, fri bildning

och studiecentralen – har vi därför i samråd med externa sakkunniga ringat in utmaningar som ägnas särskild uppmärksamhet.

I fokus för SFV:s arbete inom utbildningssektorn står en högklassig språkpedagogik och att främja jämlikhet och nytänkande. Att kunna ta till sig alla slags texter är också en jämlikhetsfråga, konstaterar **Gun Oker-Blom**. I en språkligt allt mer heterogen skola ökar även behovet av en språkmedveten pedagogik.

Det livslånga lärandet stärker självkänsla, och identitet, och kan ge såväl förståelse för omvärlden som kunskap att granska den. Det här är förutsättningar för ett aktivt medborgarskap. Här fyller föreningslivet och den fria bildningen en viktig funktion. **Mikael Sjövall** skriver om en sektor som förnyas sig för att hålla jämna steg med utvecklingen.

Bildning för framtiden är SFV:s motto. Det sammanfattar föreningens syfte, som från grundandet 1882 varit att verka ”bland landets svenska befolkning” och ”befrämja dess bildning”. I år har SFV för femte gången i sin 137-åriga historia antagit nya stadgar. Nya behöves eftersom de gamla inte längre höll jämna steg med ny föreningslagstiftning, modernt språkbruk och förändringar i de sektorer vi verkar inom.

Stadgarna kan sägas vara den karta vi orienterar enligt. Ledstjärnan för förnyelsen har varit en fullständig trohet mot föreningens syften, så som de formulerats tidigare. Jag är viss om att våra föregångare hade känt igen landskapet på 2019 års karta – SFV fortsätter att främja bildning och kultur på svenska i Finland. De nya stadgarna ger vårt arbete stadga.

En förändring är det också att SFV-kalendern i år utkommer tidigare, mer eller mindre raka vägen från tryckeriet till vårens utdelningsfest. Vår förhoppning är att den nya tidpunkten ska tilltala SFV:s medlemmar och vänner.

Formen på det vi kallar Svenskfinland är inte given, vare sig på kartan eller i ett gemensamt medvetande. Våra identitetsmarkörer varierar och förändras, och därför söker vi i vår verksamhet både de historiska rötterna och former som fungerar för det svenska i Finland i dag. Tillsammans med våra medlemmar och samarbetspartners fortsätter SFV verka för ett Finland där det svenska har en stark, självklar och positiv roll.

Wivan Nygård-Fagerudd
styrelseordförande

FOTO: MARICAROSENGÅRD

Innehåll

8 *Rabbe Sandelin*
Språkpedagogik
och multilitteracitet

16 *Gunilla Holm & Monica Londen*
Det svenska i rörelse
– sett genom ungdomars ögon

28 *Henrik Othman*
Varken svensk eller finne
– men både och

36 *Catarina Harjunen & Annika Pastuhov*
Om folkbildning och berättelser –
exemplet näcken som hållbarhetens språkrör

44 *Mikael Sjövall*
Bildad och fri på nya villkor

52 *Marit Lindqvist*
När boken får vingar – om den
finlandssvenska bokens väg ut i världen

64 *Tove Fagerholm*
Det goda samtalet

70 Minnesrunor

124 SFV år 2018

Kanslichefens översikt	127
Verksamhetsberättelse	129
Resultaträkning	134
Balansräkning	136
Finansieringsanalys	138
Noter till bokslutet	140
Bokslutets underskrift	148
Revisionsberättelse	150
Förteckningar	154
Utdelning 2018	174
SFV:s donationsfonder 2018	176

”

Paradoxalt är det ju så att utan förändringsmotstånd skulle det inte kunna ske någon förändring. De olika strömningarna och idéerna måste mötas, och nötas mot varandra så att de bästa synteserna kan uppstå. Evolution är i många fall bättre än revolution.

GUN OKER-BLOM, sid. 15

Gun Oker-Blom är direktör för Utbildningsstyrelsens svenskspråkiga verksamhet och SFV:s styrelseledamot.

Språkpedagogik och multilitteracitet

En stor utmaning för dagens skola är att samhällsförändringarna sker så snabbt. Grupperna blir mer heterogena på grund av globalisering, mobilitet och flerspråkighet. För vissa är undervisningsspråket kanske inte det starkaste språket. Därför förändras även lärarjobbet nu i snabb takt.

Gun Oker-Blom, direktör för den svenska verksamheten vid Utbildningsstyrelsen, säger att man nu måste börja tänka i större helheter. Man är mer eller mindre tvungen att vidga perspektiven.

– Internationellt talar man nu om *Content*, *Context* och *Community*, det vill säga innehåll, kontext och gemenskap. Alla måste dra åt samma håll, på alla läronivåer.

Inför jubileumsåret 2017 tillsatte Undervisnings- och kulturministeriet ett av regeringens spetsprojekt: Grundskoleforumet, där man samlade lärare, elever, föräldrar, beslutsfattare och forskare med målet att ta fram utvecklingsidéer för framtidens grundskola.

– Forumet utarbetade riktlinjer som förenar många perspektiv, det nationella, utbildningsanordnarens, skolans och elevens samt uppväxtgemenskapens perspektiv. Även om aktörerna själva beslutar om hur riktlinjerna skall genomföras, har alla förbundit sig att implementera dem, berättar Oker-Blom.

Den bärande idén är att alla aktörer har olika, men överlappande roller.

En ny dimension är här uppväxtgemenskapen där man betonar familjernas roll. På nästa nivå finns skolan och eleven där man betonar kunskap, färdigheter och breda kompetenser, och därutöver utbildningsanordnaren, där man lyfter

Multilitteracitet är en av kompetenserna och handlar dels om att man inser att det går att uttrycka sig på många olika sätt, och dels att man kan tolka saker och signaler från omvärlden på olika sätt.

fram en lärande gemenskap och flexibla läromiljöer. Därutöver har man det nationella perspektivet med betoning på långsiktigt och flexibelt stöd för att utveckla de olika undervisningsverksamheterna.

– I och för sig är begreppen inte nya, och de återkommer även i specifika program som till exempel i utkastet till modell för hur skolan och utbildningen skall implementera digitala verktyg.

En bärande tanke är att det idag inte längre räcker med att undervisa på samma sätt för alla.

– Dagens samhälle har blivit så differentierat. Vi ser det tydligt i språkämnen, men fenomenet förekommer även inom alla övriga ämnen.

Multilitteracitet och språkmedvetenhet

Gun Oker-Blom vill gärna lyfta fram två aspekter av läroplansbegreppen: *verksamhetskulturen och mångsidig kompetens*, vilka borde betonas i alla ämnen.

– Multilitteracitet är en av kompetenserna och handlar dels om att man inser att det går att uttrycka sig på många olika sätt, och dels att man kan tolka saker och signaler från omvärlden på olika sätt. Man skall också förstå att det finns många olika språk, och då menar jag också till exempel matematikens språk.

Alla skall lära sig att läsa av verbala, textuella och visuella signaler. Man skall kunna ställa sig positivt till att människor uttrycker sig på många olika sätt – att det så att säga finns en språklig mångfald när det gäller innehållet.

Den andra aspekten är *språkmedvetenhet*.

– Multilitteraciteten är starkt kopplad till de digitala kompetenserna och färdigheterna, så när det gäller språklig medvetenhet tänker man mera på attityden, inställningen, värdegrunden och hela verksamhetskulturen.

Språkmedvetenhet finns enligt Gun Oker-Blom som en viktig kompetens i alla färdigheter, och i alla ämnen.

– Den finns nog underförstådd med i den kulturella och kommunikativa kompetensen. Alla måste ju ha ett starkt skolspråk för att överhuvudtaget lära sig. Men läser man läroplansgrunderna inser man att betoningen inte riktigt finns där ännu – kompetens i skolspråket har hittills kanske varit lite för självklart i Finland, där man länge satsat på läsning och traditionellt har haft goda läsvanor.

Heterogena grupper

Orsaken till att språklig medvetenhet borde betonas mer än förr är enligt Oker-Blom de allt mer heterogena grupperna.

– På svenskt håll har vi på sätt och vis redan tidigare uppmärksammat saken, eftersom vi länge haft barn från tvåspråkiga familjer. Vi har jobbat mycket med att stärka skolspråket, det vill säga den form av språket som man lär sig på.

Enligt Oker-Blom handlar det inte om att förringa till exempel dialekter, men alla elever skall ha samma jämlika rätt att erhålla ett starkt akademiskt språk – det språk man lär sig på, det som man läser på, och som man sedan kan utveckla.

– Det har alltid varit viktigt i den svenska skolan i Finland, och nu aktualiseras frågan i snabb takt även i de finskspråkiga skolorna på grund av invandring och mobilitet. Allt oftare har vi i båda skolorna ett läge där det kan finnas många elever som inte använder skolspråket hemma. Vi går alltså mot en ökande flerspråkighet.

Förståelsen för olika barns olika hemspråk varierar för tillfället mycket. Enligt Oker-Blom måste man beakta att flerspråkiga barn har helt andra utgångspunkter än enspråkiga. Även här hjälper den språkliga medvetenheten till: det akademiska språket är den jämlika gemensamma nämnaren som integrerar, i stället för att vi till exempel skall ha separata klasser (eller skolor) för invandrare.

Gemenskaper är grunden

– Vi finner stöd för gemenskapstanken i till exempel kanadensiska undersökningar. Heterogeniteten i grupperna gör att det blir bättre resultat av att ha alla i samma grupp, och sedan inom gruppen börja differentiera så att individerna lär sig i egen takt, och framför allt också av varandra.

Det ställer förstås alldeles nya krav på lärarna. Hur skall undervisningen på riktigt se ut så att den blir meningsfull, och så att alla blir stimulerade och får chans att lära sig? Enligt Gun Oker-Blom behöver det ändå inte bli alltför svårt.

– Den finländska läraren har traditionellt haft ganska stor frihet att utforma undervisningen, så tankegångar som individuella lärostigar behöver inte alls bli oöverkomliga. I den anglosaxiska världen kan det däremot bli mycket svårare, eftersom man på många håll har standardiserade test för eleverna och olika kontroller där också lärarna rankas. Där utvärderar man alltså bara vissa områden, vilket gör att grupperna mest arbetar med att klara av de standardiserade proven.

Enligt Gun Oker-Blom har vi i Finland också den lyckliga situationen att läraryrket är uppskattat och eftertraktat.

– I bakgrunden finns vår starka bildningstradition. Ett faktum som kanske få känner till är att bara drygt tio procent av de som söker till lärarutbildningarna kommer in. Som motsats kan vi nämna Sverige, där man mer eller mindre måste rekrytera folk till lärarutbildningarna. Men allt kan förstås ändras, och därför är den gemensamma synen så viktig. Och det gäller inte enbart lärarna. Kraven ökar förstås på gott ledarskap inom hela utbildningssektorn.

Olika bedömningsfilosofier

Individuella lärostigar i motsats till standardiserade test påverkar förstås även inställningen till hur prestationer borde bedömas. Idén rimmar kanske inte heller så bra med politiska krav på mätbarhet och kostnadseffektivitet.

– När det gäller bedömning finns förstås olika filosofier, men grundsynen borde väl vara att allting inte kan mätas i siffror, och att alla nödvändigtvis inte kan mätas på exakt samma sätt. Vi har försökt skapa tillräckligt breda bedömningskriterier för till exempel modersmålet. Man bedömer inte enbart språkriktighet, utan det blir också fråga om att läsa och uttrycka sig muntligt och skriftligt, eller i kombinationer av bilder och ljud.

Den nya tekniken ger här stora möjligheter, och den jämnar också vägen speciellt för de som har inlärningssvårigheter.

– Då kan alla jobba i samma grupp på sin egen nivå, och klara av saker som man förr inte alls kunde träna på.

Blir den svenska skolan en språkskola?

Den senaste rapporten som behandlade språklig mångfald i de svenska skolorna i Finland gjordes 2013. Det börjar enligt Oker-Blom alltså vara hög tid för en ny rapport, eftersom läget ändras så fort. Både antalet barn med tvåspråkiga hem

När det gäller bedömning finns förstås olika filosofier, men grundsynen borde väl vara att allting inte kan mätas i siffror, och att alla nödvändigtvis inte kan mätas på exakt samma sätt.

i bakgrunden ökar, liksom antalet barn med annat modersmål än svenska eller finska. Men det finns inte något som talar för att den svenska skolan i Finland på sikt blir en sorts språkskola.

– I läroplanen för modersmål och litteratur nämns finska, svenska, samiska och romani som modersmål. I utgångspunkterna för språkpedagogik och språkutveckling finns sedan en egen text om svenskan och den svenska litteraturen.

Eftersom svenskan är det ena av Finlands två nationalspråk innebär det att den svenska skolan i Finland, egentligen hela det svenska läronätet, därför även har ett kulturbärande uppdrag.

– Vi måste minnas att den svenska skolan inte bara handlar om språkpolitik, utan om verklighet och riktiga människor. Den svenskspråkiga kulturen skiljer sig genom språket, och genom att man gör saker på svenska med lite andra sånger, andra sagor och andra traditioner. Den svenskspråkiga skolan bygger på att det finns en egen svensk kultur i Finland.

Enligt Oker-Blom leder den nya språksituationen i skolorna snarast till att man idag borde öppna upp begreppet finlandssvensk.

– Våra två kulturer har ju alltid synats både i separata uttryck, och i olika typer av blandningar. Det har alltid funnits olika typer av språkmiljöer, så vi borde nog kunna tackla det hela ganska bra. Däremot behöver vi alltså en systematisk språkstimulans både i den svenska och i den finska skolan, så att alla kan ta till sig alla slags texter på undervisningsspråket. Det är en jämlikhetsfråga.

Tidigareläggning

I tillägg till att man funderar på språklig medvetenhet är man idag både i den finskspråkiga och svenskspråkiga skolan i Finland orolig för att finländarnas språkkunskaper överlag försämras. Mycket få kan franska, och snart kan ingen tyska. Den allmänna tendensen – även i grannländerna – är att man tycker det räcker med engelska.

När det gäller bedömning finns förstås olika filosofier, men grundsynen borde väl vara att allting inte kan mätas i siffror, och att alla nödvändigtvis inte kan mätas på exakt samma sätt.

– Vi ser även en oroväckande försämring i finskakunskaperna bland svenskspråkiga. När attityden förr var att alla borde lära sig det andra nationalspråket på hyfsad nivå, finns det idag många svenskspråkiga elever, till och med i huvudstadsregionen, som tycker att de inte behöver finskan. Man väljer bort den långa kursen i finska, som förr varit en självklarhet.

Enligt Gun Oker-Blom kan en av förklaringarna vara att många tycker att de lär sig tillräckligt i olika sammanhang utanför skolan. Samtidigt är det kanske inte med nuvarande metoder så motiverande på lektionerna i finska, då grupperna blivit allt mer heterogena.

– Just nu samarbetar vi med Åbo Akademi om en undersökning gällande den modersmålsinriktade finskan. Preliminärt ser vi att det också där finns mycket sådant som inte är okej – många elever lär sig inte finska på den nivå de borde. Det finns ett motstånd.

Förbättringsreceptet heter tidigareläggning, inte bara i grundskolan, utan ända från småbarnspedagogiken.

– Vi har på gång ett frivilligt projekt i småbarnspedagogiken, Lyft språken, med fjorton kommuner, som nu gör en egen handlingsplan för språklig medvetenhet för alla dagisanställda. Det är ju i småbarnspedagogiken som det är allra lättast att börja, och allra bäst om man vill uppmuntra och inspirera till olika språk.

Gun Oker-Blom säger att dagens hjärnforskning visar att man kan göra enormt mycket ur språklig synvinkel med barn ända upp till 6 eller 7 års ålder.

– Det är just då man skall ge mångsidig stimulans. Ända upp till 25-årsåldern är hjärnan väldigt formbar, och man har relativt lätt att lära sig nya språk. Sedan blir det lite svårare med åldern.

Helhetssynen

De nya tankesätten skall alltså helst gälla ända från småbarnspedagogiken till tredje stadiet. En gemensam syn och långsiktiga mål gynnas stort av det finländska utbildningssystemet.

– Vi tänker inte så mycket på det, men i praktiken är det även internationellt sett ganska unikt att man kan börja i småbarnspedagogik och sedan gå avgiftsfritt ända upp till universitetsnivå. Det är därför det finska systemet så ofta lyfts upp som ett exempel utomlands.

Mycket måste ändras de närmaste åren, men Gun Oker-Blom tror inte att förändringsmotståndet blir för stort.

– Paradoxalt är det ju så att utan förändringsmotstånd skulle det inte kunna ske någon förändring. De olika strömningarna och idéerna måste mötas, och nötas mot varandra så att de bästa synteserna kan uppstå. Evolution är i många fall bättre än revolution.

Finlands starka bildningsideal bottnar dessutom i traditioner som är äldre än Finlands självständighet. Gun Oker-Blom nämner gamla Viborg som ett exempel på en plats som på grund av språkförhållandena med finska, svenska, tyska och ryska, fick utbildningsimpulser från alla väderstreck.

– Finländarna är öppna för nya idéer, och vi är också villiga att pröva på nytt. Där finns en enorm styrka.

Gunilla Holm är professor i pedagogik vid Helsingfors universitet. Hennes forskningsintressen fokuserar på marginalisering och social rättvisa genom utbildning. | Monica Londen är universitetslektor i pedagogik vid Helsingfors universitet. Till hennes forskningsintressen hör universitetspedagogik, studenters lärande och studiemotivation.

Det svenska i rörelse – sett genom ungdomars ögon

I den här artikeln berör vi SFV:s fokusområde *våra varierande finlandssvenska identiteter* genom att analysera fotografier som svenskspråkiga niondeklassare på fyra orter har tagit. Temat för fotografierna var den egna identiteten och det svenska i Finland. (Bild 1)

Språk, språkrättigheter och språkjämlighet diskuteras ofta, speciellt nu då två- och flerspråkigheten i Finland snabbt ökar. Det leder till att även det svenska i Finland ständigt är i rörelse och att diskussioner om identitet och språk får en ny dimension. I diskussioner om det svenska i Finland hörs sällan finlandssvenska ungdomar. I den här artikeln lyfter vi därför fram hur niondeklassare, 15–16-åringar, i svenska skolor i västra Nyland, Österbotten, på Åland och i huvudstadsregionen identifierar sig med det svenska i Finland. I fokus är hur ungdomarna ser på sig själva som svenskspråkiga och hur de upplever det svenska i det tvåspråkiga Finland. Vårt intresse ligger i hur känslan av kulturell och språklig tillhörighet och identifikation är satta i rörelse, det vill säga hur de förändras då det finländska samhället förändras. En central fråga är vad 15–16-åringarna själva upplever som viktigt för sin (finlandssvenska) identitet. Ungdomarna valde själva vad de skulle fotografera och fick göra det hemma, i skolan eller på sin fritid. Sammanlagt 90 ungdomar deltog i studien (som finansierades av Svenska kulturfonden) och tillsammans tog de cirka 700 foton. Ungdomarna skrev en kort bildtext som förklarar hur fotot anknyter till det

1. Jag är finlandssvensk, det trivs jag bra med. (Österbotten)

”

En central fråga är vad 15–16-åringarna själva upplever som viktigt för sin (finlandssvenska) identitet.

svenska i Finland. Alla fotografier och bildtexter i den här artikeln är producerade av ungdomarna. Vi intervjuade också ungdomarna.

Hemortens språkliga karaktär reflekteras tydligt i bildmaterialet som ungdomarna producerade. De medverkande skolorna i huvudstadsregionen och i Österbotten finns på tvåspråkiga orter medan de medverkande skolorna i västra Nyland och på Åland karaktäriseras av sin starka svenskspråkiga miljö. Detta synliggjordes i fotografierna genom att det var svårare för ungdomarna, speciellt på Åland, att upptäcka *det svenska* då *det finska* som referenspunkt mer eller mindre saknas. För ungdomar från de mer tvåspråkiga miljöerna är skolan starkt förknippad med det svenska språket. Det syntes tydligt i bildmaterialet; fotografier på skolan eller fotografier tagna i skolmiljön var betydligt vanligare för dessa ungdomar än det bildmaterial som ungdomar från övervägande svenska orter producerade.

Majoriteten av de ungdomar som deltog i studien och som är bosatta i Finland identifierar sig som finlandssvenskar och vinklar sina fotografier utifrån denna tillhörighet. För 15–16-åringarna på Åland var det däremot, till en början, svårt att förstå uppgiften (att ta foton av *det svenska* och sin språkliga identitet). De tog starkt avstånd från att identifiera sig med det svenska på fastlandet, och då de talar om fastlandet menar de Finland. Åländska ungdomar identifierar sig främst med Åland och verkar känna liten gemenskap med Svenskfinland, utan identifierar sig i högre grad med Sverige än med Finland. (Bild 2)

”

*Känns inte alla gånger att vi är
en del av Finland.*

2. En del på Åland säger att de åker till Finland fast de egentligen redan är i Finland. Känns inte alla gånger att vi är en del av Finland. Och att man måste åka båt så länge till Finland kan vara en av orsakerna. Känns som en mur ibland. (Åland)

Stereotypier om och hot mot finlandssvenskar

Genom sina fotografier visar ungdomarna på rådande, ofta negativa stereotypa, uppfattningar som finns om svenskspråkiga och finlandssvenskar, till exempel att alla finlandssvenskar är förmögna och "pappa betalar". (Bild 3)

Ungdomarnas egna, till en viss grad, stereotypa uppfattningar om svenskspråkiga är oftast positiva, exempelvis att finlandssvenskar beskrivs som socialare och gladare än finskspråkiga. (Bild 4)

Speciellt ungdomarna i södra Finland uttrycker genom sina fotografier upplevda hot både i fråga om det svenska språket och om finlandssvenskar som kulturell grupp. Ungdomarna uttrycker sin rädsla för att det svenska språket håller på att försvinna, eller inte prioriteras i politiska sammanhang.

Hotet mot språket upplevs främst av ungdomar i västra Nyland. De österbottniska ungdomarna tar däremot inte upp språkrelaterade hotbilder. Detta kan möjligtvis förklaras med den österbottniska ortens säregenhet som tvåspråkig och med ett starkt finlandssvenskt inflytande bland annat inom politiken. Ungdomarna i huvudstadsregionen beskriver däremot, utöver en oro för svenskans framtid, situationer de upplever att kan leda till negativa konsekvenser om man talar svenska. Ungdomarna eller deras vänner har blivit utsatta för verbala trakasserier för att ha talat svenska. Många säger att de därför undviker att tala svenska i vissa situationer och på vissa platser, som till exempel på busshållplatser om kvällarna. Samtidigt säger många elever att de inte låter denna rädsla styra sin språkanvändning. En viktig faktor är dock att dessa ungdomar generellt har starkare språkkunskaper i finska, eller i högre grad är tvåspråkiga, än ungdomarna i västra Nyland. De tvåspråkiga ungdomarna har således i många fall möjlighet att välja att tala finska, liksom de har fördelen att kunna försvara sig på finska gentemot eventuella verbala glåpor. Även ungdomar som talar enbart finska hemma säger att de blir uppmanade att åka hem till Sverige då de talar svenska. En elev uttrycker det med ett fotografi av en varningsskylt för elektricitet som har texten *Hengenvaara – Livsfara*. Elevens egen bildtext till fotografiet lyder: *Det kan vara livsfarligt att vara finlandssvensk.*

Som redan nämntes talar ungdomarna också om fördomar mot finlandssvenskarna som grupp, hur man ofta måste vara beredd att försvara *det svenska* samt att *det finlandssvenska* sakta men säkert försvinner eller utplånas. Ungdomarna i södra Finland beskriver ett starkt upplevt hot mot finlandssvenskarna som språklig och kulturell grupp. Inte överraskande visar foto-

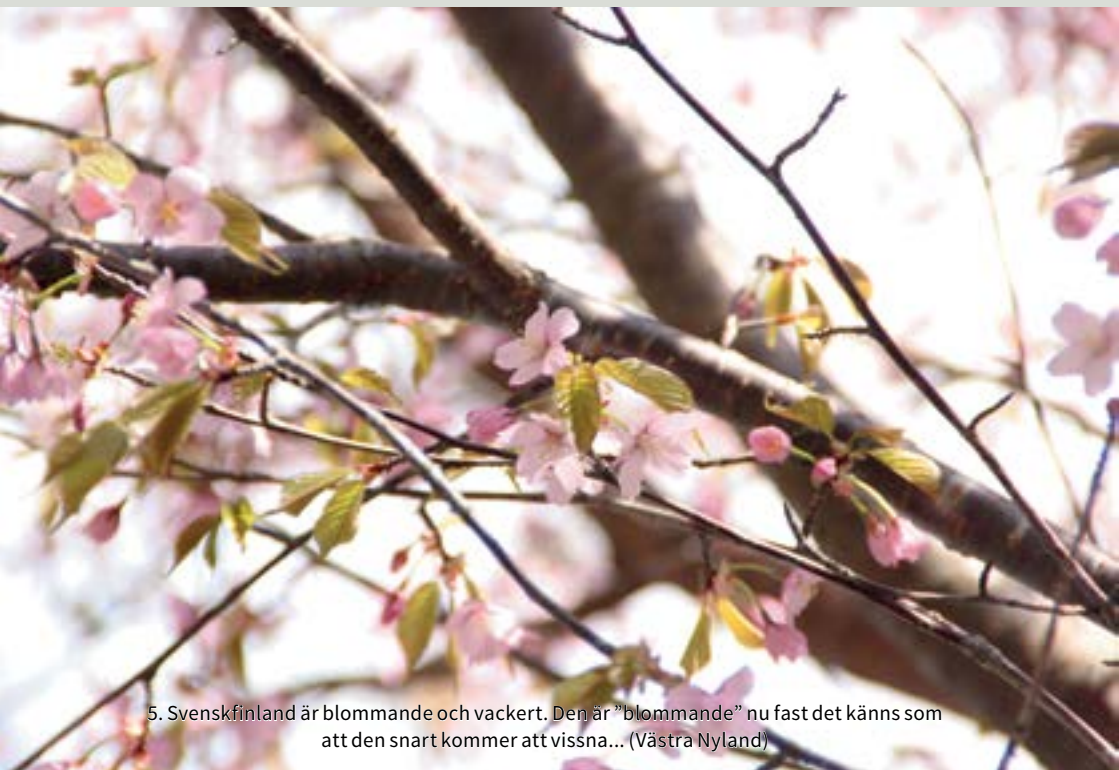

3. Många finnar tycker att alla finlandssvenskar är rika och att pappa betalar!
Det stämmer nog inte. (Huvudstadsregionen)

4. Samhörighet och gemenskap. Alla kommer överens och man får vara sig själv.
Lycka! Finlandssvenskar är gladare och öppnare! (Västra Nyland)

5. Svenskfinland är blommande och vackert. Den är "blommande" nu fast det känns som att den snart kommer att vissna... (Västra Nyland)

6. Finlandssvenskar är som träd i en storm. Ofta bara svajar vi, men om det blåser alltför hårt kommer vi att brista. (Västra Nyland)

grafierna tagna av åländska elever att de inte upplever att ett hot existerar. Det är sålunda främst de ungdomar som bor på fastlandet och som identifierar sig som finlandssvenskar som upplever ett hot mot det svenska. Fotografier som uttrycker ett hot mot finlandssvenskar som grupp förekommer således i alla tre skolor på fastlandet. Däremot skiljer sig tonen som förmedlas via fotografierna mellan ungdomar i de tre regionerna. I västra Nyland har ungdomarna fotografier och texter där framtiden beskrivs som rätt mörk och dystert. I Österbotten är tonen bland ungdomarna mer självsäker och stolt, och de lyfter starkt fram finlandssvenskheten i sina fotografier. Ungdomarna från huvudstadsregionen uttrycker liknande uppfattningar som de västnyländska ungdomarna men i en något mildare grad. Att ungdomarna i Österbotten till exempel uttrycker att finlandssvenskar "är redo att försvara vår fortsatta existens" visar att de inte upplever situationen lika svår som många elever i västra Nyland och i huvudstadsregionen. Dessa elever uttrycker genom bilder och texter hur finlandssvenskheten håller på att bli utplånad från Finland. Ungdomarna har ofta fotograferat blommor och skriver att finlandssvenskar fortfarande existerar och "blommar", men att finlandssvenskar liksom blommor vissnar eller dör ut. (Bild 5, 6, 7)

7. Finlandssvenskar smälter sakta men säkert bort i Finland. (Västra Nyland)

8. Stafettkarnevalen är en "stafettävling" för främst finlandssvenska skolor som ordnas på Olympiastadion. (Österbotten)

9. Vi är "en i mängden" där alla finlandssvenskar behandlas lika. Alla känner alla, eller någon som känner personen. (Huvudstadsregionen)

Hoppfullhet och gemenskap

Ungdomarnas bilder uttrycker dock inte enbart en oro, utan även optimism och uppfattningen att det svenska språket är fint och värt att värna om. Det hotfulla och det hoppfulla verkar följaktligen existera sida vid sida. Medan minoritetsställningen enbart tas upp av ungdomarna på fastlandet uttrycker alla ungdomar, genom sina fotografier, att det finns en alldeles speciell känsla av gemenskap bland finlandssvenskar respektive ålänningar. Känslan av gemenskap kommer bland annat fram under Stafettkarnevalen. Ungdomarna berättar att man känner samhörighet med andra svenskspråkiga trots att man inte känner dem från tidigare. Samtidigt som ungdomarna säger att gemenskapen är positiv och att det är roligt att man känner många svenskspråkiga lyfter de även upp några negativa aspekter, exempelvis att rykten sprider sig snabbt och att man tror sig veta mer om varandra än man kanske de facto gör. (Bild 8,9)

Resultaten av den här studien påvisar vissa skillnader mellan ungdomar i de olika regionerna. Olikheter framkommer mellan ungdomar på orter där svenskans ställning är stark respektive svagare. I alla regioner identifierar sig ungdomarna enligt en specifik svenskspråkig tillhörighet, men denna språkkulturella identitet

är inte endimensionell eller allomfattande för alla ungdomar i Svenskfinland. De flesta elever på fastlandet identifierar sig som finlandssvenskar men av fotografierna och bildtexterna framkommer tydligt att det finns såväl mer generella som lokalt varierande uppfattningar om vad finlandssvenskhet innebär. På Åland tar ungdomarna starkt avstånd från en gemensam svenskspråkig identitet med svenskspråkiga på fastlandet, för att istället tillskriva sig en specifik åländsk identitet. Så här beskriver en elev från Åland det: *Vi är ålänningar och en stor del (inte alla) säger att man är en ålänning, inte en finländare. Det kan menas med att det är så avstängt mellan oss fast vi är samma land.*

Känslan av gemenskap med andra svenskspråkiga ungdomar är mer accentuerad på orter där ungdomarna upplever att det svenska språket och den finlandssvenska kulturen är utsatta. Hotbilderna, bilderna om gemenskap och om tvåspråkig finlandssvenskhet visar på en medvetenhet bland ungdomarna om att *det svenska* är i rörelse. Det är på ett sätt i dag, men kan vara annorlunda i morgon. Som medlemmar i en språklig minoritet är känslan av gemenskap och tillhörighet viktig för ungdomarna. De känner ofta att de måste försvara sin position och identitet som svenskspråkiga i Finland och hålla samman.

Av bildmaterialet framkommer även att ungdomarna verkar känna ett behov av att avgränsa och positionera sin minoritetsidentitet. Det märks genom att ungdomarna förhandlar till sig en gruppidentitet någonstans mellan det finska Finland och Sverige. Samtidigt uttrycker ungdomarna att de känner sig begränsade av alltför starka definitioner och gränsdragningar.

Sammanfattning

Syftet med denna studie var att lyfta fram svenskspråkiga ungdomars föreställningar om kulturell och språklig tillhörighet för att påvisa hur komplex denna fråga är. I en tid och i ett samhälleligt klimat där minoritetsfrågor ofta simplificeras är det speciellt viktigt att lyfta fram en mer mångdimensionell bild – och även ta vara på ungdomars erfarenheter, känslor och upplevelser av att växa upp som svenskspråkig i dagens Finland.

Resultaten visar att ungdomarna, i sin vardag, såväl upprätthåller som förändrar innebörden av *det svenska* i Finland. Förutom att ungdomarna, inte överraskande, visar att det finns många olika variationer av det svenska visar speciellt ungdomarna i huvudstadsregionen att definitionen på vem som är finlandssvensk håller på att förändras. De tvåspråkiga ungdomarna utgår i sin definition att man som finlandssvensk talar två språk, finska och svenska, och går i svensk skola. Åland visar på ett motsatt sätt en intressant reaktion på det svenska i rörelse. Influenserna utifrån är många (till exempel på grund av inflyttning) och man kunde förvänta sig en ”rörelse” men ser istället en konservativ attityd.

På tvåspråkiga orter har skolan en mycket viktig roll. Dels ser ungdomarna den som en markör för vem som räknas som finlandssvensk och dels är skolan för många den enda plats där de talar svenska. Skolan är på dessa orter kittet som för samman ungdomarnas olika identifikationer till en identifikation med det svenska i Finland. På de orter där svenska har en starkare ställning spelar traditioner och andra kulturella aspekter en större roll för ungdomarnas identifikation med det finlandssvenska eller åländska.

Vår studie visar att också bland ungdomar finns en mångfald av identifikationer med det finlandssvenska och att det är viktigt att vi förstår och beaktar denna mångfald, och det finns många olika *finlandssvenskheter* att förhålla sig till. Lärare och andra som arbetar med ungdomar bör förstå, bekräfta och inkludera olika identifikationer då de bemöter barn och unga. Vid de svenska lärarutbildningarna vid Helsingfors universitet ingår *flerspråkighet, mångfald* och

social rättvisa som genomgående tema och i utbildningarna lyfter vi också fram *våra varierande finlandssvenska identiteter*. ”Vi finlandssvenskar” kan betyda bland annat enspråkigt svensk, tvåspråkig, flerspråkig eller finskspråkig som går i svensk skola. Ungdomarna uppvisar en stor förståelse för, och medvetenhet om mångfald samtidigt som de genom sina fotografier uttrycker en stark önskan om att bli accepterade enligt den språkliga och kulturella identitet de själva upplever som starkast. Även om ungdomarna uttrycker farhågor om finlandssvenskarnas framtid lyfter de också fram mycket glädje och positiva erfarenheter av att vara svenskspråkig i dagens Finland.

Även om ungdomarna uttrycker farhågor om finlandssvenskarnas framtid lyfter de också fram mycket glädje och positiva erfarenheter av att vara svenskspråkig i dagens Finland.

Henrik Othman, f. 1955, är tidigare biträdande chefredaktör, ledarskribent och kulturredaktör på Österbotens Tidning och Jakobstads Tidning, nu verksam som fri skribent.

Varken svensk eller finne – *men både och*

Det finns ett mångtydigt finskt uttryck; ”ei mistään kotoisin” som väl närmast kan översättas med ”värdelös”, men som ordagrant betyder ”från ingenstans”.

Jag är lite ”ei mistään kotoisin” – bosatt i Jakobstad, född och uppvuxen i ett tvåspråkigt hem i Åbo med en far med rötter i Borgå, som levde sina första år i Kotka och sedan i Jakobstad, och en finsktalande mor från Ingermanland.

Min farfars far **Ivar Otman** – han skrev namnet utan h – var språkforskare som doktorerade på Äldre Västgötalagen och var svenskhetsivrare i kretsen kring **A. O. Freudenthal**. Min morfar **Paavo Kiippa** var kolchosbonde, hästkarl och körde trespannet som drog kolchosens brandkärra.

Min fars släktträd kryllar av präster, biskopar, köpmän, lärare och adel, den enda titel jag finner i en släktutredning över min mors rötter är ”talollinen”; bonde.

Då jag växte upp fanns det två världar, den svenska hos min fars släktingar och den finska hos min mormor, mina mostrar och morbröder. Jag förstod aldrig att det fanns någon dramatik i vilket språk man talade. Kanske jag inte gör det nu heller.

Under nästan 40 år som journalist har svenskan varit mitt arbetspråk och svenskan är mitt känslspråk. Jag har också skrivit ledare och kolumner till svenskans försvar när det brunnit i knutarna. Ändå känner jag mig obekvämt då språkstridens vågor slår höga. Jag vägrar låsa mig vid någon strikt grupp-gemenskap.

Jag är varken svensk eller finne. Jag är både svensk och finne.

Jag är finländare – på finska ”suomalainen”, lika mycket suomalainen som vilken tavastlänning eller savolaxare som helst. Min finländskhet – finskhet – är ändå tydligen inte självklar för alla.

I vintras (12.1.) hade *Helsingin Sanomat* ett reportage om Sannfinländarnas ungdomsorganisation som tagits över av en radikal falang. I reportaget intervjuas bland annat **Johannes Sipola**, representant för organisationens Lapplandsdistrikt. Han hör till de lappländska unga som enligt *HS* ”utgör en huvudvärk” för partiet.

Sipola får frågan om vem som är fin(länd)sk.

”Finska är de som förenas av arv, kultur, språk och historia. Rötterna består av gamla finska stammar.”

”Är alltså tatarerna som kom till landet på 1800-talet finnar?”

”Inte skulle jag betrakta dem som finnar.”

”Ändå finlandssvenskarna, vilkas historia i Finland sträcker sig till 1100-talet?”

”Inte skulle jag räkna in dem som finnar.”

Man kan ju avfärda Sipolas uttalande som ungdomligt oförstånd, men hans syn är förankrad i en utbredd syn och öppnar för en diskussion om själva begreppet nation och förhållandet mellan nationalitet och etnicitet.

Då Axel Olof Freudenthal och hans fränder för 150 år sedan skapade den svenska samlingsrörelsen i Finland skedde det som ett svar på den uppvaknande finskhetsrörelsen, en reaktion på vad man uppfattade som en hotande förfinskning.

Freudenthal sådde fröet till den finlandssvenska identiteten, en social konstruktion som inte existerat före det.

Runeberg betraktade sig som finne, och **Topelius** visste inte att han var finlandsvensk.

Men det finns skäl att lyssna till Topelius än i dag. Det finns naturligtvis mycket som passerat bäst före-datum i hans *Boken om vårt land*, men se här vad han skriver i början av boken:

”I några främmande länder är mycken tvedräkt. Folk av olika härkomst och språk bo bredvid varandra, men kunna icke förliskas. De tvista om sina språk och förmåner: det ena vill undertrycka det andra.

/ .../

Tanken på att skapa ett ”vi” bygger på ett mänskligt behov av samhörighet och gemenskap och är i sig sympatisk. Avigsidan av detta är att ett ”vi” alltid skapar ett ”ni”, och än värre – ett ”de”.

I andra främmande länder hava folken bättre förstått sin egen välfärd. De hava från början varit olika till härkomst, seder, språk och legat i strid med varandra.

Men under tidernas lopp hava de lärt sig att akta och älska varandra, att dela sitt goda och unna varandra jämlika förmåner. Då hava de vuxit sig starka tillsammans och blivit ett folk, en nation, som ingen främling har vågat fördela. Alla stora och mäktiga nationer hava på detta sätt uppvuxit av flere folk, som från början varit främmande för varandra.”

I den nationalism som Johannes Sipola bekänner sig till definieras sammanhållningen av etnicitet och språk. Det är en exkluderande nationalism. Tanken på att skapa ett ”vi” bygger på ett mänskligt behov av samhörighet och gemenskap och är i sig sympatisk. Avigsidan av detta är att ett ”vi” alltid skapar ett ”ni”, och än värre – ett ”de”.

Och identiteten är inte alltid den skenbart uppenbara etniska. Det här fick min mor erfara. Hon var alltså ingermanländska, uppvuxen i det då finskdominerade landskapet kring S:t Petersburg/Petrograd/Leningrad.

Men ”ingermanländare”; ”inkeriläinen”, var ingen identitet för familjen Kiippa då hon växte upp.

”Vi var självklart finnar; ’suomalaisia’ bland alla ryssar”, berättade min mor.

Och – för ryssarna var mor Helvi ”tsuhna”; ungefär ”finnjävel”. Då hon evakuerats till Finland och startat ett nytt liv här var hon som före detta Sovjet-medborgare plötsligt ”ryssä”, så helfinsk som hon var.

Det var först exiltillvarons vemod som formade hennes ingermanländskhet. Hon var finländare, finne till själ och hjärta.

Vad är det som formar vår identitet?

Språket är en viktig del av vår personlighet, det viktiga för oss är vårt känslspråk, och hur språkkunniga vi än blir med åren är det modersmålet det sista som kvarstår om demenssjukdomar urholkar vår själ.

Som jag skrev här ovan har mitt liv präglats av svenskan. Samtidigt har jag svårt att identifiera mig med den flaggviftande finlandssvenskheten med *Modersmålets sång* och *Helan går* som signaturmelodier.

När jag skriver detta nås jag samma dag av två finska dödsbud. Backhopparlegenden **Matti Nykänen** har tagit avstamp mot det stora okända, och en av den finska filmens och teaterns stormän, **Ismo Kallio** har stigit av scenen för gott.

Matti Nykänens frånfälle spränger utan svårighet språkgränsen. Hans död är huvudnyhet både i Aktuellt 17 och Tv-nytt den dagen, dominerar webbsidorna också i finlandssvenska tidningar och ägnas flera sidor följande dag i mitt husorgan *Österbottens Tidning*.

Varken Aktuellt 17 eller Tv-nytt nämner Ismo Kallio med ett ord, och i *ÖT* kommer en notis på undanskymd plats med en dags fördröjning, och då kanske bara för att jag själv påtalat missen i ett kanske lite för surt mejl.

Varför blev jag sur?

Ismo Kallio hörde inte till mina husgudar, men har ju ”alltid” funnits till – han debuterade året jag föddes – och har lämnat outplånliga spår hos dem som vuxit upp med finsk tv så länge den existerat. Också den som är lite yngre minns honom för hans Koivisto-imitationer på 1980 och 90-talet.

Kallio är en del av den finska ikonografin och ingår tillsammans med **Tapio Rautavaara**, **Spede**, **Juice Leskinen**, **Danny**, **Katri Helena**, **Juha Mieto**, **Väinö Linna**, **Lasse Virén** och många, många andra i det kollektiva finska minnet som format också min identitet.

Då jag ser listan över namn här ovan slås jag av det uppenbara – identitetsmarkörerna är också generationsbundna. Då jag bläddrar i finska kvällstidningar möts jag av idel okända ansikten och namn på artister jag aldrig hört.

Jag tror också att spåren är djupare ju tidigare de sätts.

Jag är och förblir finlandssvensk. För mig betyder det en finländare som talar svenska. Jag vet inte hur många gånger jag av oförstående finstalande fått frågan huruvida jag i en hockeymatch hejar på Finland eller Sverige. Jag svarar så klart snabbt ”Finland”; snabbt främst för att dölja att jag inte alls ser på hockey.

Men ordet ”suomenruotsalainen” eller för den delen ”finlandssvensk” är lite luddigt då det inte framgår huruvida ”svensk” signalerar språklig tillhörighet eller nationalitet.

Frågan speglar det missförstånd som präglar de unga sannfinländarnas syn på nationalitetsfrågan, att finländskheten skulle vara entydigt knuten till språket.

Språk är gränsöverskridande och ytterst få nationer saknar nationella minoriteter som talar ett annat språk. Sverige är finskt på liknande sätt som Finland är svenskt, och Europa bjuder på mängder av exempel på hur språk och nationsgränser inte går hand i hand.

Som finlandssvensk med finska rötter har min identitet formats av markörer från båda kulturkretsarna, jag umgås lika självklart med **Bellman, Povel Ramel, Vilhelm Moberg, Hasseåtage, Ulf Lundell, Astrid Lindgren** och **Jan Guillou** som med **Reino Helismaa, Tapio Rautavaara, Spede, Juice Leskinen, Väinö Linna** eller **Eppu Normaali**.

Jag känner mig hemma i den här dubbla tillvaron. Så kanske jag i alla fall är ”jostain kotoisin”.

”

*Jag känner mig hemma
i den här dubbla tillvaron.
Så kanske jag i alla fall är
”jostain kotoisin”.*

FOTO: GUNILLA KLOCKARS-OJHMAN

Catarina Harjunen är doktorand i nordisk folkloristik vid Åbo Akademi. Framtida projektintressen inkluderar kulturella perspektiv på omställning samt forskning i finlandssvensk erotisk folklore. | Annika Pastuhov är postdoktor vid Mimer - nationellt program för folkbildningsforskning vid Linköpings universitet. Hennes forskningsintressen berör främst folkbildande verksamheter i samtiden, just nu speciellt gällande partiets utbildningsverksamhet och i relation till hållbarhetsfrågor.

Om folkbildning och berättelser

– exemplet näcken som hållbarhetens språkrör

Genom läseböckerna Naturens bok och Boken om Vårt Land banade Zacharias Topelius nya pedagogiska vägar och utmanade gängse uppfattningar om hur barn borde undervisas.

Att goda råd är dyra beträffande vår planets framtid är vi alla medvetna om. Varje dag genomsyras våra nyhetsplattformar och sociala medier av olika slag av åtgärder som ”vi alla” kan bidra till för att stoppa händelseförloppet. Vi läser allt ifrån korta checklistor över ”5 saker *du* kan göra” till längre reportage där någons personliga berättelse om hållbarhet och omställning ställs i fokus som ett inspirerande exempel för läsarna att själva börja reflektera över sina egna vanor. Berättandet är en viktig del i dessa texter med folkbildande drag; i försöken att påverka en större grupp människor genom den enskilda som exempel.

Vi vill i den här texten diskutera samtida villkor för att ta del av bildning och söka kunskap, speciellt gällande folkbildning som vuxnas frivilliga bildningssträvanden och kunskapssökande.

Bildning handlar om människans holistiska strävanden att förstå sig själv och sina sammanhang. Bildning är också tätt sammanvävt med strävan att använda sig av denna förståelse på ett klokt sätt, för sitt eget och sina medmänniskors

Strömkarlen från 1884 finns på Prins Eugens Waldemarsudde.

FOTO: WIKIPEDIA.

bästa. I denna mening är idén om bildning tidlös, även om bildningen ändå ständigt behöver omvärderas och omformuleras för att vara relevant för just sin bärare och dennes samtid. I vårt resonemang ställer vi bildning och dess villkor i relation till människans benägenhet att ägna sig åt berättande. Hur tar vi människor oss an dagens viktiga frågor med hjälp av narrativ? Vad innebär berättandet för våra strävanden mot att bli bättre människor som kan handla klokt – och därmed vara bildade?

Ett exempel på ett lokalt förankrat bildningsinitiativ med fokus på frågor om hållbarhet, som kombinerar berättande och folkbildning, fanns att läsa om i *Vasabladet* i oktober 2018, där ett folktroväsen används i marknadsföringssyfte av en byaförening ("Älvbyarnas egen Näcken vill alla människor väl: 'Jag är inte som i sagorna'" *VBL* 17.10.2018). Nyheten talar om hur Byaföreningen Älvbyarna i Östra Korsholm r.f. har efterlyst en modell för att posera som Näcken för en marknadsföringsbild. I nyheten berättas att Näcken vill med sin fiol locka folk till sig av välvilja, i motsats till äldre framställningar av honom. "Jag vill bara visa upp vår vackra fors" citeras han av *Vasabladet*.

Men det handlar inte bara om att få människorna att komma och njuta av landskapet. Att få människorna att stanna upp och se det sköna ska också få dem att agera. I nyheten poängterar Näcken vidare: "Vi ska hålla det [vattendraget] rent och sköta om det så att det får se ut på samma sätt från generation till generation."

Näcken är en återkommande figur i finlandssvenskt traditionsmaterial och ett väsen som föreställts ha funnits i och kring de flesta nordiska vattendrag. Motsvarande vattenväsen finns också i andra länders folkliga tradition. Den populära bilden av näcken idag är inspirerad av den nationalromantiska epokens konstverk, bland annat **Ernst Josephsons** *Näcken* (1881–1884), där näcken porträtteras som en naken man. I den folkliga traditionen var han däremot ofta klädd i dyrbara kläder.

Näcken som en särdeles begåvad spelman är ett vanligt tema. Hans musik lockade oförsiktiga att gå ner sig i vattendrag, men han kunde även lära hugade unga män att spela fiol i utbyte mot olika favörer. Att lära sig spela av näcken medförde dock ett stort ansvar, och det finns många berättelser om spelmän som inte kunde axla det ansvaret. Musik och dans sågs på många håll och i olika tider som någonting frivolt och syndigt och då näcken kopplades ihop med

spelandet blev han en symbol för en hotfull och stark sexualitet. Som det nakna naturväsen han föreställdes vara, förstärktes den bilden ytterligare.

Idag lever näcken kanske främst kvar som ett pedagogiskt skrämväsen, även hos yngre generationer. Många kan kanske erinra sig barndomens varningar om att gå nära olika vattendrag: Går du till älven så tar näcken dig!

Människan är en berättande varelse. Troligen har människan så länge hon haft ett verbalt språk använt detta för att förmedla lärdomar och erfarenheter i berättelsens form. Historiskt sett får intresset för berättelser och berättandet i Finland ett betydande genomslag under 1800-talet då folklivsentusiaster och studenter började ägna sig åt att teckna ned folkliga berättelser och sägner i ett nationsbyggande syfte. Detta intresse för det folkliga berättandet sammanfaller med utbyggnaden av utbildningsväsendet och motiveras också av det samma. År 1889 antecknar J. Klockars från Malax följande (Klockars var för övrigt elev till en av de mer produktiva insamlarna av folkliga berättelser – J. O. I. Rancken, lektor och senare rektor vid Wasa gymnasium, sedermera Vasa svenska lyceum):

Hvad är skrock? Hvad är vidskepelse? De äro några okunnighetens och vantrons foster, som ännu fortleva i våra bygder, ehuru de så småningom bortdrifvas, likt dimmor, af upplysningens friska fläktar. På en del orter hafva de ännu stort välde, under det de på andra, snart sagdt, förlorat all sin betydelse, och efter par generationer torde alla de traditioner, vidskepligheter och gamla sedvänjor, som ännu fortleva bland folket, hafva helt och hållet försvunnit.

De som vid denna tid samlade in folkliga berättelser förväntade sig – eller var rädda för – att folkskolans utbredning skulle få folk att bli så bildade och civiliserade att de slutade tro på så kallade vidskepelser. Även om dessa farhågor kanske delvis besannades kan vi ändå konstatera att folkliga föreställningar inte försvunnit utan endast ändrat form.

Om den folkliga traditionen av kunskapsförmedling med även en bildande funktion tidigare i huvudsak var muntlig har dagens folkbildande strävanden ett större urval av kanaler att ta till. Nuförtiden får vi ofta berättat för oss att kunskap är lättare än någonsin att tillgå i dagens samhälle. Även berättelser kan få bredare och snabbare genomslag än tidigare och ta in influenser från en mängd olika håll. Exempelvis figurer som näcken är kända från ett

Bildning är människans utveckling tillsammans med andra mot att bli en bättre version av sig själv för att kunna bidra till en bättre framtid.

flertal sammanhang och kan i samtiden i allt högre grad sammanblandas. I dagens sammanhang framstår en berättelse om näcken kanske bara som ett exotiskt och underhållande inslag. Men vid närmare betraktelse kan detta folktroväsen tydligt även anta nya skepnader och få nya funktioner. År 2018 kan ett traditionellt folktroväsen i form av näcken fungera som motiv för marknadsföring av en grupp byar vid Kyrö älv. I detta sammanhang får Näcken en uppdaterad roll då han kommer med ett budskap som ligger i tiden.

I *Vasabladet*s artikel lyfts näcken fram som en symbol för det lokala och naturliga. Tidigare har de folkliga föreställningarna setts som lägre stående jämfört med vad som allmänt sågs som vetenskapens ständiga framsteg, vilket framgår exempelvis av citatet ovan. I vår samtid finns andra syner på folkligt kunnande, där utgångspunkten istället ligger i att återvända till traditionella synsätt, som ses som mer autentiska och genuina. Näcken får således åter en folkbildande funktion, men i ett nytt sammanhang där han vill påminna människorna om att värna våra vattendrag och naturen överlag.

Hur står allt detta i relation till bildning, speciellt framtidens bildning? Bildning är människans utveckling tillsammans med andra mot att bli en bättre version av sig själv för att kunna bidra till en bättre framtid. Framtiden går att forma och är därmed alltid i någon mån okänd, alltså behöver bildningen vara en process präglad av öppenhet och frihet, samtidigt som den är förankrad i olika mänskliga sammanhang.

I och med att kunskap idag är lätt att sprida och tillgå, leder det även till att det finns olika kunskapssyner som sprids, exempelvis med grund i vetenskaplig, institutionell kunskap eller i strävanden om att återupptäcka ett folkligt kunnande. I skärningspunkterna mellan olika kunskapssyner kan schismer uppstå, vilket även får följderna för folkbildande strävanden. För den enskilda människan blir frågan om att upptäcka och förstå sina sammanhang en allt mer komplex fråga där svaren är långt ifrån givna.

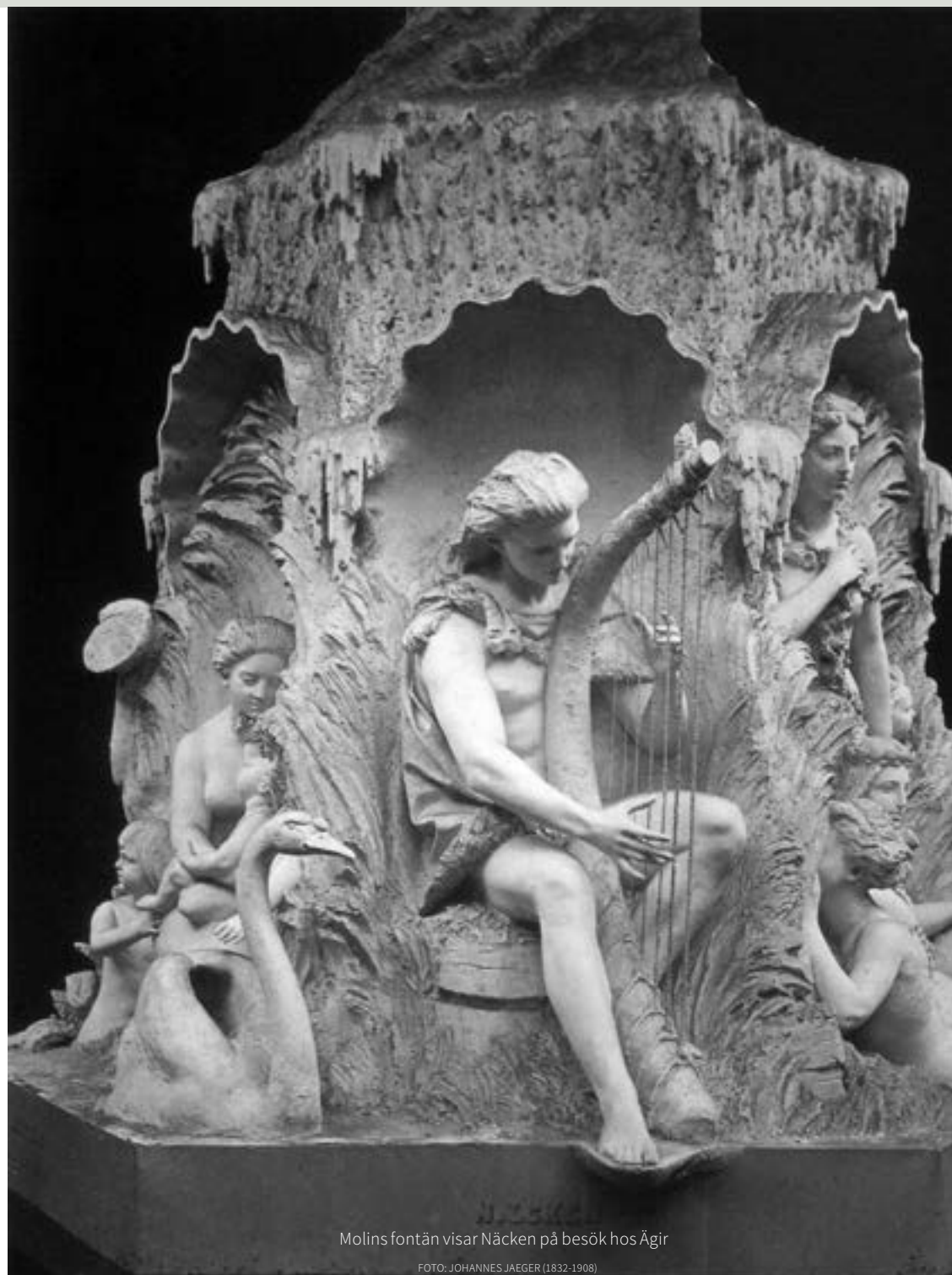

Finns det då sätt som kulturkrockarna mellan olika kunskapsgrupperingar kunde överbryggas? Då en möter någon som tänker annorlunda är det kutym att försöka förstå det andra perspektivet och vara välvilligt nyfiken – åtminstone är detta av tradition tanken i folkbildningssammanhang. På samma sätt handlar analys av den egna kulturen om att kunna ställa sig utanför sig själv och det bekanta och betrakta det bekanta som någonting obekant.

Kunde motsvarande förhållningssätt också vara möjligt att odla i den kulturkrock som möten mellan olika kunskapssyner kan utgöra? I sådana fall handlar det folkbildande projektet om att öka förståelsen för både olika kunskapssyner och olika slag av berättelser. Om en exempelvis förstår premisserna för vetenskaplig kunskap är det också lättare att avgöra när dessa följs och när det finns problem med slutsatserna. Denna typ av förståelse öppnar också upp för insikter om att det finns begränsningar i alla perspektiv. För att människan ska kunna ha en rik beredskap att vilja sina medmänniskor väl, skulle det vara viktigt att ha redskap för att föra en öppen dialog om olika viktiga frågor.

Med denna betraktelse om bildning och berättande har vi velat öppna upp för frågor om bildningens villkor i samtiden. Frågor vi vill ställa läsaren är exempelvis: Kan organiserad folkbildning ta lärdom av denna typ av initiativ? Kan dessa lärdomar användas för att organiserad folkbildning ska fortsätta vara aktuell i samtiden utan att stelna i sina former? Mycket av vad människan behöver veta och kunna skiftar över tid. Även om exempelvis många stora frågor idag handlar – utöver klimatfrågorna – om följderna av och villkor för den så kallade digitaliseringen ska vi ändå inte glömma att vi fortfarande är människor med eller utan en viss typ av teknologiska uppfinningar.

I vårt exempel med Älvbyarnas Näcken och hans engagemang för hållbarhet har vi velat visa att tidigare föreställningar och berättelser ständigt går igen. Det kan vara värt att komma ihåg också då vi människor står inför utmaningar vi aldrig behövt möta tidigare. Speciellt i en tid som ger utrymme för visuella inslag i berättandet kan traditionella figurer göra återkomst i nya tappningar och med uppdaterade budskap. Exempelvis näcken kan fortsätta vara en fängslande figur och ett språkrör med folkbildande agendor, även om både skepnaden och budskapet kan variera.

Molins fontän visar Näcken på besök hos Ägir

FOTO: JOHANNES JAEGER (1832-1908)

Mikael Sjövall arbetar som nyhetschef och journalist på Nyhetsbyrån SPT. Sjövall är politics magister till utbildningen och har ett förflutet i finans- och miljöbranschen.

Bildad och fri på nya villkor

Det våras för den fria bildningen. Allt fler folkhögskolor, medborgarinstitut, sommaruniversitet och studiecentraler förnyar sitt kursutbud för att hålla jämna steg med utvecklingen.

Borgå folkakademi (Akan) hör till de bastioner som har lyckats hävda sig i den tuffa konkurrensen. Byggnaden på Runebergsgatan 16–18 pulserar av liv. Invandrare och asylsökande samsas om utrymme med lokala pensionärer, ungdomar och vetgiriga kursdeltagare. Akan utgör en trygg hamn för många invandrare i Östra Nyland som väljer att integreras på svenska.

– Vi har ett fungerande samarbete med den lokala Arbets- och näringscentralen och en stor del av våra elever kommer via den, säger tf. rektor och vd Catharina von Schoultz på Borgå folkakademi.

Integrationskurserna har gett Borgå folkakademi möjligheten att nischas in sig i ett nytt segment där man breddar kursutbudet, utökar svenskundervisningen, jobbar med invandrare och tänker utanför lådan.

– Volymerna är små så det är inte alltid lätt att få det hela att fungera, men vi är måna om att hålla kvar de här kurserna som en naturlig del av den fria bildningen, säger von Schoultz.

Akan har också erbjudit skräddarsydd utbildning för minderåriga asylsökande och ensamkommande barn enligt ett samarbetsavtal med Migrationsverket under en tid då flyktingkrisen var som mest intensiv.

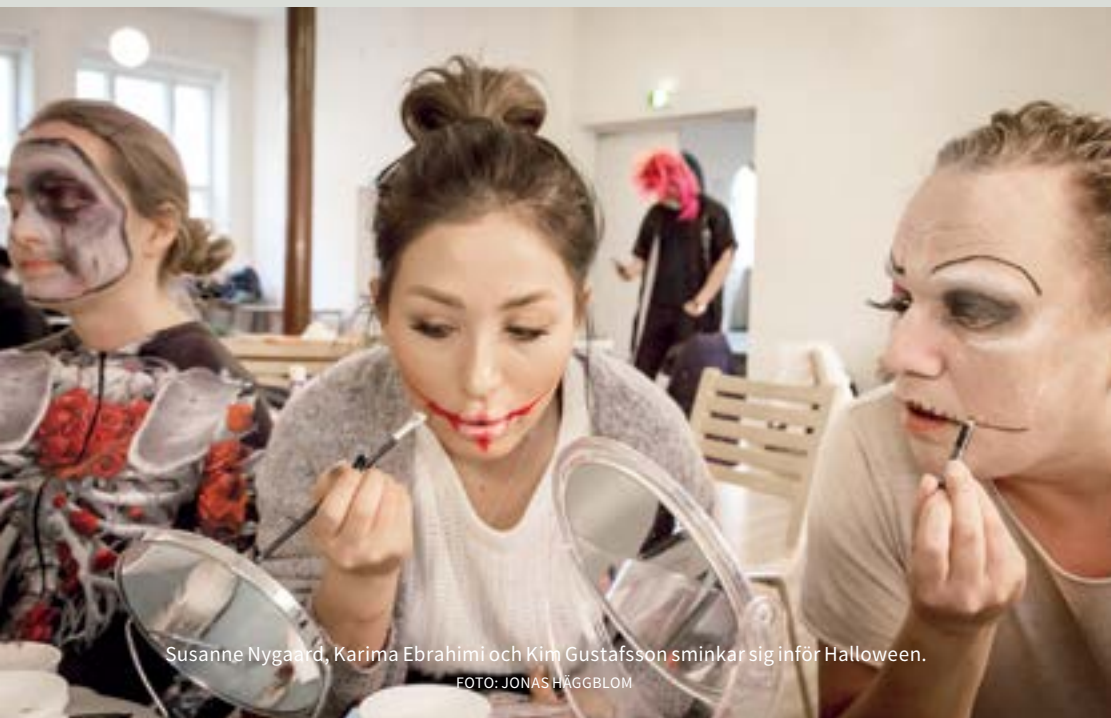
Språklig balansgång

På övrigt håll i södra Finland har den svenska integrationen av asylsökande och invandrare inte förlöpt lika smidigt. Enligt von Schoultz är det många som inte

Skådespelaren Kim Gustafsson instruerar Akans studerande i danskonst inför självständighetsfirandet.

FOTO: JONAS HÄGGBLOM

Susanne Nygaard, Karima Ebrahimi och Kim Gustafsson sminkar sig inför Halloween.

FOTO: JONAS HÄGGBLM

Catharina von Schoultz,
tf rektor och vd på Borgå
folkakademi, betonar
vikten av att pröva
sig fram för att hitta
sin egen nisch i den
fria bildningen.

FOTO: JONAS HÄGGBLM

känner till att lagen tryggar invandrare rätten att välja ifall man vill integreras på finska eller svenska.

– Myndigheterna vill ofta bestämma över huvudet på folk. Att automatiskt erbjuda finsk integration på svenskdominerade eller tvåspråkiga orter kan ibland leda till att invandrarna blir dubbelt exkluderade ifall de upplever att de inte hör till den lokala språkliga gemenskapen.

Det är inte bara integrationskurser för invandrare som håller Akan flytande. Till skolans nischer hör 10 plus-linjen för elever som vill förbättra sitt avgångsbetyg från grundskolan eller behöver tid att fundera över vad de vill göra i framtiden.

Utöver 10 plus-linjen erbjuder Akan hund- och djurvårdslinjer och kortkurser inom en lång rad ämnen. Tack vare en utbyggnad av det egna internatet kan skolan nu erbjuda inkvartering för hela 35 elever.

– En folkhögskola kan erbjuda möjligheten att bli sedd och plugga i egen takt. En mamma till en tonåring berättade att vår 10 plus-linje var det bästa som hade hänt hennes barn. Det kändes fint att höra.

En annan färsk landvinning är Akans samarbete med folkhögskolan Axxell som innebär att Borgå folkakademi, på basen av det tillstånd Axxell fortfarande har i Lovisa, sköter den utbildning som ges vid folkhögskolan i Kuggom.

– Vi har till exempel startat en båtbyggarlinje med 13 deltagare i Kuggom i Lovisa och planerar kurser i hantverk, träsnideri och repbindning för att nämna några exempel.

Solskenshistorier och nitlotter

Axxell har tillsvidare kvar koncessionen för den fria bildningen i Lovisa, Esbo och Helsingfors, men målet för samarbetet mellan Akan och Axxell är att påvisa ett tillräckligt utbildningsbehov som gör att koncessionen kunde överföras på Akan.

Trots nya satsningar och solskenshistorier har det blivit en del nitlotter under åren.

– Det gäller att pröva sig fram. Vi har testat ett otal olika kurser och ibland sviktar intresset och deltagarna lyser med sin frånvaro. Då är det bara att avboka hela köret och tänka om. Vi måste ju tänka på ekonomin och att verksamheten bär sig, säger von Schoultz.

I kursutbudet inkommande höst finns bland annat en musikutbildning och de terminslånga linjerna Upptäck Norden – Suuntana Pohjoismaat, en kurs för finskspråkiga som vill studera eller arbeta i Norden.

Undervisningsministeriet har i år reserverat knappt fem miljoner euro för integrationskurser för invandrare, säger undervisningsrådet Annika Bussman.

FOTO: MIKAEL SJÖVALL

Integration handlar också om att lära sig lokala traditioner. På fastlagsdagen är det pulkbacken som gäller för Åres studenter.

FOTO: JONAS HÄGGBLOM

Statliga budgetanslag

Alla folkhögskolor är inte lika lyckligt lottade. Enligt undervisningsrådet **Annika Bussman** på Undervisningsministeriet tampas många folkhögskolor med rekryteringsproblem och svårigheten att hitta nya nischer.

– Det är ibland svårt att rekrytera unga till ettåriga linjer som inte ger behörighet eller utbildar till ett yrke. Konkurrensen har blivit hårdare och det gäller att skilja sig från mängden, säger Bussman.

Folkhögskolorna grundades ursprungligen för att ge befolkningen på landsbygden bättre möjligheter att utbilda sig. Nu pågår ett brytningsskede där folkhögskolorna möter tuffare konkurrens.

– Det kan vara lättare att få en studieplats på ett yrkesinstitut, vilket leder till att många ungdomar väljer det alternativet i stället för ett års studier på en folkhögskola, säger Bussman.

Staten förmodas inte styra eller forma innehållet i den fria bildningen, men från och med i fjol höjdes statsandelarna för den fria bildningen så att staten

Det gäller att vara lyhörd och pejla utbildningsbehoven för att kunna hävda sig i konkurrensen

nu betalar 100 procent av kostnaderna för de integrationskurser som ordnas av folkhögskolor eller medborgarinstitut ifall kursen har godkänts i en så kallad integrationsplan som görs upp för varje enskild invandrare.

Undervisningsministeriet har i år reserverat ett budgetanslag på knappt fem miljoner euro som är öronmärkt för integrationskurser för invandrare.

– Det finns en stor efterfrågan på integrationskurser, digitala helheter, förberedande kurser för högskolorna och uppsökande verksamhet. Det gäller att vara lyhörd och pejla utbildningsbehoven för att kunna hävda sig i konkurrensen, säger Bussman.

Gemensam nämnare. Många av Akans studerande pluggar svenska antingen i den grundläggande utbildningen eller på en kurs i svenska för invandrare.

FOTO: JONAS HAGGBLOM

Skräddarsydda kurshelheter

Det totala antalet folkhögskolor i svenskbygderna är för närvarande något högre än på finskt håll, vilket har sina historiska orsaker. Finlandssvenskarnas proportionella andel av den finländska befolkningen var cirka 13 procent i början av 1900-talet.

– Viljan att utveckla folkhögskolornas och medborgarinstitutens verksamhet kan inte formuleras av Svenska folkskolans vänner eller Undervisningsministeriet. Det gäller att skapa nya mål för den fria bildningen och där måste skolorna själva vara pådrivande.

Bussman nämner en försummad målgrupp som ofta trillar mellan stolarna.

– När det gäller åldersgruppen 55 plus så har vi den lägsta sysselsättningen i Finland i jämförelse med de övriga nordiska länderna. Den fria bildningen kunde hjälpa dem att fortbilda sig och komma vidare i arbetslivet.

I praktiken borde folkhögskolorna bli bättre på att skräddarsy kurshelheter och fortbildning enligt individuella behov, anser Bussman.

– De flesta läroinrättningar sitter fast i sina examenskrav och har inte lika stort svängrum eller flexibilitet som till exempel folkhögskolorna. Här finns enorma möjligheter som vi borde bli bättre att ta vara på.

Borgå folkakademi

- Borgå folkhögskola grundades 1889 av en garantiförening med **Johan Elias Strömborg** som en av förgrundsgestalterna.
- Svenska folkakademin grundades 1908 i Malm i dåvarande Helsing. Folkakademin flyttade 1931 till Borgå.
- Borgå folkhögskola och Svenska folkakademin fusionerades 2005 till Borgå folkakademi.
- Inkomster från statsandelar och avgifter för kurser, projektfinansiering, uthyrning av utrymmen och tjänster.
- Borgå folkakademi har i dag cirka 70 elever och 17 nationaliteter fördelade på flera linjer samt ett stort antal kortkurser.

Den fria bildningen i Svenskfinland

20 svenskspråkiga läroinrättningar:

- Svenskspråkiga folkhögskolor
- Svenskspråkiga medborgarinstitut
- SFV:s studiecentral
- Hangö sommaruniversitet
- Solvalla idrottsinstitut i Noux, Esbo

Fritt bildningsarbete

”Syftet med fritt bildningsarbete är att utgående från principen om livslångt lärande stödja individernas personlighetsutveckling och förmåga att fungera i samhället samt främja demokrati, jämlikhet och pluralism i det finländska samhället.

Ett väsentligt drag i det fria bildningsarbetet är att det inte är examensriktat och att dess innehåll inte regleras i lagstiftningen.”

Utbildningsstyrelsen

Marit Lindqvist jobbar som litteratur- och kulturredaktör på Svenska Yle.

När boken får vingar

– om den finlandssvenska bokens väg ut i världen

Det är många faktorer som ska samverka för att sälja in en bok på den internationella bokmarknaden.

För de litterära agenterna handlar det om att jobba långsiktigt, enträget och målmedvetet. För förlagen gäller det att lägga ner tid och resurser på att redigera och bearbeta en text till perfektion. Och författarna? De ska framför allt bemöda sig om att skriva en bra bok.

De som jobbar i branschen ger nämligen samma svar på frågan om vad som intresserar utländska förläggare: ”en bra bok”. Det finns dock inget enkelt och entydigt recept för vilka ingredienser som bör ingå i ”en bra bok”.

Olika trender spelar också en stor roll för vilken typ av litteratur som efterfrågas på den internationella bokmarknaden. Vissa år är alla förlag ute efter cozy crime och nordisk life-style, andra år skräcklitteratur och ”finnish weird”.

Just nu är det stor efterfrågan på *literary non-fiction*, det vill säga faktaböcker som använder sig av berättelsen som form. Böcker där en författare tar fasta på ett universellt tema eller ämne som ligger i tiden och skriver om det med en egen vinkel.

I en intervju för programmet *Nosto* på Yle Yksi i januari 2019 konstaterar den litterära agenten **Elina Ahlbäck** att konkurrensen på den internationella bokmarknaden idag är stenhård och att man inte alltid kan veta på förhand vilken bok som kommer att slå igenom:

– Det handlar framför allt om att kunna förutspå kommande trender och att lyckas svara på en efterfrågan. Utländska förläggare är framför allt ute efter kvalitativ världslitteratur. En bra berättelse och berörande livsöden.

Maria Turtschaninoff

FOTO: NIKLAS SANDSTRÖM

Serien om Röda klostret erövrar världen

En finlandssvensk författare som nått ut i världen med sina böcker är Maria Turtschaninoff.

Böckerna som ingår i fantasyserien om Röda klostret har hittills utkommit i tjugo länder förutom Finland och Sverige.

– Jag blev headhuntad av Elina Ahlbäck när min bok *Arra – Legender från Lavora* hade kommit ut på finska år 2010. Två år senare utkom boken om Arra på danska, men därefter tog det lång tid innan det lossnade på allvar.

När del ett i serien om Röda klostret kom ut år 2014 var det många utländska förlag som visade intresse – inte enbart för den då aktuella boken utan för hela den kommande serien:

– Det var lite spektakulärt eftersom den enda bok som då fanns i tryckt form var *Maresi – Krönikor från Röda klostret*.

I fjol utkom den tredje delen i bokserien. Men vetskapen om att många utländska förlag, och läsare, sitter och väntar på kommande delar i serien har inte satt någon större press på Marias axlar:

– Många förlag utomlands har en längre framförhållning än vi har i Finland, vilket innebär att man förväntas följa en viss utgivningstakt. Men inte blir jag hängd i gryningen om jag inte lyckas leverera manus inom utsatt tid.

Synlighet för boken kräver engagemang av författaren

I dag har bokserien om Röda klostret utkommit bland annat på de baltiska språken, på italienska, franska, kinesiska och inte minst engelska. Den anglosaxiska bokmarknaden är stor och känd för att vara svårflörtad, och inte minst därför är Maria glad över att hennes böcker lyckats ta sig in genom nålsögat:

– Om jag minns rätt är endast en procent av litteraturen som ges ut i England översatt litteratur, medan andelen översatt litteratur i till exempel Tyskland är hela 40 procent. Att få vara en del av den ynka procenten är helt otroligt.

Maria ger en eloge till sitt engelska förlag Pushkin Press som satsat stort på marknadsföringen och spridningen av bokserien, vilket gett resultat med synlighet såväl i massmedier som på sociala medier, recensioner i de stora dagstidningarna och inbjudningar till olika litterära festivaler.

För att böckerna ska nå ut förutsätts ofta ett engagemang från författarens sida.

– Som författare måste man vara villig att göra en hel del pr-jobb för att lyfta boken. Jag gör tre eller fyra resor utomlands per år för att besöka olika litterära

Vi ska inte lida av något lillebrorskomplex och tro att vi inte duger bara för att vi lever och verkar i ett litet hörn i Norden, utan vi ska göra det vi gör så bra som möjligt.

tillställningar. Min bakgrund som journalist hjälper mig när jag förväntas bidra till marknadsföringen med texter på olika teman. Och jag skapar också engagemang för böckerna på olika sociala medier.

Att böckerna om Röda klostret når läsare i vitt skilda kulturer betyder inte att Maria känner sig tvungen att anpassa sitt skrivande i någon större utsträckning.

– Med min senaste bok, *Breven från Maresi*, kände jag dock att jag inte behövde gå över ån efter vatten för att söka inspiration till de miljöer och kulturer som jag skapar. Jag vågade använda mig av det nordiska på ett annat sätt än jag kanske skulle ha gjort utan vetskapen om att boken kommer ut i världen. Då skulle det ha känts för vanligt och inte särdeles exotiskt och spännande.

Ambassadör för den finländska litteraturen

Maria Turtschaninoff konstaterar att det är få författare som har kunskapen, kontakterna eller tid att på egen hand marknadsföra sina verk utomlands.

– En litterär agent rör sig ständigt ute på de stora litterära mässorna där man säljer och köper rättigheter. I den här branschen är det oerhört viktigt med kontakter och nätverk.

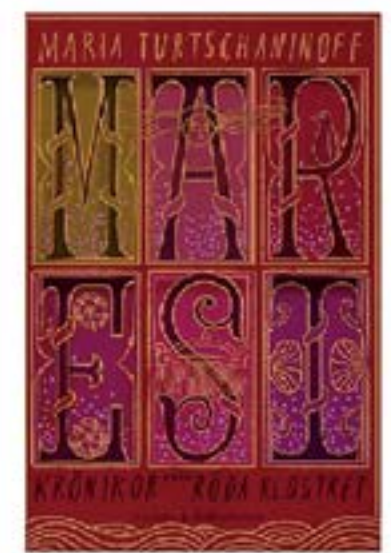
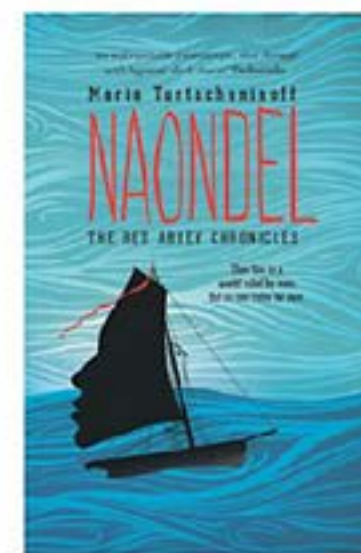
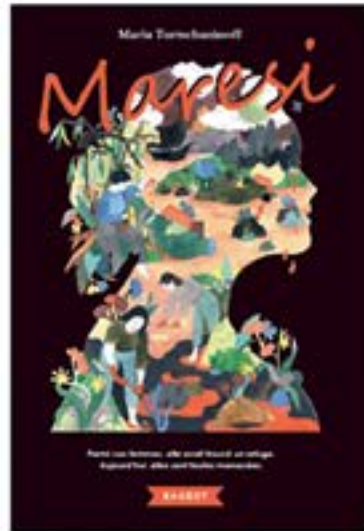
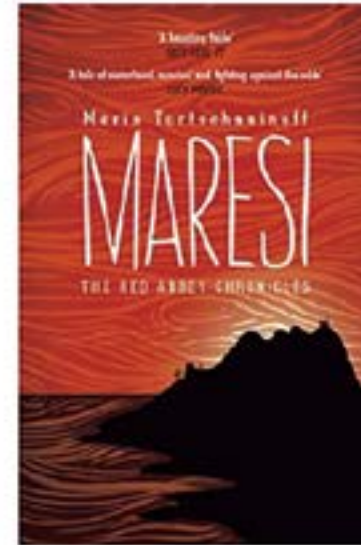
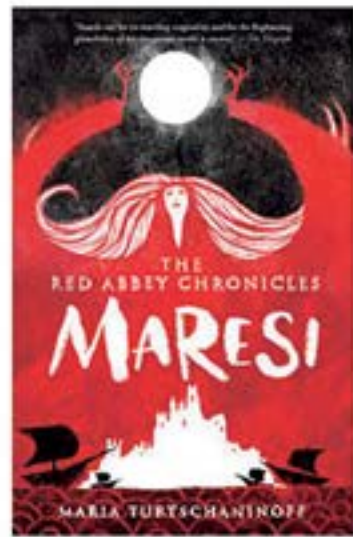
Maria Turtschaninoff påpekar att det är viktigt att professionella och självständiga agenter har hand om försäljningen av översättningsrättigheterna.

– De kan lägga ner all energi och fokus på detta långsiktiga arbete. Förlagen skall inte syssla med litterär export med vänster hand.

För att finlandssvenska författare och böcker ska lyckas utomlands anser Maria att vi måste våga lita på oss själva.

– Vi ska inte lida av något lillebrorskomplex och tro att vi inte duger bara för att vi lever och verkar i ett litet hörn i Norden, utan vi ska göra det vi gör så bra som möjligt. Vi ska dra nytta av det som kanske anses annorlunda och exotiskt. Varför inte branda Finland som det läsande folket och till exempel dra nytta av den synlighet som Helsingfors nya centrumbibliotek Ode fått utomlands?

När Maria rör sig utomlands märker hon att det finns ett intresse för den finländska litteraturen och hon ser sig också som ett slags ambassadör.

Vi ska inte lida av något lillebrorskomplex och tro att vi inte duger bara för att vi lever och verkar i ett litet hörn i Norden, utan vi ska göra det vi gör så bra som möjligt.

– Jag har tagit exempel av min finska kollega **Salla Simukka** som alltid passar på att lyfta andra finländska författare när hon reser runt i världen för att marknadsföra sina verk. När jag reser utomlands har jag ofta på mig kläder med Mumin-tryck, och det fungerar som en magnet. Med hjälp av Mumin kan folk koppla mig till Finland.

Draghjälp av Tove Jansson

Under många år var Elina Ahlbäck den enda litterära agenten i Finland som arbetade för att föra ut den finländska litteraturen till den internationella marknaden. Idag är Maria Turtschaninoff den enda finlandssvenska författaren som ingår i hennes agentur.

En del av de finlandssvenska författarna har sökt sig till litterära agenturer i Sverige och Danmark. De senaste åren har det dock skett en stark profilering och professionalisering av den litterära exporten också här hos oss.

Våren 2016 grundades agenturen Rights & Brands i Stockholm och **Fredrik Rahka** är VD för det finländska bolaget. Rights & Brands idkar samarbete med Förlaget M och en del av förlagets författare finns på agenturens listor. Bland dem **Tove Jansson** som med sina närmare femtio språk är den finlandssvenska författare som tillsvidare översatts allra mest.

Enligt Fredrik Rahka är det klart att en världskänd författare som Tove Jansson kan skapa en ökad efterfrågan på litteratur från Finland:

– Det finns ett tydligt intresse framför allt för vår barn- och ungdomslitteratur. Men för att en bok ska lyckas nå ut krävs ofta att boken har fått uppmärksamhet och erkännsla i form av nomineringar till pris eller blivit prisbelönt. Vi kan ju sällan skryta med stora försäljningsvolymmer eftersom den finlandssvenska bokmarknaden är begränsad.

Det är inte heller lätt att muta in nya och okända författarnamn på den internationella marknaden, konstaterar Fredrik Rahka:

– För att en bok ska nå ut krävs ett intressant och aktuellt tema. Men bra litteratur går alltid hem.

Potential för tillväxt utomlands

Bokbranschen befinner sig i gungning med sjunkande försäljningssiffror globalt. När förläggare tvingas strama åt är det den översatta litteraturen som drabbas först.

På förlaget Schildts & Söderströms håller VD **Mari Koli** med om att det är svårt att övertyga utländska förläggare om en boks förträfflighet om boken inte nått försäljningsframgång på den inhemska marknaden:

– Prisnomineringar och priser är avgörande för att utländska förläggare idag ska vilja och våga satsa på att köpa översättningsrättigheterna till en bok.

År 2017 tog Schildts & Söderströms initiativ till att grunda en gemensam litterär agentur tillsammans med förlagen Gummerus och Teos.

– Vår avsikt med Helsinki Literary Agency är att varje år kunna presentera en tillräckligt stark lista i en internationell kontext, konstaterar Mari Koli.

Enligt **Urpu Strellman**, VD för Helsinki Literary Agency, finns det ett intresse för den finländska litteraturen utomlands – men det är inte språket eller landet som är det centrala i marknadsföringen:

– Bra böcker säljer oberoende av språk. Det som alla förläggare är ute efter är en speciell röst, en intressant vinkel, det som är annorlunda.

Urpu Strellman och Mari Koli konstaterar också att det tar tid att bygga upp ett författarskap utomlands:

– Den finländska marknaden växer inte längre, men det finns potential för tillväxt på den internationella marknaden.

Frankfurts bokmessa en viktig språngbräda

Under de fem senaste åren har den finländska litteraturexporten tredubblats och den största enskilda anledningen till de senaste årens framgångar går att hitta i Tyskland.

År 2014 var Finland temaland på bokmässan i Frankfurt och åren innan och strax efteråt gavs ett flertal finländska böcker ut på den tyska bokmarknaden. Många av dem var skrivna av finlandssvenska författare.

På FILI – Center för litteraturexport jobbar man hårt för att upprätthålla intresset för den finländska litteraturen utomlands.

– Idag har vi bra strukturer som stöder och jobbar för vår litteraturexport. Men vid sidan av vilja och kunskap måste det finnas en förståelse för litteraturexporten på olika nivåer. Om vi verkligen vill utveckla och öka exporten behövs aktiva

Tiia Strandén

FOTO: YLE/MARIT LINDQVIST

insatser och stödåtgärder även från andra håll än enbart kulturinstitutioner, till exempel arbets- och näringslivsministeriet, säger **Tiia Strandén** som är direktör på FILI.

Tiia Strandén gläds över att det dykt upp flera litterära agenter inom den finländska bokbranschen, samtidigt som förlagens resurser och vilja att satsa det som krävs för att en bok ska nå ut på den utländska marknaden inte riktigt finns där.

– För att en bok med utlandspotential ska få de bästa förutsättningarna för sin resa måste man identifiera detta redan i manuskedet. Man måste också avsätta tid för noggrant redigeringsarbete eftersom slarv ofta uppdragas i översättningsprocessen. Det är synd att förlag i så hög grad klamrar sig fast vid den inhemska marknaden där de omedelbara pengarna finns och inte tror på den utländska marknaden.

Stor potential för tillväxt i Kina

Intresset för den finländska litteraturen är fortsatt stor i Tyskland, samtidigt som marknaden vuxit i både Storbritannien och USA.

– Det är synnerligen glädjande att vi lyckats ta oss in på bokmarknaden i USA och Storbritannien. De är kända för att vara hopplöst svåra, inte minst eftersom det utkommer så enorma mängder med böcker på den marknaden och andelen översättningar är rätt få. När man väl fått en bok översatt till engelska är det också lättare att nå ut till andra språk, konstaterar Tiia Strandén.

De senaste åren har också Kina vuxit fram som en betydelsefull marknad. Tiia Strandén har lagt märke till att kineserna framför allt är intresserade av vissa specifika litteraturgenrer.

– Vi exporterar framför allt bilderböcker för barn samt faktaböcker och biografier som handlar om framgångsrika och berömda personer, guider till hur man blir rik och framgångsrik eller böcker som handlar om pedagogik och hur barns hjärnor utvecklas.

Enligt Tiia Strandén beror det på att den växande medelklassen i Kina vill nå framgång i livet och att man vill försäkra sig om att ens barn får det så bra som möjligt.

Den nordiska bilderboken står högt i kurs i Kina eftersom man tror sig kunna avläsa den framgångsrika nordiska modellen i just barnboken.

*Alla är ute efter det som överraskar,
en bok som ingen visste fanns.*

– Man riktar blicken mot Norden där samhället är jämlikt och rättvist, där man har ett bra utbildningssystem och barnen verkar vara lyckliga – hur gör de, det är frågan som de kinesiska föräldrarna vill ha svar på.

Hur står sig den samtida finlandssvenska boken ute i världen?

De finlandssvenska författare som lyckats nå ut till en bredare utländsk läsekrets är mestadels redan väl etablerade namn som **Märta Tikkanen**, **Kjell Westö**, **Monika Fagerholm** och **Ulla-Lena Lundberg**.

Vid sidan av Maria Turtschaninoff har författare som **Johanna Holmström** och **Tove Appelgren** fått ett flertal böcker översatta till olika språk.

Enligt Tiia Strandén har den finlandssvenska litteraturen under de senaste åren dock inte kunnat uppåta särdeles många nya namn som direkt kan säljas utomlands:

– De nya rösterna som trätt fram är inte riktigt färdiga för export än. Det är svårt att vaska fram det specifika som skulle kunna tänkas intressera utländska förläggare. Oftast letar man efter det lite udda, det litterärt speciella. Alla är ute efter det som överraskar, en bok som ingen visste fanns.

Den genre som har potential att växa sig stor utomlands är bilderboken, och Tiia Strandén framhåller att det finns en glädjande stor variation inom den finlandssvenska barn- och bilderboken:

– Här finns en enorm professionalitet och kreativitet som kan vara ett trumfkort utomlands.

Samtidigt understryker Tiia Strandén att man måste vara realistisk med förväntningarna på den finlandssvenska bokens frammarsch utomlands.

– Vi talar trots allt om en rätt liten utgivning. Om två-tre finlandssvenska författare per år får översättningskontrakt banar det väg för andra och vi kan bygga upp en långsiktig exportlinje.

Tove Appelgren
FOTO: PETTE RISSANEN PHOTOGRAPHY

Ulla-Lena Lundberg
FOTO: CATIA PORTIN

Märta Tikkanen
FOTO: STEFAN BREMER

Tove Jansson
FOTO: WWW.TOVEJANSSON.COM

Kjell Westö
FOTO: MARICA ROSENGÅRD

Johanna Holmström
FOTO: NIKLAS SÄNDSTRÖM

Monika Fagerholm
FOTO: IDA PIMENOFF

Tove Fagerholm, f. 1943, pensionerad klasslärare. Passionerat intresserad av litteratur, läser kopiöst, delar läslyckan med fyra litteraturcirklar och har skrivit litteraturartiklar för SFV i drygt tjugo år.

Det goda samtalet

Det är sällan jag tycker att livet är tråkigt. Sorgligt, påfrestande, spännande, intressant, glädjefyllt, det varierar, men tråkigt? Nej, bara ibland, när jag råkar sitta vid ett kaffebord med bekanta och lyssnar på vad som sägs. Jag avskyr skvaller. Jag tycker det är tröttsamt att stöta och blöta senaste nytt från sjukdomsfronten. Ofta fällt inte ett enda ord som är värt att ta vara på. Samtal som mest liknar gråvatten får mitt pratsamma jag att tystna. Då blir jag själv en dålig samtalspartner. Jag känner mig obehagligt elitistisk. Är jag en sådan snobb att jag inte kan dela vardagens trivialiteter med andra? Jag kan ju själv försöka vända samtalet i en intressantare riktning. Kanske är det så att även samtal som jag förliknar vid gråvatten fyller en funktion?

Anna Rydstedt skriver i dikten *Den sista kommunikationen*:

*Ni ler åt oss,
som talar om vädret, något så obetydligt.
Men vädret är något realistiskt i varje fall.*

...

*Le något mera lagom åt oss,
som även talar om vädret -
det sant demokratiska samtalsämnet
alla emellan.*

*Så många vänliga ord har givits människor emellan
på tal om vädret.
Några ensamma har fått mod att leva.*

*Vi ses kanske bara i vädret,
men vi kan väl tala om vädret ändå,
som kanske blir vackrare en annan dag.
Låt oss inte överge den sista kommunikationen.*

Numera är samtal om väder inte bara en brygga ut ur tystnaden. Vädertal kan om vi så vill leda till viktiga reflektioner över vad vi själva kan göra för att minska klimatuppvärmningen. Trivialt kan bli angeläget. Det viktiga är att lyssna, att ge något av sig själv, att engagera sig. Orden är kanske bleka och tafatta trevanden ut ur ensamheten, men vi har inte så många andra uttrycksmedel när vi vill kommunicera med andra.

Det händer att jag sitter tillsammans med goda vänner. De halkar in på minnesspår som jag inte delar. De skrattar. Deras ögon lyser. Jag står utanför men känner mig inte utesluten, jag gläds åt vännernas minnesgemenskap. Den lilla stadens gator befolkas av länge sedan döda original som jag aldrig mött. Nu möter jag dem i efterhand. Bland äkta vänner har det goda samtalet fruktbar jordmån för där finns tilliten och beredskapen att lyssna, känslan av delaktighet och viljan att höra till.

Torgny Lindgren har hållit en föreläsning som publicerades i Svenskläraryrskrift 1986. Jag hörde själv föreläsningen *Vi är till brädden fyllda av språk* och den har gjort ett bestående intryck på mina tankevärld. Han säger:

Vi är alla till brädden fyllda av språk. Ibland tar en liten del av språket på sig kläder för att gå ut i världen. En språkdräkt. Det klär sig i ord.

Det kan bli en replik till människan som sitter på stolen intill. Det kan också bli en roman.

Om man ser skrivandet så innebär det alltid ett tilltal. Man talar till någon.

Ett tilltal är inledningen till ett samtal. Samtalet förs mellan skrivaren och läsaren. Men vad händer om läsaren inte har någon annan än böckerna att samtala med? I *Berättelsen om Bernhard* tolkar Torgny Lindgren vådan av att inte kunna bearbeta sin läsning genom goda samtal.

Det fanns en bonde som hette Bernhard i Torgnys norrländska barndomsby. Bernhard var stum. Föräldrarna dog när han var tjugofem år och han övertog ensam ett hemman med tvåhundraåttio hektar skog. Då började han sälja sin skog på rot till ett virkesbolag. För pengarna köpte han böcker.

Så fortgick det en rad av år. Bernhard fick sina pengar och bokhögar växte och växte. Till slut började Bernhard svullna och bulna, han पोste upp som en limpa. Det togs för givet att Bernhard led av vattusot, men så var det inte. Han led av litteratur:

Allt detta som han glupskt hade slukat och stängt in i sig själv och ruvat på, det blev till sist för mycket, dessa fruktansvärda mängder av händelser och öden och ord som inte hade kunnat finna något utlopp ur honom.

Torgny Lindgren säger:

Litteraturen är råmaterial som kan hjälpa oss att leva. Men bokstäverna och orden måste smältas och omvandlas i oss, så att vi kan avbörd oss alltihop. Människan kan inte lagra hur mycket litteratur som helst; till sist går hon sönder. Som Bernhard.

Förutom ett ofattbart antal böcker lämnade Bernhard efter sig ett kort meddelande:

”Man mår bra då man läser.

Tack vare världslitteraturen lever jag tusentals liv samtidigt.

Min lycka är obeskrivlig.”

Jag älskar berättelsen om den läsande Bernhard, men jag är inte enig med Torgny Lindgren. Jag tror inte Bernhard gick sönder av litteratur. Min tro är att han dog av stumhet och ensamhet. Om kvinnan han friat till skulle ha gått med på att flytta in i hans bokbågnande hus skulle han ha kunnat fortsätta sitt läsande – men säkert inte lika intensivt och oavbrutet. Även om hustrun inte delade hans läslust och trots hans stumhet skulle det ändå ha funnits en kommunikation. Det finns ett ordlöst språk i människokroppen, i gester och hållning, i händernas värme, i blicken. Han kunde ha fått utlopp för sina starka läsoplevelser genom att skriva om dem. Men i sin ensamhet hade han ingen att skriva till, ingenstans att avbörd sin inre rikedom.

Kanske Torgny Lindgren vill säga att vi inte lever av litteratur allenast även om läsning kan göra oss obeskrivligt lyckliga. Vi behöver också människor och gemenskap. Vi behöver det goda samtalet.

Alla som älskar att läsa vet hur berikande samtal om litteratur kan vara. När man läst någonting riktigt berörande och starkt har man lust att dela med sig av sin läslycka. Det är nog därför det finns så många litteraturcirklar. Det är bokälskarens sätt att bearbeta och fördjupa sin läsning. En del skriver bokbloggar. Själv tycker jag att jag inte är klart medveten om vad läsningen ger mig förrän

jag formulerat läsoplevelsen i ord. Författaren är alltid en viktig samtalspartner men läsaren längtar efter andra läsaes funderingar. Litteraturrecensenter bidrar också till ett levande litteratursamtal.

I femtiotvå år var jag gift med en man som inte brydde sig om att läsa. Vi samtalade aldrig om böcker, men det finns så mycket annat i livet man kan samtala om.

Min man och jag brukade sitta mitt emot varandra och fira fredag under lite festligare former. Då hade vi tid att samtala. Samtalet var lika viktigt för oss som mat och dryck, det var en del av vår fredagsfest. En av våra bekanta sa: Jag skulle också vilja sitta och samtala. Hennes man svarade: Men jag har ingenting att säga, allt är redan sagt. Han hade nog fel. Det viktiga är inte alltid det som sägs, det viktiga är känslan av gemenskap som det stillsamma samtalet genererar. Ibland handlar det om minnen, ibland är det tankar som legat och malt, ibland är det oro för familjen, ibland framtidsplaner som behöver formuleras. Det handlar om att ge och om att ta emot, att lyssna till varandra också bortom orden.

Wava Stürmer har skrivit en dikt som jag ofta återvänder till:

Samtalen

*har jag tänkt på denna höst
inför svartvinterns ankomst.
Vilka samtal finns kvar
att föra på nytt,
vilka samtal
är det jag minns?*

Nästan endast

*det lågmälda talet
mellan
ett du och ett jag
mellan öga och öga.*

Samtal vid köksbordet

*dikesrenen
på trappan mot morgonsolen
på trappan mot sjön
på bryggan med benen dinglande
när man gick in
på varandras marker
och gränser inte fanns
och inte dag och datum
och man lärde
som en människa kan lära om en annan.*

På samtalen har jag tänkt

*Det stilla envetna talet
där frågorna varsamt ges över
från din hand till min och vidare.*

Samtalet

*hur det är av vägande vikt
att det inte får tystna.*

Alec Aalto

* 24.9.1942
† 24.12.2018

Ambassadör Alec Aalto avled på julaftonen i en snabbt framskriden cancer. Han var sitt frånfälle 76 år gammal.

Alec Aalto hörde till de mångsidigt begåvade personer, som under sin karriär hann pröva på ett flertal yrken. Att det blev juridiken och inte musiken var från början ingalunda klart, han studerade både vid Sibelius-akademin och Helsingfors universitet. Efter juriskandidatexamen i Helsingfors fortsatte studierna i Oxford med internationell rätt och nationalekonomi som huvudämnen.

Den första karriären – journalistens – inleddes under post graduatestudierna i Oxford. Framgångarna i rapporteringen från England ledde till en anställning vid Rundradions svenska nyheter, där han tidvis verkade som nyhetschef. Efter Rundradion följde tjänsten som presschef för Helsinki Consultations (Europeiska Säkerhetskonferensen första skede) 1972. Följande steg blev en period som statrådets informationschef 1973–1975.

När Keijo Liinamaa 1975 fick uppdraget att bilda en tjänstemannaregering kallade han Alec Aalto till posten som statsministerns sekreterare.

Följande etapp blev ett inbrott i näringslivet såsom direktör med ansvar för information och samhällsrelationer i det statliga energibolaget som då hette Neste 1976–1978. Ett inte alldeles problemfritt uppdrag då diskussionerna om bolagens öppenhet och miljöansvar redan hade börjat.

Den tredje karriären, diplomatens, inleddes 1979 då han blev chef för utrikesministeriets press- och kulturenhet. Därefter följde posterna som

ambassadör först i Wien, sedan i Rom och som den sista, posten som ambassadör i Stockholm.

Däremellan hann han vara statssekreterare och chef för statsrådets EU-sekretariat och det är väl här han gjorde sin tyngsta insats. Från 1997, då sekretariatet skapades, till 2003 verkade han såsom dess chef och statsekreterare. Han var en av de centrala personerna då det gällde att dra upp riktlinjerna för Finlands EU-politik och agerande i den Europeiska Unionen.

För den bredare publiken blev han trots allt antagligen bättre känd genom sina regelbundna kolumner i *Hufvudstadsbladet*, där han från ett Stockholmskt perspektiv kommenterade politiska händelser.

Efter pensioneringen ägnade han sig i stor utsträckning åt sitt stora intresse musiken. Han var en utmärkt pianist och ackompanjör. Han sjöng i Musikhusets kör och var ordförande för Delegationen för Musikhusets stiftelse från 2010 framåt.

En bild av hans intellektuella bredd och kapacitet ger det att han efter pensioneringen bland annat skrev två radiohörspel och en teaterpjäs, *Rådgivaren*, som uppfördes på Kaupunginteatteri/Lilla Teatern 2015.

Med Alec Aalto har vi förlorat en mångsidig begåvning, en omtyckt chef, en trofast vän och – som många av hans vänner har karakteriserat honom – en verklig gentleman.

De närmaste sörjande är hans hustru Merja och dotter Annina med familj samt tre bröder med familjer. Alec hann uppleva glädjen i att bli morfar och lille Walter blev hans ögonsten.

Till de sörjande hör naturligtvis också en stor skara vänner och kolleger från musiklivet och förvaltningen.

---

*Tom Grönberg, Paavo Lipponen, arbetskamrater
Johan Aalto, bror*

Erik Andersson

* 2.2.1948

† 21.4.2018

Professorn, sångarbrodern, diktaren m.m. Erik Vilhelm Andersson fick lämna det jordiska den 21 april 2018 efter en längre tids sjukdom. Ända sedan studietiden har körsången betytt väldigt mycket för honom. Det sista egentliga sångframträdandet han fick vara med om var framförandet av mässan *Se Människan* i Jomala kyrka i slutet av oktober senaste år. Texten till mässan hade han själv skrivit och musiken hade Juhani Haapasalo komponerat. Det var ett berörande framförande, ty många av oss såg att han kämpade till det yttersta för att få vara med om det i den kyrka där hans morfar en gång varit kyrkoherde.

Erik Andersson föddes den 2 februari 1948 i Finström, Åland. Efter avlagd studentexamen vid Ålands Lyceum år 1966 var många akademiska vägar öppna för den mångsidigt begåvade Erik. Han stannade dock för språkvetenskapen och blev känd grammatikforskare framför allt inom svenska språket. Hans studier avancerade snabbt och åren 1971–1977 var han forskningsassistent vid Finlands Akademi. Han disputerade vid Åbo Akademi 1977 på avhandlingen *Verbfrasens struktur i svenskan: en studie i aspekt, tempus, tidsadverbial och semantisk räckvidd*. Gäststudier hade han också bland annat i Göteborg och i Madison, Wisconsin, åren 1971–72. Han var biträdande professor vid Åbo Akademi från år 1977 och befordrades till ordinarie professor i svenska språket år 1991. Han gick i pension år 2012.

Andersson har medverkat i uppgörandet av *Svenska Akademiens stora grammatik* (1999) tillsammans med Ulf Teleman och Staffan Hellberg. Vidare

har han själv skrivit *Grammatik från grunden*. En koncentrerad svensk satslära 1993. Även runskrift intresserade honom. Artikeln ”Tolkningen av inskriften på rökstenen” ingår i *Att förstå inom humaniora* redigerad av René Gothóni.

År 1979 fick han Hallbergiska priset som utdelas av Svenska Litteratursällskapet i Finland. Och 2010 erhöll han Folktingets förtjänstmedalj för betydande personlig insats i arbetet för den svenska befolkningen och den svenska kulturen i Finland. År 2016 tilldelades han Svenska Akademiens språkforskarpris. Medlem i Finska Vetenskaps-Societeten blev han redan 1986. Han var också mångårig medlem av styrelsen för Donnerska institutet för religionshistorisk och kulturhistorisk forskning.

Diktandet har präglat Erik Anderssons liv de senaste årtiondena framför allt sonetterna, som han skrivit i mångtusental. Praktiskt taget vilket vardagligt men också högtidligt tema som helst kunde inspirera honom till en dikt. Flera tidningar publicerade under flera år hans sonetter. I *Åbo Underrättelser* använde han sig av signaturen Evander och i *Hufvudstadsbladet* av E.V.A. På många andra håll publicerades också hans dikter bland annat i den åländska kyrkliga årsskriften *Sanct Olof* och i Finska Vetenskaps-Societetens årsböcker. Särskilt minns jag hans introduktionsdikt vid en vårkonsert med pensionärskörerna i Åbo då han på ett underfundigt sätt fick i sin dikt in praktiskt taget alla sånger som skulle sjungas. Det var en verkligt fin prestation.

Publicerade diktsamlingar är *Orden är ögon. Haiku-dikter* på Schildts 1983 och *Fanfar i Hum. Akademisk tillfällespoesi* 1998. Erik Andersson var mycket intresserad av metaforer i språket och har skrivit om språkmöte i sjöfartsskildringar samt i åländskt och finlandssvenskt litterärt språk. Han har varit aktiv i många organisationer för främjande av litteratur och diktning.

Andersson var även med om språkgranskningen av den senaste officiella bibelöversättningen till svenska. En aktiv insats har han gjort inom handboksarbetet för den Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland. Hans uppgift var att språkgranska och föreslå moderna, gångbara formuleringar för gudstjänstlivet. Det var en uppgift som han tog på fullt allvar. Det ledde honom också in på djupa teologiska och vetenskapsfilosofiska frågeställningar. Vi hade ibland mycket djupgående diskussioner kring dessa teman. Här var hans stora intresse för naturvetenskap och kvantfysik en speciell ingrediens.

På det finlandssvenska kyrkliga musikområdet har Erik Andersson gjort sig känd som författare till mässor. Den första kom för drygt tio år sedan: Vi famnas

av din skapelse med musik av Jan Hellberg. Den har vi framfört vid flera tillfällen. Den andra mässan *Se Människan* skrev han till Åboländska kyrkosångskretsens 60-årsjubileum 2016. Musiken är av Juhani Haapasalo som nämnts. Texten är mycket underfundig och här har han till och med skrivit en kort sats som kallas predikan. Vid framförandet sjungs alltså predikan. Han var också ordförande för Åbolands svenska kyrkosångskrets under flera år. Frukostklubben vid Åbo svenska församling ledde han framgångsrikt under en längre period.

När vi i vackraste vartid får vara med om att sjunga Erik till gravens ro och vila är det med stor sorg och saknad vi gör det samtidigt som vi är tacksamma och glada över hans insatser inom vetenskapen och i kulturlivet. Framför allt tänker vi på de närmaste: hustrun Ulla och barnen Erika, Petter och Karin. Många är de släktingar och vänner som känner stor saknad.

Nils G. Holm
Kollega och sångarbroder

Erik Andersson erhöll SFV:s Hagforsmedalj år 2002.

Bengt Barkar

* 14.2.1941

† 10.10.2017

Bengt Barkar var en person med många intressen. Som bondpojke i Pedersöre var det tänkt att han skulle fortsätta i föräldrarnas fotspår och därför utbildade han sig till agrolog. Men tiderna hade förändrats och någon bonde blev han inte. I stället blev han verksamhetsledare för Svenska Österbottens 4H-distrikt. Det var ett arbete som han stortrivdes med. Det är många som minns honom från 1970- och 1980-talet när han besökte de olika 4H-klubbarna runt om i landskapet. Det finns inte en skola eller en by eller knappt ens en gårdsgrupp som inte han har besökt. Han sa en gång, att på den tiden var Riksåttan nästan som hans andra hem.

Bengt hann också med annat. I sju år var han timlärare i Sursik skola i Pedersöre, där han undervisade i årskurserna 7–9 i bland annat i geografi, biologi och i olika jordbruksämnen. Fortfarande träffar man på mogna män som berättar, att det var Bengt som lärde dem att slå med lie. Som ledare för 4H-verksamheten skrev han ett tjugotal olika studiematerial för vintrarnas verksamhet. I hans hand passade pennan lika bra som lien.

Han skrev också historiker: både Esse lantmannagilles 100-års historik, men också en 80 års historik över 4H-verksamheten i Esse, Pedersöre och Purmo. Han medverkade med artiklar i olika hembygdsböcker och i dagstidningarnas julbilagor.

Bengt var också verksam inom olika ideella organisationer. I drygt 20 år var han ordförande för Esse lantmannagille. Han var sekreterare och senare också viceordförande för Österbottens agrologklubb och styrelsemedlem och kassör

för Agrologernas förening. Han var ledamot i styrelsen för Österbottens Svenska Lantbrukssällskap och ledamot i styrelsen för Svenska Lantbrukssällskapens Förbund samt medlem i flera andra ideella föreningar.

Under en södernresa fick han idén till att ge ut en österbottnisk salladsbok. Det blev samtidigt en tävling, där olika personer fick lämna in sina bidrag. Boken blev en succé och översattes också till finska. Senare blev det flera liknande receptböcker i samarbete med Österbottens Svenska Lantbrukssällskap. I dessa receptböcker var huvudingredienserna alltid hämtade från sådant som producerades i lantbruket, som till exempel mjölk, ägg och potatis. Bengt intresserade sig mycket för olika slag av växter men främst för sådana som människan hade nytta av. Speciellt var det äppelträd som blev riktiga samlarobjekt. På tomten till vårt egnahemshus i Esse planterade han ett 20-tal olika äppelsorter och han följde noga med hur dessa klarade sig mot sjukdomar, frost och skadeinsekter. På hösten blev det ibland ett stort problem när träden dignade av frukter. Det blev omöjligt att ta tillvara hela den digra skörden, även om han nog försökte. örter och matsvampar var ett annat av hans intresseområden. Han utbildade sig till örtkonsulent och höll ett flertal kurser, där deltagarna bland annat också fick lära sig att göra te av olika örter. Tillsammans med mig, hans hustru, företog vi varje höst många och långa svampexkursioner. Bengt var fenomenal på att hitta läckra matsvampar, även när vi vistades i okända skogar. När jag höll mina svampkurser med tillhörande svamputställningar och det saknades någon svampart, var det bara att be Bengt att hämta den saknade svampen. Han visste var han skulle leta.

Musiken var också ett av hans stora intressen. Efter arbetsdagens slut satte han sig ofta framför pianot för att spela och kanske för att hitta på nya melodier som han också skrev texter till. Ibland var visorna tillägnade mig eller till något av våra barn och under senare år våra barnbarn. Det var enkla men finurliga texter som barnbarnen lätt kunde lära sig. Han skrev också en julsång, som vi i många år sjöng på skolans julfest i Bäckby, där jag var lärare. Förutom piano spelade han gitarr och trumpet. Många tidigare 4H-medlemmar kommer ihåg somrarnas 4H-läger där kvällarna alltid avslutades med lägerbål. Då tog Bengt fram sin gitarr och till hans ackompanjemang sjöng deltagarna olika visor. Allra sist blev det aftontapto som Bengt blåste på sin trumpet.

En av de bästa tiderna i hans liv var i början på 2000-talet, när han skrevs in i Helsingfors Universitets Agrikultur-forstvetenskapliga fakultet för att i mogen

ålder ta en agronomie- och forstmagisterexamen och bli agronom. Efter några år kunde han också ta sin examen. Han stortrivdes i den akademiska miljön, men kom ändå hem till varje veckoslut. Under den studietiden blev det åtskilliga tågresor mellan Helsingfors och Bennäs. I Helsingfors nöjde han sig inte med att enbart delta i de föreläsningar som hörde till hans studier, utan han deltog också i olika språkkurser och i en mängd historiska föreläsningar. Under en period av studietiden fungerade han också som guide och föreläsare i universitetets olika växthus i Kajsaniemi. När han sedan tog sin examen var hans studiepoänger långt över det som fordrades för hans examen.

De sista åren av hans liv förmörkades av Parkinsons sjukdom som drabbade honom och som gjorde att rörligheten avtog efterhand. Han somnade in den 10 oktober 2017 omgiven av sin familj.

Tora Barkar

Per-Elof Mikael Boström

* 15.5.1943

† 13.5.2018

Skolrådet Per-Elof Mikael Boström gick bort den 13 maj, två dagar efter firandet av sin 75-årsdag.

Pelle föddes i Nagu den 15 maj 1943. Grunden för karriären inom skolväsendet lades med folkskollärarexamen 1967 vid Nykarleby seminarium och hum.kand. 1972 vid Åbo Akademi. Han avancerade från lärartjänsten vid Jakobstads samlyceum 1967–68 till skoldirektör i Vasa 1986–2006. Han introducerade lägerskolan i Finland och var hedersordförande i Finlands Lägerskolförening rf. År 2006 utnämndes Pelle av republikens president till skolråd.

Som studiehandledare och rektor vid Kristinestads högstadieskola 1974–86 instiftade Pelle grundskolans tionde klass. Som skoldirektör i Vasa utvecklade han ett kvalitetssystem för utbildning och inläring, Mussor skola (ett specialpedagogiskt kompetenscentrum för hela Svenskfinland) samt bildade ett tvåspråkigt skolcampus för de kommunala högstadierna och gymnasierna.

Pelle fortbildade sig ständigt, främst i pedagogik men även i psykologi, sociologi, statskunskap och friluftspedagogik. Han fördjupade sig i ledarskap, studie- och arbetshandledning och var även behörig medlare i brott- och tvistemål.

Pelle var kreativ och effektiv. Han gillade att provocera, med välgrundade argument. Han var påläst och hade klara strategiska motiv.

Pelles förmåga att organisera och sätta fart på processer gagnade inte bara skolvärlden. Han hade ett brinnande intresse för militärhistoria och försvarspolitik. År 2001 befordrades han till major i reserven och utnämndes

till chef för militärområdet. Han var medlem i Planeringskommittén för försvarsinformation, Försvarsgillenas förbunds styrelse och fullmäktige, viceordförande för reservofficersdistriktet och ordförande för Vasa gillesdistrikt. Han grundade historiska föreningen Stella Polaris r.f.

Pelle var en sann nordist. Brobyggande Norden-samarbete inleddes under seminarietiden och genomsytrade allt han företog sig, från utbildning till det frivilliga försvaret, det kommunala arbetet, till matkultur.

På det kommunala planet var Pelle en drivkraft. Han var fullmäktigeordförande 1989–92 och stadsstyrelseordförande 2005–06. Han hade förtroendeuppdrag på region- och nationell nivå. Han var grundande medlem och styrelsemedlem i Borgerlig samling i Finland. Han bidrog till att Kristinestad antogs till internationella Citta Slow-nätverket. Han arbetade för en bättre fungerande närdemokrati genom Medborgarforum r.f., och han var medgrundare av Krs-TV, den första lokal-tv stationen i Finland att sända via etern.

Pelle var ordförande i delegationen för Kilens Hembygdsgård. Där förestod han från 2000 som medlem i Surströmmingsakademien de nationella surströmmingspremiärerna. Han var en aktiv rotarian och vid sin bortgång Rotary guvernör in spe.

Han tilldelades Finlands Kommunförbunds förtjänsttecken i guld, Försvarsmaktens förtjänstmedalj och Försvarsgillenas förbunds förtjänstmedalj samt Finlands Vita Ros och Finlands Lejon orden.

Pelle efterlämnade hustru, fyra barn samt fem barnbarn.

Pelles familj och vänner

Acci Forsman

* 7.3.1938

† 18.8.2017

Lektor i bildkonst, Anna-Christina "Acci" Forsman var en konstpedagog som arbetade för att människor skulle föra synliggörande samtal om bildkonsten. Fastän man inte alltid begriper sig på den. Eller just därför. Accis bidrag till bildkonstundervisningen i den finlandssvenska utbildningskulturen är mer än intryck, uttryck och avtryck. För Acci handlade bildkonst om bildning. Redan under studietiden till teckningslärare (examen 1961) formades Accis förståelse för bildkonsten som bildningsarena. Kandidatexamen i konsthistoria (Helsingfors universitet 1980) och konstkandidatexamen (Konstindustriella högskolan 1986) stärkte hennes kunskaper.

Genom fyra sekel arbetade Acci målmedvetet i Helsingfors och i Vasa med att förvalta, förstå och förändra bildkonstens plats inom utbildning och samhälle. Fram till millennieskiftet och sin pension var Acci lektor i teckning och bildkonstens didaktik vid lärarutbildningen vid Åbo Akademi i Vasa. Anmärkningsvärt är att hon var mån om att lärarstuderande kom i närtkontakt med bildkonst och yrkesutövande bildkonstnärer.

Bildkonsten skulle vara närvarande i klassrummet och i skolan. Samtidigt visade Acci ofta med hela sin varelse på att bildkonstundervisning också ska förverkligas i läromiljöer utanför skolan. Under 1990-talet var hon en av initiativtagarna till ett nordiskt nätverk för bildkonstlärare, där bland annat miljökonst och hållbar utveckling var närvarande i gemensamma projekt och utställningar. Acci arbetade för att bildkonsten i skolan skulle vara lokal

och global samtidigt. Hon återkom till temat i flera av sina publikationer. I licentiatavhandlingen *Att initiera visuellt tänkande*. Om klasslärares interaktion under lektioner i teckning (konstlicenciatexamen 1997) skrev hon fram vikten av att skolan är en verksamhetskultur där klasslärare ska arbeta med en bildkonstundervisning som skapar betydelsebärande lärprocesser. År 1999, då skolämnet Teckning bytte ämnesnamn till Bildkonst höll Acci fram att skolämnet handlade om kreativitet, lekfullhet och fantasi. Bildkonst ska rymma både studier och analys av bildspråk, digitalisering, visuell kultur generellt och undersökningar om bildkonstens historia, konstanalys, tolkande samtal samt kännedom om tekniker och material.

Bildkonst är ett både- och, inte ett antingen-eller ämne. Det här gestaltade hon tillsammans med Liisa Piironen i *Bildernas bok* (2006), en handbok för bildkonstundervisning i grundskolan. Handboken hade betydelse på många sätt som ett läromedel för ämnet bildkonst, tillgängligt på svenska och på finska. Genom boken får man till exempel tag i mörker och ljus, genusperspektiv, tolkningsföreträde och frågor om identitetsskapande som undervisningsunderlag. Boken är inte bara en handbok, utan också ett dokument över hur bildkonstundervisningen i Finland utvecklades under decennierna kring millennieskiftet.

I boken *Om den röda sparkstöttingen och andra bildmöten* (Pro Artibus 2000), en publikation som Acci koordinerade, skapades bildberättelser med avstamp i bildsamtal mellan bildkonstnärer, konstvetare och kulturskribenter. I arbetet med boken underströk Acci det synliggörande samtalets betydelse. ”Acci gjorde starkt intryck på alla hon mötte” beskriver Hasse Eriksson, inledningsvis lärarstuderande med Acci som handledare och senare flerårig kollega inom bildkonstundervisningen vid Åbo Akademi. ”Acci tog gärna tag i det färgsprakande, frodiga och dekorativa i konsten” beskriver hennes dotter Filippa. Jag känner igen beskrivningarna från de livliga samtal jag hade glädjen att föra med Acci. Jag, som i bildkonsten gärna tar tag i det minimalistiska och sparsmakade.

Våra samtal om bildkonst, konstpedagogik och forskning är oförglömliga. Acci lyfte fram bildningens potential. Inte bara som utbildning, utan som sammanhang där människor kan och bryr sig, där det finns plats och tid för lärande, kritiskt tänkande och mångfald. Mycket skiljer bildkonst, vetenskap och pedagogik – de områden som Acci brann för i sitt yrke – från varandra.

Men ett har de gemensamt. Nämligen drivkraften i att de alla tre på något sätt omfattar möjligheten att gestalta något utöver det förväntade. Så var också Acci. Alltid något utöver det förväntade. Som lärare. Som förebild. Som människa. Vid sidan av sitt jobb var Acci också samhällsaktiv på det lokala planet. Hon var med och grundade föreningen för invånarna i Kronohagen i Helsingfors i mitten på 1970-talet och engagerade sig aktivt för stadsdelens bästa genom olika initiativ. Intresset för stadsdelen fortsatte genom åren och genom föreningen för Kronohagens-Skatuddens pensionärer fortsatte delvis också engagemanget.

Acci tillbringade så mycket som möjligt av sin fritid på sin stuga på sitt älskade Lumnäs, Pockar, i Lappträsk kommun, med sin familj. Acci sörjs av sin bror, sina barn och många barnbarn som var henne mycket kära.

Hannah Kaihovirta

lektor i estetiska ämnenas didaktik, Helsingfors universitet.

Bengt Erik Gripenberg

* 28.10.1926

† 20.3.2018

Agrologen och trädgårdsföretagaren Bengt Erik Gripenberg var den tredje sonen av fyra till arkitekt, professor Ole och Harriet Gripenberg. Bengt gick i Tölö svenska samskola som sina bröder.

Då årsklass 1926 inkallades 1944 blev han beväring i fältartilleriet i Riihimäki. Han insjuknade svårt och räddades till livet av kirurgen, militärläkaren Per Erik Aschan.

Bengt studerade vid Högre svenska lantbruksläroverket i Åbo och blev agnolog 1946. Han fortsatte trädgårdsstudierna vid Landbohöjskole i

Köpenhamn. Föräldrarna hade 1928 inköpt ett ställe med ett nedlagt tegelbruk i Ingå. Där röjde man jorden och startade ett småbruk, Gripans. Pappa Ole var arkitekt men jordbruk och trädgårdsskötsel var hans främsta hobby. Under krigsåren 1941–1943 var Bengt gårdens arbetsledare. Detta var inkörsporren till den verksamhet som skulle bli hans livsuppgift. Efter utbildningen tog Bengt över skötseln av gården som då redan hade trädgårdsodling. Det byggdes växthus som var breda, stora och ljusa, vilket var banbrytande jämfört med den tidens sedvanliga växthus. Gripans trädgård startade 1949.

Bengt lyckades locka en skicklig odlare och vän från studietiden i Danmark till odlingsexpert och verksamheten utvidgades. Produktionen med främst nejlikor kom väl i gång, och genom att gården blev en trädgårdsproducent med aktiv ägare undgick den kolonisationen. Gripans med sina stora växthus och

intressanta odlingar var ett uppskattat exkursionsmål för yrkesmän och Bengt var alltid den välkomnande och kunniga guiden.

Under somrarna hade Gripans utländska trädgårdspraktikanter från världens alla hörn och därmed var gården en populär internationell sommararbetsplats för många Ingåungdomar. Utöver den egna produktionen hade gården en omfattande blomsterimport. Det här förde Bengt till de mest exotiska platser i världen för att där finna nya och spännande blommor.

Bengt var en mycket skicklig och energisk försäljare och duktig affärsman. Han hade förmågan att fatta beslut och sedan genomföra dem. Sen kom motgångarna, blomförsäljningen i landet omstrukturerades och Bengt själv drabbades av olika sjukdomar, så 1995 lades trädgården ned. Även blomsterhandeln Dan Ward, som Bengt hade köpt, avslutades. Men oberoende av hur ödet än kastade Bengt och hans företag så lyckades han landa på fötterna.

Bengt var medlem av kommunalfullmäktige i Ingå under två valperioder 1964–1972 och medlem av kommunstyrelsen 1963–64. Han var medlem i Handelsträdgårdsförbundets delegation 1963–74. Han lät bygga ett härligt hus Gripanstorp, ritat av brodern, arkitekten Bertel, på tegelbrukets udde. Där kunde han bo till livets slut. Hemmet inreddes tillsammans med hustrun Lissen, som dessvärre avled redan 2000. Äktenskapet hade ingåtts 51 år tidigare. De hade fyra barn, av vilka äldsta dottern Kitty avled 2006.

Landskapsvård och böcker var Bengts hobbyer. Han läste flitigt och samlade på böcker, främst memoarer och biografier samt historia av olika slag. I Ingå kallade man Bengt den verkliga, gamle gentlemanen. Han var intresserad av att klä sig korrekt och bemöta människor med vänlighet och respekt.

Bengt sörjs närmast av sina tre barn med familjer och mångåriga vännen Elisabeth Ringgenberg.

---

*Lennart Gripenberg (bror)
Sebastian Gripenberg
Robi Gripenberg
Anna Fogdell*

Leif-Johan Höckert

* 2.6.1942

† 13.5.2018

En varm och vacker söndag i mitten av maj 2018 nåddes vi av sorgebudet att diplomekonom Leif-Johan Höckert avlidit efter en intensiv kamp mot en elakartad sjukdom. Leif-Johan föddes den 2 juni 1942 i Helsingfors. Hans uppväxttid vid Forsbyvägen i Kottby präglades av många olika fritidsintressen där bland annat musiken och scoutrörelsen kom att uppta mycket av hans fritid. Intresset för scoutingen följde honom hela livet och detta innebar att han var ständig medlem i scoutkåren Spanarna i Helsingfors.

Redan under folkskolåren hade han förmånen att ha Selim Segerstam som musiklejare, vilket helt säkert präglade hans syn på musiken. Under gymnasietiden uppvisade han ett ovanligt stort intresse för främmande språk, inte minst för latin, vilket senare i livet som kördirektör kom att betyda mycket vid val av tonsättare och repertoar för olika konserter. Karlebydialekten, grundspråksi, blev en viktig tillgång för nylänningen Leif-Johan i och med giftermålet med Siw Ryde, vars far Lars Ryde hade släktingar i Karleby, bland annat kompositören Erik Fordell. Leif-Johan anammade mycket snabbt österbottningarnas sätt att leva och verka.

I unga år blev han antagen till Sibelius-Akademiens ungdomsavdelning, där han under Leena Siukonens ledning studerade violinspel. Detta innebar att han spelade i ungdomsorkestern under prof. Erik Cronvalls ledning och senare i livet på 1970-talet i Vasa kyrkoorkester under svärfar, organist Lars Rydes ledning.

Att komma in i en släkt, där orgel och orgelspel, hade en ytterst viktig betydelse: director musices, svärfar Lars Ryde, organist och körledare; hustru Siw Ryde-Höckert, diplomorganist; samt svågern, orgelbyggaren Jan Ryde, präglade naturligtvis Leif-Johan inte minst när det gällde att utnyttja orgelns möjligheter vid framförande av stora körverk.

Under studietiden vaknade Leif-Johans intresse för körsång. Hans utpräglade musikalitet togs tidigt i anspråk; som vicedirektör för Akademiska Sångföreningen 1963–70 då Erik Bergman var dirigent; som vicedirektör för Chorus Sanctae Ceciliae 1971–70. Därtill var han medlem i Radions kammarkör 1967–68 och 1969–74, då prof. Harald Andersén var dirigent. Senare kom han även som inhoppare att sjunga med i Jubilatekören i Helsingfors under diplomorganist Astrid Riskas eminenta ledning.

Efter avlagd studentexamen vid Nya svenska läroverket i Helsingfors 1961 och avlagd diplomekonomexamen vid Svenska Handelshögskolan i Helsingfors anställdes han som revisorsassistent vid revisionsbyrån Widenius-Sederholm i Helsingfors. I den egenskapen kom han att delta i revisioner av olika storbolag i Finland. En uppgift som lämpade sig väl för honom med utpräglad sifferfärdighet och noggrannhet.

År 1976 flyttade familjen Höckert från Helsingfors till Vasa och en ny era inleddes såväl inom arbets- som inom musiklivet. Leif-Johan anställdes som ekonomisekreterare i Vasa stad och verkade som chef på löneavdelningen. Därtill hade han jämsides under många år ansvaret för ekonomin i Kuula-institutet.

År 1985 anställdes han som förvaltningssekreterare vid Vasa kyrkliga samfällighet, en uppgift som han innehade ända till år 2010, då han gick i pension. Under dessa år skedde många och stora reformer inom den kyrkliga förvaltningen. Leif-Johans förmåga att sätta sig in i nya lagar och förordningar samt att förklara dem på ett begripligt sätt för oss förtroendevalda inom församlingarna kan inte nog poängteras. Noggrannhet och exakthet var kännetecknande för honom.

Men det är framförallt med körsången, speciellt med Vasa Kammarkör man förknippar Leif-Johan Höckert. Kören, som grundades år 1961 kom under först Lars Rydes och senare under Leif-Johans ledning att utvecklas till en av de främsta kammarkörerna i vårt land.

Vi som hade förmånen att sjunga med i kören under dess ”glansperiod” på 1980- och 1990-talet kan inte nog framhålla Leif-Johans förmåga att på ett osvikligt förhållningssätt till musiken få oss korister att förstå han intentioner att tolka olika tonsättares verk. Att som körsångare i Vasa Kammarkör ha fått uppleva sådana musikaliska högtidsstunder är inte alla körsångare förunnade.

Leif-Johan förstod fortbildningens betydelse för att förkovra sig som dirigent. Han studerade kördirigering för prof. Harald Andersén och Anders Eby och deltog senare i mästartkurser i ämnet för prof. Dan-Olof Stenlund och prof. Eric Ericson.

I samband med sin avgång år 2001 som dirigent för Vasa Kammarkör kallades han till körens hedersdirigent.

Efter sin pensionering år 2010 kom hans musikaliska kunskaper åter en gång till nytta då han utsågs till dirigent för den nystartade kören Röster; en uppgift som han skötte i två år. Under de sista tre åren av sitt liv sjöng han med i Wasa Sångargille, där han tidvis även verkade som vicedirigent.

Leif-Johan Höckert var utöver sitt musikaliska engagemang aktiv i olika föreningar och sammanslutningar. Under många år verkade han som kassör i Vasa Navigationssällskap, en uppgift som krävde såväl ansvar som noggrannhet.

Efter pensioneringen blev Vasa Kyrkobrodrakår en viktig tillflyktsort för honom och han deltog aktivt i styrelsearbetet som sekreterare under några år.

Logen nr 1 Wasa samt lägret nr 3 Ostrobotnia inom Odd Fellows blev hemvister, som han gärna besökte på fritiden.

Leif-Johans intresse för naturen och skärgårdslivet var stort. Sommarstället på Domarskär i Vasa skärgård var familjens smultronställe. Där kunde han koppla av från både arbete och musik och ägna sig åt praktiskt arbete.

Leif-Johan var en vänsäll person som var mån om att alla skulle ha det bra och trivas. Hans omsorg om sin familj, hustru Siw och döttrarna Heidi och Johanna med familjer var stor i alla sammanhang.

Vi, hans vänner, minns Leif-Johan med sorg och med saknad men även med tacksamhet över de himmelska toner han frambringade med hjälp av sina körer.

Dikten *Till en musiker* av Bo Setterlind; kan så väl förknippas med Leif-Johan Höckert.

Till en musiker

*Där ljuset växer,
hörs musiken.*

*Där bergen spegla sig,
syns mig sjön
som ett valthorns klang.*

*Du hjärtats musiker,
spela
till Guds ära!*

*Och när natten kommer,
använd stjärnhimlen
som notbild.*

Frid över Leif-Johan Höckerts minne

---

*Folke Jungner
vän och korist*

Erik Holmberg

* 29.8.1945

† 25.9.2018

FOTO: LENA SELEN, VÄSTRA NYLANDS ARKIV

Erik Holmberg var jordbrukaren och mångsysslaren som enträget arbetade för landsbygdens, skärgårdens och Barösunds bästa.

Erik föddes på Bisa på Barölandet i Ingå skärgård som näst äldst i en syskonskara på fyra. Efter folkskolan läste han vid lantbruksskolan i Västankvarn och tog senare över föräldragården. Förutom att han drev jordbruket var han en entreprenör som åtog sig de mest varierande uppdrag, mindre som större.

Mångsidigheten återspeglade sig också i hans övriga åtaganden – och de var inte få. Sedan 1976 och ända fram till sin död

var han kommunalpolitiskt aktiv i Svenska folkpartiet. Han satt i kommunfullmäktige, i kommunstyrelsen och var under en lång period ordförande för byggnads- och miljönämnden i Ingå.

Han hade också förtroendeuppdrag i bland annat Nylands förbund och Nylands svenska lantbruksproducenter.

Erik var inte den som förde kampanj och något behov av att framhäva sig själv hade han inte. Han var en utpräglad sakpolitiker som verkade med uthållighet och stor principfasthet. Till frågorna som han drev hörde bland annat planering och landsbygdsutveckling och han förde ofta fram vikten av svensk service.

Kärleken till hembygden var stark. Erik var verksam inom ungdomsföreningsrörelsen och hörde till dem som grundade Barösunds byråd på 1990-talet där han var ordförande. Även det uppdraget skötte han med ett praktiskt handlag och tog i där det behövdes.

Under Eriks levnadstid genomgick orten stora förändringar. Från att landsvägen tidigare upphört i Fagervik knöts Barölandet i slutet av 1960-talet till fastlandet med en färja, som drygt tjugo år senare blev en broförbindelse. Erik hade inget emot denna utveckling, tvärtom såg han nyttan och möjligheterna i den. Att skolan och postkontoret stängdes var däremot en förlust.

När byns butik var hotad arbetade han starkt för att bevara den, vilket hittills har lyckats bland annat tack vare att byrådet gått in i ett fastighetsbolag och genom emissioner där fast bosatta och fritidsboende tecknat aktier.

Så mycket egentlig fritid hade Erik inte, men den stora hobbyn för honom var jakt, viltvård och jakthundar. Han var jaktledare och ingick in i det sista i det nätverk som på polisens och myndigheters uppdrag tar hand om djur som skadats eller förolyckats i olyckor. Han var också aktiv inom Ingå fiskeområde.

Erik Holmberg dog efter en kortare tids sjukdom. Han sörjs närmast av hustrun Siv samt sönerna Johan, Henrik och Jan-Erik med familjer.

Många, ordsbor som sommargäster, känner tacksamhet inför det som Erik på ett generöst och osjälviskt sätt gjort för oss.

---

*Anna Svartström
journalist och familjebekant*

Minnesrunan har tidigare publicerats i Västra Nyland och Hufvudstadsbladet.

Maj Kuhlefeldt

* 1.5.1931

† 14.7.2018

Modekonstnärinnan Maj Kuhlefeldt gick bort i en ålder av 87 år. Hon tog studenten vid Brändö svenska samskola år 1949 och studerade på mode- och textillinjen vid Konstindustriella läroverket (Ateneum) 1950–1953. Under studietiden lärde hon känna Pi Sarpaneva som skulle bli hennes långvariga kompanjon och nära vän.

Hon gifte sig 1953 med inköpschefen Ola Kuhlefeldt och de fick tre söner, Jan, Kaj och Mats. Maj och Ola skiljde sig senare.

Maj Kuhlefeldt gjorde under 1960-talet ett banbrytande arbete inom finländsk textil- och kläddesign genom att införa

granna färger och modern design, exempelvis i modellserien *Maj* för barn vid Suomen trikoo. Från 1963 till 1969 var Maj designer för modefirman Finn-Flare, som med hennes design och Marjatta Metsovaaras tyger firade triumfer runtom i världen. Bland annat *New York Herald Tribune* berömde skönheten i dessa kläder.

I början av 1970-talet grundade Maj och Pi bolaget P&M Design där de jobbade ända fram till sin pension. Åren vid P&M Design var banbrytande för den finska arbetsklädnadsindustrin.

Maj designade tillsammans med Pi moderna arbetskläder för bland annat Statens järnvägar, Silja Line, Viking Line, Helsingfors trafikverk, Stockmann, S-gruppen, Konsum i Sverige, samt för flera hotell såsom Marina Palace i Åbo och Kämp i Helsingfors. Maj utförde även ett flertal inredningsprojekt, ett av dem i Finnairs flygplan.

På 1980-talet fick Maj utmärkelsen Espan Friidu av föreningen Espary. År 1995 fick hon hedersutmärkelsen Årets kläddesigner av föreningen Muotitaiteilijat MTO.

Som erkänsla för sina vägande insatser inom finländsk design och mode tilldelades hon år 1996 Riddartecknet av I klass av Finlands Lejons orden.

Maj Kuhlefeldt var också en flitig skribent som i många år hade en kolumn, ”Bara Hon”, i *Hufvudstadsbladet*. Efter att yngsta sonen Mats föddes kommenterade signaturen Bez: ”Hon skriver Bara Hon, men föder bara han.” Maj uttryckte sig också ledigt på finska och hade under flera års tid kolumner i tidskrifterna *Me Naiset* och *Anna*. År 1982 gav Maj ut boken *Käsi kädessä*, en samling av kåserierna hon skrivit under årens lopp.

Skärgården var en viktig del av Majs liv. Sin barndoms somrar tillbringande hon på Pörtö på sina föräldrars sommarställe. När pojkarna var små var sommarvistet i Porkkala på Lilla Eskholmen. Senare i livet kom hemmanet Jannas på Jungfruskär ute i Skiftet att bli ett kärt ställe för henne och sambon Kaius Hedenström.

Maj var energisk, aktiv och positiv till sin läggning. Hon var utåtriktad och hade lätt att knyta kontakter med människor. Hon var mån om att man skall visa ömhet mot och att ha omsorg om sina nära.

I förorden till sin bok beskriver Maj hur ömhet kan visas på andra sätt än med ord: ”Ömhet kan vara en förstående blick eller ett överraskande och tröstande mottagande när du behöver det som mest. Ömhet kan också vara en hand, som fattar en annans hand vid rätt tillfälle.”

För Maj var familjen det viktigaste och hon var stolt över alla sina barnbarn som hon älskade över allt. Då barnen var små ställde Fammo Maj alltid villigt upp med natthärbärge, vilket barnen såg fram emot bland annat för att tält kunde tänkas sättas upp mitt i vardagsrummet.

Maj sörjes närmast av sina söner med familjer och av sin syster Stina och hennes familj.

Stina Katchadourian
Jan Kuhlefeldt

Christer Lindberg

* 15.2.1944

† 25.5.2018

Pensionerade direktören Christer Lindberg föddes mitt under ett bombardemang över Åbo och han fördes som nyfödd till ett skyddsrum. Han växte upp i Åbo men tillbringade somrarna i Hangö. Det födde i honom en djup känsla för hav och skärgård, en känsla som han bibehöll och utvecklade på familjens sommarparadis i Öja, där han plötsligt avled i färd med att ytterligare försköna den steniga stranden.

Lindberg blev student från Åbo svenska klassiska lyceum 1963 och diplomekonom från Handelshögskolan vid Åbo akademi 1968. Under studietiden arbetade han med

kontorsuppgifter i flera företag och som utexaminerad ekonom utsågs han till kontorschef vid Förlags Ab Sydvästkusten som ger ut *Åbo underrättelser*. I praktiken fick han vikariera både som faktor och verkställande direktör.

Lindberg kom till *Jakobstads Tidning* som verkställande direktör i oktober 1973 och arbetade i samråd med dåvarande direktören Harald Bäck till den 1 mars 1974 då Bäck gick i pension och blev styrelseordförande. Samarbetet var inte konfliktlöst, men Lindberg som hade de anställdas förtroende kvarstod i tjänsten till 1982, då han blev verkställande direktör i Forsbergs tryckeri, som då ägdes av Schauman-bolagen. Det blev framgångsrika år då tryckeriet förnyades och ett dotterbolag grundades i Vasa där Lindberg axlade direktörsansvaret. Forsbergs övertog också Jakobstads Tryckeri och Tidnings arktryckeri.

När Forsbergs fick nya ägare 2001 valde Lindberg att gå i pension.

Christer Lindberg och hans i Karleby födda hustru Margot och deras två barn, blev snabbt Jakobstadsbor. De gick med i flera föreningar. Fotbollsföreningen Jaro fick i Christer en ivrigt supporter. Han blev aktiv i juniorhandelskammaren, i Rotaryklubben, i Frimurarlogen Brahea, i Finn Jakobstad, i Sfp:s centrumavdelning, i skoldirektioner och i scouternas understödsförening, i flera av dem antingen som ordförande eller sekreterare. I Finn Jakobstad ivrade han särskilt för gammaldags torg. Som aktiv i Ars Jakobstad var han med om att arrangera flera stora konstutställningar. Hans intresse för gammal bebyggelse fick honom och familjen att aktivt arbeta för ett livaktigt och trivsamt Skata.

Som aktiv i tryckeribranschen hade han uppgifter i Svenska pressföreningen och i Svensk presstjänst.

Som pensionär skrev Lindberg Forsbergs 90-årshistorik i vilken ingick en artikel om kantor Fredrik Forsberg av Ole Jakobsson. Forsberg var med då *Jakobstads Tidning* grundades och aktiv i tryckeribranschen.

Lindberg skrev också frimurarlogen Brahes historik i en utgåva på finska och svenska och han översatte till bägge språken statuter och andra handlingar.

Christer Lindberg borde – vad intresset anbelangar – ha blivit naturvetare. Han var expert på svampar, höll ett flertal kurser, och skalbaggar. Hans samling av baggar är enorm, troligen en av de största.

Som make, far, farfar och vän var Christer oslagbar, varm, vänlig, generöst omfamnade. Alla han kom i kontakt med berördes av den omedelbara värme han utstrålade. Jag kände honom både som arbetskamrat och vän och i min saknad finns en glädje över det han gav mig och alla andra, inte minst sina närmaste.

Alf Snellman

Peter Lodenius

* 13.10.1942

† 25.11.2018

FOTO: OSKAR SKOGBERG, NY TID

Många säger att Peter Lodenius (1942–2018) var ödmjuk, anspråkslös, generös. Det stämmer. Han var urtypen för en människa som sätter andra före sig själv. Eventuellt är det något färre som sagt att Peter också var en oerhört passionerad människa. Kanske är det för att passion ofta förknippas med det extroverta och yviga och inte med det lågmälda och strävsamma. Men Peter var verkligen passionerad. Och ofta är det de minsta lågorna som brinner hetast.

Särskilt starkt brann Peter Lodenius för tidningen *Ny Tid* dit han kom som ung journalist 1973 och där han verkade som

chefredaktör 1985–2000. Då han avled i sitt hem i Helsingfors den 25 november 2018 var han fortfarande starkt engagerad i tidningen, som skribent och som bakgrundskraft. Peter hade en stor del i att det som var en regelrätt partitidning (för DFFF) redan tio år innan realsocialismens fall i Östeuropa började odla en mer reflekterande, öppensinnad och icke-dogmatisk journalistik. Från sjuttioalets slut utvecklades *Ny Tid* till en i ordets bästa bemärkelse vildvuxen trädgård för idédebatt med vänsterprägel, miljöfrågor, feminism och kultur.

Genom denna lätt anarkistiska nyodling blev *Ny Tid* småningom Peter Lodenius livsverk, präglad av hans värme. Men tidningen var inte hans självförverkligande, inte en förlängning av hans ego. Ofta har jag tänkt att sådan är all genuin passion. Osjälvisk. Arbetsam.

Under de knappa fyra år i början av 2010-talet som jag själv verkade som tidningens chefredaktör fick jag ofta erfara Peters stora vänlighet, klokskap

och tillit. Peter var oerhört allmänbildad och hade en enorm förmåga framför allt i researchfasen i sitt journalistiska värv. I synnerhet i fråga om Östeuropa var han oerhört kunnig. För bevakningen av de europeiska omvälvningarna i samband med Sovjetunionens fall belönades Peter och *Ny Tid* med statens informationspris 1992. Tre år senare, 1995, tilldelades Peter det stora finlandssvenska journalistpriset uppkallat efter Topelius och 2006 fick han Allmänna journalistförbundets pris för sitt livsvärv. I det värvet ingår förutom alla artiklar ett flertal böcker om allt från George W. Bushs imperiebygge och islam till djupgranskningar av det politiska läget i länder som Ukraina och Turkiet. Därtill var Peter också kolumnist för *Kansan Uutiset* och tankesmedjan Magma.

Närmast sörjs han av mor, dotter och syskon, men naturligtvis också av de lösa nätverken kring *Ny Tid* för vilka han betytt så mycket.

Själv träffade jag Peter för sista gången på bokmässan. Sin sviktande hälsa avhandlade han kortfattat med ett ”jag har lite svårt att gå”. Mer pratade vi om fallet Jamal Khashoggi och Saudiarabien som skulle bli hans sista skrivprojekt.

Fredrik Sonck

Texten har tidigare publicerats i *Hufvudstadsbladet*.

Martin Vilhelm Rehnberg

* 19.2.1928

† 15.7.2018

FOTO: SOLVEIG WILLIAMS

Martin Rehnberg avled på Kristinagården i Helsingfors där han bott sedan hösten 2016 och varit nöjd med omsorgen där. På sin nittioårsdag bjöd han sina goda vänner dit på kaffe och tårta till fröjd för honom och gästerna.

Om barndomen på Kobböle gård på Kimitoön berättade

Martin om sin mångkunnige far och godmodiga mor. Det var en enkel, rik, trygg, varm, och stimulerande tid skrev Martin i en släktkrönika han plitade ner för många år sedan.

Skolvägen till Nivelax i Västanfjärd var tre kilometer lång och avverkades till fots, med sparkstötting eller på skidor. Sedan följde åren vid Classicum i Åbo med inkvartering under terminerna och besök hemma till jul och påsk. Trots omställningen klarades studierna så bra att inträdet till Humanisticum var givet, men svårt att enbart med blyga inkomster från sommararbete klara utgifterna för flera års studier. Erbjudandet om en snabbutbildning av studenter till folkskollärare var lösningen med resultatet att Martin blev anställd som klasslärare i Pargas Centralskola. Samtidigt medverkade han i ett otal föreningar och var frilansreporter vid Åboradion.

Skolan var utrustad med de för tiden mest moderna faciliteter. Snart blev Martin bland sjutton kolleger vald att efterträda den till åren komna föreståndaren. Han och Birgit, som varit förlovade länge, hade gift sig och tiden i Pargas som varade i tolv år räknades som den lyckligaste, speciellt sedan sonen Sören fötts.

När det blev aktuellt i början av 1960-talet att inleda en TV-verksamhet inom undervisningsprogrammen på svenska, Skol-TV kallad, var Martin kanske den ende som hade erfarenhet både som lärare och radioproducent och hade gjort reportage på frilansbasis för televisionen. Han kom med i en grupp av unga, kunniga redaktörer. Till en början gjordes alla program live för man kunde inte banda och film var dyr.

Martin utnämndes senare till programchef med ansvar för undervisnings- och språkprogram samt vuxenutbildning och gjorde samtidigt flera underhållningsprogram fram till pensioneringen 1991.

Pasilan Rotaryklubi - Fredriksbergs Rotaryklubb grundades 1977. Martin blev invald följande år och var en aktiv och uppskattad medlem i närmare 40 år. Han valdes till klubbens president för åren 1993–94, fick 2003 utmärkelsen PHF och hedersomnämning 2017.

En hjärtinfarkt år 1994 samt sviter av ungdomens TBC krävde ett lugnare tempo. Det uppfylldes på Furunäs i Misskär på Kimitoön där Martin och Birgit tillsammans byggt sitt sommarviste. Martin hade blivit ensam efter att Sören dött i en trafikolycka och Birgit tynat bort över saknaden efter sonen. Furunäs var Martins tuskulum där han i många år vistades från tidig vår ända till senhöstens kyla.

Förutom hans yngre son Jan Inberg, sörjes Martin av släktingar, många trogna vänner och forna arbetskamrater.

Solveig Williams
En bland vännerna

Hans Rosing

* 16.6.1944

† 26.8.2018

Hans Rosing var en bemärkt lärare och samhällsdebattör. Han föddes i Vasa, avlade filosofie licentiatexamen vid Åbo Akademi 1977 med filosofi som huvudämne, verkade som timlärare och senare som lektor i vetenskapsfilosofi vid akademien, och pensionerades 2007. År 2011 promoverades han till hedersdoktor av Humanistiska fakulteten vid Åbo Akademi.

Rosings intresse för samhällsdebatt vaknade tidigt. Han publicerade genom åren tusentals inlägg, främst i *Hufvudstadsbladet*, *Vasabladet* och *Åbo Underrättelser*.

Han blev ett filosofins ansikte utåt.

Samtidigt var hans lärargärning imponerande. Han undervisade främst i vetenskapsfilosofi vid olika fakulteter vid Åbo Akademi, men också filosofins historia och logik. Han utvecklade hela tiden nya kurser som intresserade studenter från många ämnen: teknologins filosofi, miljöfilosofi, utopier, mediefilosofi, argumentation och retorik, digitaliseringens följd. Han undervisade samtidigt på Öppna universitetet och sommaruni och höll som mest 400 timmar på ett år.

1978 gav Rosing ut läroboken *Vetenskapens logiska grunder*, som varit i flitig användning vid universitet i Finland och Sverige. Fram till 1999 hade boken getts ut i 11 upplagor. Hans främsta inspiration inom vetenskapsfilosofin var den österrikisk-brittiske filosofen Karl Popper. 1982 utkom *Medvetandets filosofi* och 1986 *Den personliga identiteten och livets mening*. Vid hans pensionering utgavs hyllningsskriften *Advocatus scientiae* med bidrag av kolleger och andra vänner.

Hans som person åtnjöt stor respekt. Han talade långsamt och eftertänksamt med sin låga röst, och hans lugn lät sig inte rubbas i diskussioner. Generationer av studenter vid akademien har inspirerats av hans undervisning. Han kände ofta studenternas tankevärld bättre än de trodde, och han uppskattade dem. När han inte var på plats fick studenterna sitta vid hans skrivbord i det trångbodda Humanisticum. Svinnet av pennor var stort men hans tålamod var större – istället för att bli arg började han märka sina pennor med namnappar.

En röd tråd i kolumner och debattinlägg var tron på vetenskap och framsteg. Hans tog avstånd från de undergångsstämningar som präglade samhällsdebatten under den senaste decennierna, förespråkade användningen av kärnkraft, samtidigt som han ifrågasatte evidensen för klimatförändringen. Han argumenterade klart, entydigt och rakt på sak. Detta baserade sig kanske på den formaliseringsträning han fått – och gett – inom den formella logiken.

Hans hade inte för vana att ge med sig. I något skede skrev han på lappar vilka motargument han trodde att han skulle få när han startat någon ny debatt, och så tog han fram dem och kryssade av efterhand som de dök upp i tidningen.

Hans och hans fru Marica hade ett gott och livslångt förhållande. Hans kände sitt ansvar för familjen och hemmet och skötte sina söner när de var små.

Hans hälsa fick sig en allvarlig törn redan på 70-talet. Han drabbades av Bechterews sjukdom som gjorde ryggraden styv och som medförde besvärande följsjukdomar. Ändå fortsatte han att plocka bär, fiska, kocka och timra på sina svärföräldrars stuga i Västanfjärd och sin egen släkts holme i Hitis skärgård. Hans trivdes allra bäst vid havet och han tillbringade all tid han kunde där, fram till slutet.

Hans skadade nacken i ett fall under sommaren, en skada som efter en kort sjukhusvistelse ledde till hans död.

Hans Rosing sörjs av sina närmaste Marica, sönerna Stefan och Kaj med fru, och barnbarnet Hugo.

Lars Hertzberg
Yrsa Neuman

Hans Rosing erhöll SFV:s folkbildningspris år 2000.

Kristian Runeberg

* 28.11.1934

† 9.11.2018

Fotografen Valter Kristian Runeberg avled den 9 november 2018. Han var född år 1934 och skulle ha fyllt 84 år den 28 november.

Kristian var född i Helsingfors och var nationalskalden Johan Ludvig Runebergs sonsons sonson. Hans far Fred Runeberg var en namnkunnig fotograf som sedan 1930 hade en egen fotostudio i Helsingfors. Det var inte Kristians högsta prioritet att gå i sin fars fotspår, men när han efter avslutad skolgång inte ännu hade riktigt klart för sig sitt yrkesval rådde hans mor honom att åtminstone pröva på ett arbete

i branschen. Han sökte då plats som lärling hos Ateljé Tenhovaara, som var känd för sitt porträttfotografi med inspiration från USA. Därmed var Kristians yrkesbana utstakad. Några år på 1950-talet var han laborant på Finlandia-Kuva och fortsatte därifrån vidare som fotograf hos Allotria-Filmi.

År 1965 slog sig Kristian Runeberg ihop med sex andra frilansfotografer och bildade andelslaget Finnseven. Runebergs specialområde blev modefotografering för damtidningar och för en rad kända konfektionsföretag.

När han på äldre dar blickade tillbaka på sitt fotografiv var det ändå reportaget som han ställde främst. Han fick som pressfotograf vara med i nyhetshändelsernas centrum och resa omkring i eget land och utomlands. Kristians bilder publicerades i Yhtyneet Kuvalehdet:s tidningar, i *Suomen Kuvalehti*, *Viikkosanomat*, *A-ledet* och *Helsingin Sanomat*.

Hustrun Tutta var journalist på dagstidningar och veckotidningar och arbetade långa tider som frilanspublicist. Hon skrev en rad böcker som

Kristian illustrerade med sina fotografier. Några exempel: *Ravia ja laukkaa* (1970), *Jugend* (1975), en historik över det finländska pressfotot från 1920-till 1960-talet (1984), *Koivu – Birch* (1991) Bildverket *Ströva i Helsingfors* med text av Paavo Haavikko och med Kristian Runebergs fotografier utkom 1986 på svenska i Claes Anderssons översättning. Kristian har också deltagit i Amatörfotografklubbens och Kameraseuras utställningar.

Kristian Runebergs bildarkiv i Finlands fotografiska museum i Helsingfors omfattar cirka 100.000 negativ och diapositiv samt en samling fotografisk litteratur. I museets presentation sägs Kristian Runeberg vara en av vårt lands mest kända pressfotografer och en förnyare av mode- och reklamfotograferingen i Finland. Han beskrivs som en ”gentlemanfotograf” vars bilder kännetecknas av gediget kameraarbete i förening med finkänslig humanism och humor.

När Kristian ansåg tiden vara inne att pensionera sig satte han en så definitiv punkt för sitt yrkesliv att han aldrig mera tog ett fotografi. Negativsamlingen gick till Finlands fotografiska museum och sina kameror donerade han till museet i Ekenäs. Kristian och Tutta lämnade huvudstaden och slog sig först ner i Trollshovda och flyttade efter en tid in till Ekenäs, där de snabbt omgavs av en växande vänkrets. Kristian var en vän av Irland och han introducerade frandet av St Patricks day i Ekenäs och ledde också flera sällskapsresor till den gröna ön. Efter hustruns död 2004 förunnades Kristian ännu många år av kärleksfull gemenskap med sin nya livskamrat Kristina Dufholm.

Kristian Runeberg var en glad natur, en gammaldags ”gamäng”, som kunde flöda över av upptåg och humoristiska infall. Han månade om sina vänner och såg till att de trivdes i hans sällskap. Det sista året fördunklades hans sinne och han vistades i livets slutskede på Tunahemmet i Snappertuna där han fick somna in i närvaro av sina kära. Han efterlämnar fem döttrar i sin egen familj, femton barnbarn och fem barnbarnsbarn. Han älskade sin stora skara och inneslöt i sin kärlek också Kristinas familj.

Olle Spring

Siv Their

* 12.5.1936

† 2.1.2019

FOTO: LENNART ENGSTRÖM – UPPLANDSMUSEET

I början av året nåddes vi av det sorgliga budet att Siv Their gått bort. Vi är många som under åren fick inspiration av henne och hennes generösa sätt att dela med sig av sin livserfarenhet och kunskap.

Siv Their föddes 12.5.1936 i Jakobstad. Där skulle hon också komma att träffa sin blivande man, Per-Erik, när han praktiserade för hennes far i staden. Efter student-

examen 1956 inledde hon studier vid Helsingfors universitet och avlade först hum. kand-examen 1962 och senare filosofie magisters examen. Under denna tid undervisade hon redan vid dess pedagogiska fakultet, men också i finska på annat håll. Många är de elever som hon preppade i finska, inklusive vid Vasa sommaruniversitet.

Men mest känd var Siv Their som en engagerad vuxenpedagog som tidigt insåg betydelsen av ett inspirerande ledarskap. Hon inledde sin egentliga akademiska bana efter nästan tio år som utbildningschef i ett stort tjänsteföretag, vilket innebar att hon hade erfarenhetens pondus när hon talade om praktiskt ledarskap. Själv betonade hon ofta också de värdefulla insikterna av sitt moderskap: barnen var det bästa hon hade gjort.

Den akademiska hemhamnen var vuxenpedagogiken vid Helsingfors universitet. Där avlade hon både licentiat- och doktorsexamen. Hon disputerade 23.5.1990 på en avhandling med titeln *Edukativ organisationsutveckling och ledarskap i serviceinriktad verksamhet*. I ett citat från disputationen nämndes nedslående att hon fann att ledare alltför sällan lyckas inspirera sina

underlydande. Den sydösterbottniska tidningen som beskrev disputationen nämnde stolt ”Dalins första egna doktor”, med hänvisning till Henriksdal i Kristinestad där familjens paradis och sommarstuga, Torpet funnits sedan 1968, i makens hemtrakter. Vid Svenska handelshögskolan blev hon 1997 docent i organisatorisk inlärning.

I mycket känns det att Siv Their var före sin tid när hon på 1980-talet forskade och talade om organisationsutveckling. Hon framförde synpunkter som kanske först de senaste fem åren fått genomslag i arbetslivet. Hon yttrade i en intervju i *Astra* 1983 att företagen bör satsa på kompetenta ledare istället för hjärtlösa experter. Hon uttryckte bekymmer för att den tidens ledarskap, som baserade sig på direktiv från ledning till arbetstagare, innebar stora informationsförluster i organisationer. Boken *Det pedagogiska ledarskapet* från 1995 blev en rekordsäljare och gav enligt recensenterna goda modeller för hur en organisation skulle göra en självanalys, liksom bedömning av olika ledarstilar.

Det finns inte nog av superlativer om Siv Their som föreläsare: hon var en gudabenådad inspiratör, hon var en energisk eldsjäl som generöst inspirerade andra, särskilt unga kvinnor. Som en av hennes elever sagt: en stor personlighet i föreläsningssalen som aldrig lämnade åhöraren oberörd. Både unga pedagoger och kvinnor aktiva i politiken fick uppleva det genuina intresse hon hade i att stöda och uppmuntra oss. Hon öppnade ofta sitt och makens hem för fördjupande diskussioner med sina elever och när hennes ”adepter” hade framgång gladdde hon sig över dem.

År 1988 blev hon den andra mottagaren av Fredrika Runeberg-priset, som något år innan instiftats av filosofie doktor Karin Allardt-Ekelund. Priset ges ”för en samhällsmoderlig insats som utmärkte Fredrika Runeberg, det vill säga en konkret och praktisk insats för finlandssvenskarna.” I prismotiveringarna underströk Birgitta Vikström den frivilliga insats Siv Their gjort, att hon satsat sig utöver den dagliga gärningen och utbildat kvinnor och män, skärgård och landsbygd och alla nivåer av förtroendevalda. Vidare sades i motiveringarna att Their för fram människan som en central resurs i all verksamhet. Enligt motiveringarna gjorde hon en kulturinsats av bästa märke. En annan utmärkelse värd att nämna var den av Sveriges pedagoger rf som Årets Pedagog 1996, vilket visar att hon var en uppskattad föreläsare också i de andra nordiska länderna. Och 1992 hade hon blivit utsedd till profet i egen stad i Jakobstad.

Siv Their var också aktiv i församlingslivet i Helsingfors, som medlem av församlingsrådet i Södra svenska församlingen och av gemensamma kyrkofullmäktige 1987–1990. Hon ledde under flere år utbildningsdelegationen i Sfp, var aktiv i lokalavdelningen men också i specialförbundet Framtidsförbundet som verkade särskilt aktivt på 1990-talet; en aktivitet som visade hennes insikt i och intresse för världens stora utmaningar.

Under senare år fick hennes barnbarn ofta hennes odelade intresse och uppmuntran, det må sen ha gällt violinläxor, fälttävlan med häst, handboll med mera. Hon uppmuntrade dem till alla aktiviteter, och lärde sig om deras hobbyer, när det gällde något som för henne var nytt.

Siv Their sörjs av maken Per-Erik och barnen Maria och Micael, svärdotter, svärson, barnbarn och en stor skara vänner. En fond vid Svenska kulturfonden har instiftats till hennes minne.

Astrid Thors

Göran Wallén

* 2.2.1941

† 17.12.2018

Göran Wallén skiljde sig ur mängden, också ur sportjournalisternas. Inte med pretentiösa men billiga tricks, utan med talang. Hans begåvning bestod av stor kunskap, förmågan att se tydligt, och konsten att skriva.

Göran Wallén var sportjournalist på *Hufvudstadsbladet* åren 1960–2003, från 1979 som chef för sportredaktionen. För mig, förmodligen också för många andra, var ”Skottgluggen”-kolumnen på sportsidorna en ständig källa till glädje. Kolumnen bjöd på skarp, analytisk, sarkastisk och underhållande läsning om än det ena, än det andra i sportens värld. Texten var signerad Glen. En kvalitetsstämpel. Texterna låg på ljusårs avstånd från de lätt samt pladdrande sportkrönikor som saknade en endaste insikt.

Säkert skar det ibland knivskarpt i föremålet för Glens text. Lika säkert provocerade texten ibland, till och med till eftertanke. Om kritiken verkligen nådde sitt mål utnämndes skribenten högtidligen till ”sportens fiende” i idrottsvärldens eget mikrokosmos.

Göran Wallén var ändå allt annat än sportens fiende. För honom var sport, och att följa den, en del av existensen – man kunde rentav säga livets stora kärlek, ifall det inte vore en kliché och av Wallén bannlyst sentimentalitet.

Fotboll, handboll och Kiffen låg nära Göran Walléns hjärta. I Kiffens verksamhet deltog han både som idrottsman och förtroendevald. Så upplevde han sporten både från ut- och insidan, men var nog med att rollerna hölls isär.

Wallén kunde enkelt ha begränsat sig till att vara fotbollsexpert, i det oändliga skriva om bollspelet, taktiskt upplägg och hur passningarna gick. Ge

FOTO: LEIF WECKSTRÖM

tränarna goda råd. Det gjorde han inte, utan kände till många olika grenar och hade ödmjukhet nog att sätta sig in i främmande också. När språkkunskaper dessutom hörde till hans goda allmänbildning var det inte konstigt att han valdes till förtroendeuppdrag i internationella organisationer.

Vid idrottstävlingarna upprepades ständigt samma syn: journalistflocken omringade den svettiga sportmannen och en reporter stod lite för sig själv, men ändå med – det gällde att lyssna på de förutsägbara frågorna och svaren, sköta ritualen. Utanförskapet var en del av Göran Walléns professionella identitet, men kanske också en del av hans personlighet.

Utanförskapet innebar även tankens självständighet, en stark integritet. Han var ingen lämmel och gick inte medströms utan skrev utgående från sin egen, starka uppfattning. Ärligt och moraliskt, men utan att moralisera. Ärligheten kan ha varit smärtsam för några men till heder för journalistiken.

Hans åsikt om sportjournalistens roll var klar. En journalist var en journalist, inte en tävlingsturist. När undertecknad förivrade sig till stående ovationer vid Lasse Viréns olympiska seger på 5000 meter i Montreal, bevärdigade Göran mig med en blick och ett torrt konstaterande: ”Du får sparken från förbundet.” Han var då medlem i styrelsen för Sportjournalisternas förbund.

Nå, det blev inget avsked. Vänskapen fortsatte. Den bjöd på fina diskussioner, svart humor, en något pessimistisk livssyn, sarkasm, osvikligt stöd i svåra situationer och sneda leenden.

Reetta Meriläinen

Göran Wallén hade många förtroendeuppdrag både inom och utanför redaktionen. 1982–1990 var han ordförande i Sportjournalisternas förbund och 1990–1998 styrelsemedlem i UEPS, de europeiska sportjournalisternas förbund. Från 1968 redigerade han HBL:s årliga idrottsbok.

Bland utmärkelserna finns titeln Årets sportjournalist 1986, publicistpriset 1987, förtjänstkorset inom motionskultur och idrott 2001, Pro Sport-medaljen 2009 och förtjänstkorset för motionskultur och idrott 2011.

Göran Wallén skrev och redigerade flera böcker och historiker efter sin pensionering. Boken *Rakas jalkapallo* som han skrev tillsammans med Yrjö Lautela valdes till årets idrottsbok 2007.

Hbl

Rabbe Wallgren

* 28.11.1920

† 3.4.2018

Medicinalrådet Georg Rabbe Wallgren föddes i Helsingfors år 1920, som äldsta son i en barnaskara på fyra. Han tog studenten vid Brobergsskolan år 1939. Hans far, Georg Wilhelm Wallgren (1890–1968) var biträdande överläkare på Diakonissanstalten. Hans farbror Ivar Wallgren (1891–1964) var professor i patologi och anatomi. Hans farfar Ivar Alexander Wallgren (1856–1922), bror till konstnären Ville Wallgren, hade varit gardets fältskär och stadsläkare i Wiborg. Hans farfars far professor Georg Wallgren (1814–1889), talmannen för borgarståndet vid 1877

års lantdag hade varit staden Borgås stadsläkare. Det talades alltså mycket medicin i barndomshemmet och därför föll det sig naturligt att också Rabbe började studera till läkare. Det samma gjorde Rabbes två bröder Carl-Gustaf som blev röntgenläkare på Mariasjukhus och Eric Ivar som blev kardiolog på Barnkliniken i Helsingfors.

Samma dag som vinterkriget bröt ut 1939 anmälde sig Rabbe som frivillig eftersom han var aktiv skyddskårist. I fortsättningskriget tjänstgjorde Rabbe som kanonjär och slutade som löjtnant i 29de kanonkompaniet JR 24 som svarade för en stödtpunkt vid Svirs mynning. Rabbe sårades allvarligt år 1941 av granatsplitter. Hans högra arm skulle amputeras men när tjänstgörande doktorn på fältlasarettet insåg vem patienten var sade han: ”Ej, tämä on Georkon poika. Hänestä on tulossa lääkäri, niin kuin isänsä. Hän ei voi toimia ilman oikeaa kättä” och Rabbes arm räddades genom en operation som varade i sju timmar. Också en annan gång under kriget var det nära ögat. Eftersom Rabbe talade

tyska flytande blev han försommaren 1941 kommenderad att inställa sig som tolk för den tyska divisionen nr 196. Den skulle finnas i höjd med Rovaniemi. Med tåg tog han sig dit men där fanns ingen division 196. Anfallsstriderna var i full gång så Rabbe skickades norrut mot Petsamo men inte hittade han D 196 där heller. Det fanns också tyska trupper i trakterna av Kumo så Rabbe reste söderut men fortfarande ingen som kände till var D 196 var stationerad. Efter en veckas letande gav Rabbe upp och återvände till sitt eget förband. Senare gick det upp för honom att allt måste ha varit ett språkligt misstag. När man på tyska säger ”neunundsehzig” kunde det på finska bli 96. Det rätta numret skulle alltså ha kunnat vara 169, inte 196. Men i anfallsstriderna under sensommaren 1941 (operation ”Silberfuchs”) förlorade den tyska divisionen D 169 i medeltal 2000 stupade per vecka, så Rabbe räddades från en ganska säker död genom ett litet språkligt översättningsmisstag.

Efter kriget återupptog Rabbe sina medicinska studier vid Helsingfors Universitet och engagerade sig under studietiden vid Nylands Nation där han 1948 fungerade som ordförande för stora utskottet. På Nation träffade han också sin blivande hustru Karin Molander och de gifte sig 1950. Det blev ett mycket lyckligt äktenskap som varade livet ut. Rabbes familj bestod av hustrun, tre söner, en dotter och en hund. Kärnfamiljen, barnen och barnbarnen, var viktiga för Rabbe också om ansvaret för Aurora barnsjukhus kom i första rummet. Utan hustrun Karins uppoffrande arbete skulle det aldrig ha blivit ett fungerande familjeliv och ett harmoniskt hem. Därför var också vistelsen på sommarstället i Pellinge skärgård, bland wallgrenska släktingar, alldeles speciellt viktigt.

Rabbe Wallgren började sin läkarbana på allmänna sjukhuset i Kotka 1949–53. Därefter fungerade han som kirurgisk assistentläkare, under Arvo Ylppö, på Barnkliniken i Helsingfors 1953–56. Matti Sulamaa kallade Rabbe till biträdande överläkare för Aurora sjukhus, Helsingfors 1956–79, där han slutade som ordinarie överläkare 1979–83. För att lära sig mera om hjärtkirurgi sökte Rabbe ett ASLA-stipendium som tog honom till Denver, Colorado 1957–58. Där hade man forskat i hypotermi. Med de nyvunna kunskaperna återvände Rabbe till Finland och gjorde som första i vårt land en operation där patienten kyldes ner så att man kunde stanna hjärtat helt och hållet, utan att hjärnan tog skada.

Rabbe specialiserade sig på barnkirurgi vilket vid den tiden var en alldeles ny specialitet. Fram till dess hade man inte kunnat specialbehandla små barn utan varit tvungen att använda samma metoder och samma operationsinstru-

ment som för vuxna patienter. Den här medicinska grenen utvecklades under 50- och 60-talet snabbt runt om i Norden och barnkirurgernas antal ökade. Nordisk Barnkirurgisk förening startades, och Rabbe fungerade som dess första generalsekreterare 1964–80. Därefter valdes han till föreningens president för åren 1980–86. Rabbes efterträdare på posten som kirurgisk överläkare på Aurora Sjukhus, professor Martti Kekomäki, har berättat hur Rabbe förutom sina föreläsningar för studerande också konkret började hjälpa och stöda unga medicinestuderanden när de tog sina första steg på den kirurgiska banan.

Rabbe introducerade möjligheten för intresserade medicinekandidater att dejourera på Aurora och ta sitt första ansvar för barnkirurgiska problem. Man kan säga att det här blev en del av barnkirurgernas ”inofficiella utbildning”. Det här var särskilt viktigt inom traumatologin (akut olycksfallsvård), som ännu idag är den största sektorn i barnkirurgin. Dåförtiden var Aurora med antalet bäddplatser det största centret för barntraumatologi i hela landet. Under Rabbes överinseende blev unga medicinare bekanta med frakturbehandling, första hjälp för brännskador, blindtarmsoperationer och så vidare. Och skulle det ha varit frågan om ett lite mera komplicerat fall så var hans personliga stöd alltid garanterat. Många sedermera berömda finska barnkirurger känner stor tacksamhet gentemot Rabbe Wallgren, som höll den här unika möjligheten öppen.

Som medicinsk expert kallades Rabbe Wallgren till medlem och ibland till ordförande för flera olika kommittéer som Helsingfors stad tillsatte. Härvid upptäckte Rabbe att den ursprungliga skolästen, med vars mått alla militärens fotbeklädnader tillverkades, baserade sig på en italiensk mans fot. Den var långsmal med ett högt fotvalv, helt annorlunda än en normal finsk mans fot. Så tack vare denna vaksamhet har alla värnpliktiga efter det fått mera marschvänliga stövlar och kängor. Arkiatern Arvo Ylppö tyckte om hur Rabbe Wallgren på Aurora sjukhus tog sig an patienterna och de goda resultaten han där uppnådde. Ylppö föreslog att Rabbe skulle få en professorstitel för sitt framgångsrika arbete för barnens bästa. Men eftersom Wallgren aldrig hade disputerat kunde han inte bli professor utan fick istället med Ylppös och bland annat Nils Oker-Bloms och Ole Wasz-Höckerts rekommendationer titeln medicinalråd år 1984.

Många är historierna om hur barnläkaren Rabbe Wallgren med sin kirurgi räddat liv. En ung tonårsflicka blev avkastad av sin häst när hon var på ridlektion. Hon föll så illa att hon hämtades till Aurora poliklinik. Där blev hon omplåstrad och man konstaterade en ordentlig hjärnskakning. Men annars verkade flickan

okej. Hon skulle bli hemskickad med uppmaning att vila sig några dagar. Men doktor Wallgren tvekade och uppmanade föräldrarna att låta flickan stanna kvar på sjukhuset under uppsikt. På morgonnatten följande dygn gick flickan i chock. Det visade sig att fallet från hästryggen hade spräckt hennes mjälte och hon höll på att förblöda invärtes. Skulle flickan ha fått åka hem med sina föräldrar skulle hon med all sannolikhet ha varit död följande morgon.

En vårvinter hämtade en lastbilschaufför en livlös gosse till Auroras poliklinik. Pojken hade lekt på isflaken, ramlat i och drunknat. Han hade redan varit död i en halv timme. Rabbe skar upp hans bröstorg, tog hans hjärta i sina händer och började genom massage pumpa det. Småningom började hjärtat slå av egen kraft igen. Gossen låg länge i koma men vaknade så småningom. Men hans minne var helt uttraderat. Han hade förlorat både talförmågan och konsten att gå. Han måste lära sig allting från början igen, som en nyfödd. Först skötte han i månader på sjukhuset. Men sedan skötte hans mor om honom hemma och i början rapporterade hon varje framsteg till Aurora. Så småningom bröts kontakten men många år senare berättade sjuksköterskorna: ”Tohtori, nyt se meidän hukkunut poika kirjoitti ylioppilaaksi.” Gossen som hade räddats till livet efter att ha varit död i över en halv timme hade nu tagit studenten.

Efter den sista händelsen fick Rabbe Wallgren motta mycket kritik av en del läkarkolleger. De menade att Wallgren hade gått för långt. Man borde inte ingripa i Guds vilja.

Ett av Rabbes barnbarn fick ännu våren 2014 frågan: ”Är du släkt med Rabbe Wallgren? ...Han räddade mitt liv!” Det visade sig vara en kvinna som i tidig ålder blev opererad av Rabbe Wallgren för någonting medfött. Operationen lyckades och patienten lades i ett syrgastält. Hon borde snabbt ha repat sig men hennes tillstånd bara försämrades. Då Rabbe Wallgren på sjukhusronden följande morgon kom förbi upptäckte han att ventilen på kuvösen var felmonterad så att allt syre blåste ut och kvar blev bara patientens gamla utandade koldioxid. Skulle detta inte ha korrigerats skulle patienten alltså ha storknat.

Många gånger har Rabbes barn fått höra liknande historier av främmande människor; banktjänstemän, expediter, poliser, hårfrisörskor och så vidare.

Rabbes allmänbildning var enorm. Han var vetgirig och hade kunskap om det mesta. Som 92-åring ringde Rabbe en lördagförmiddag till sonen Jojjes mobil och frågade om sonen skulle komma och hälsa på. ”Nej pappa, nu går det inte. Jag är på väg till Tammerfors kortfilmsfestival” svarade sonen. ”Aj

jasså,” sa pappa Rabbe ”har de inte någo asiatiskt specialtema i år?” ”Du har så rätt pappa. Det är en specialserie thailändska kortfilmer som kommer att visas på festivalen” svarade den förbluffade sonen.

Under sina sista år irriterades Rabbe av att han måste betala räkningar för sina egna medicinska rutinkontroller. Enligt Hippokrates lära skulle en läkare som behandlar en annan läkare göra detta utan att kräva ersättning. Så hade Rabbe alltid gjort och det förargade honom att man inte mera respekterade vedertagen medicinsk etik. Rabbe Wallgren var en gentleman av den gamla stammen som visste det mesta om det mesta. Sina sista år tillbringade Rabbe på Lesche-hemmet där han trivdes – och många med honom. Familjen, släkt och vänner kommer att minnas honom som en alltid positiv, nyfiken och intresserad person. Rabbe Wallgren blev nästan 97 ½ år.

Georg Wallgren

Carl Wargh

* 15.5.1938

† 27.5.2018

Konstnären Carl Wargh avled den 27 maj på sin hemort Korsholm drabbad av cancer. Han var född och uppvuxen i Vasa. Efter skolgången sökte han sig till Helsingfors universitet där han studerade konsthistoria, historia och filosofi trots att han redan under skoltiden tänkt sig en framtid som konstnär. Till Calles intressen hörde också litteratur, samhällsfrågor och studier i botanik.

Han studerade vid Finlands Konstakademi 1957–1960 med Tapani Raittila och Sam Vanni som lärare. 1958 var han Oskar Kokoschkas elev vid Schule des

Sehens i Salzburg. 1965 utexaminerades han från teckningslärarutbildningen vid Konstindustriella läroverket.

Mitt första minne av Calle härstammar från denna tid då jag var elev i skolan där Calle auskulerade. Han kände sig tydligt obekvämbland ett fyrtiotal ointresserade tonårsflickor. Senare verkade Calle med framgång som lärare vid lyceerna i Åbo och Vasa och framför allt som mycket omtyckt och insiktsfull lärare vid olika kurser främst i akvarellmåleri.

År 1970 studerade Calle teckning vid Repininstitutet i dåvarande Leningrad. Teckning och akvarell var huvudmedierna för Calle trots att en del oljemålningar och kollage också ingick i hans produktion. Calle var främst landskapsmålare och utförde arbetet ute i naturen. Motiven var ofta också kulturmiljöer, gamla gårdar, byggnader eller kyrkor. Fina målningar med både exteriörer och interiörer målade Calle exempelvis från Lemsjöholm. Varken rena landskap eller byggda miljöer är direkt återgivna. Calle spjätkade upp

motivet och byggde upp en ny raffinerad komposition med olika infallsvinklar. Betecknande är exempelvis titeln Inne-Ute. Principen kunde Calle föra ännu längre i de kollage han komponerade av delar från kasserade teckningar. Hans skicklighet som både tecknare och akvarellist förnekade sig aldrig.

Calle höll sig till det traditionella sättet att måla med akvarell där det vita pappret skickligt utnyttjas. Den numera allt mer moderna täckande akvarelltekniken låg inte för honom.

Calle deltog flitigt både i samutställningar och ordnade egna utställningar. Hans verk ingår i många offentliga samlingar, bland annat Ateneums, Amos Andersons, Nordiska akvarellmuseets, finska statens samt de flesta städers samlingar såsom Helsingfors, Tammerfors, Torneå och Vasa.

Calle debuterade på Finlands konstnärers 3-årsutställning 1963 och deltog i De ungas utställning 1963 och 1964. Från och med 1968 höll han flitigt separatutställningar, den första i Helsingfors år 1974 i Konstsalongen.

Sammanlagt höll han 14 stycken, de två första under min fars Ingjald Bäcksbackas tid. Han bad också Calle måla de gamla byggnaderna på Bäcksbacka i Purmo.

Sin sista utställning på Konstsalongen höll Calle år 2016. Jag ordnade ett helt dussin utställningar tillsammans med Calle, som blev en vän under denna tid. Calle kunde framstå som den nyckfulle och provocerande bohemkonstnären, men då det verkligen gällde hans konst koncentrerade han sig på ett ögonblick. I botten fanns alltid hans ärlighet, intelligens och begåvning. Ett gemensamt mål var att främja konstens sak oberoende av den fluktuerande tidsandan. Allt detta gjorde Calle till en av de främsta, om inte den främsta akvarellmålaren i sin generation.

---

*Christina Bäcksbacka
Calles gallerist och vän*

Frejvid Weegar

* 5.10.1930

† 11.12.2018

De flesta människor är ganska lagom. Och väl så. Men det finns de som gör skillnad. En sådan var Frejvid Weegar. En man som ofta gick emot strömmen, väckte känslor, ibland också motstånd och irritation. Men som nu, då han är borta, efterlämnar ett stort tomrum.

Om Frejvids tidigare liv vet jag inte så mycket. Och inte så många andra heller, för Frejvid Weegar varken trivdes i eller brydde sig om offentlighet, och man söker förgäves efter uppgifter om honom i olika finlandssvenska lexikon. Men han föddes i ett bildat hem, där fadern Johannes Weegar var en folkbildare och ”kommunalare” av format i det svenska Österbotten. En man som Frejvid säkert lärt sig mycket av.

Frejvid Weegars livsverk, och det är inte litet, är att han 1959, endast 29 år gammal, grundar och därefter hela sitt liv driver veckotidningen *Kuriren*, med en upplaga på 30 000 när den var som störst. En tidning som alltså i år fyller 60 år, och som under hela sin existens fyllt en viktig lucka i det finlandssvenska medielandskapet: behovet av ett lättare veckomagasin av den typ vi annars läser på antingen finska eller rikssvenska.

Med sin älskade fru Lillie utvidgade Frejvid tidigt verksamheten med Kurirens resebyrå, som var först med att ordna sällskapsresor uttryckligen på svenska. En blomstrande verksamhet som lades ner först 2016, efter mer än 50 år.

Själv blev jag bekant med tidningen *Kuriren* nångång på 1970- eller 80-talet, men med personen bakom signaturen ”af vägar”, Frejvids stående kolumn,

först under de senaste två decennierna. Oftast per telefon, men jag besökte honom också då och då i hans hem i Vöråstan i Vasa. Vi delade båda oron över Svenskfinlands framtid, och irritationen över mångt och mycket, främst inom mediesektorn. Frejvid var frispråkig, och sparade inte på kritiken mot det han uppfattade som maffiafasoner i det av fonder och SFP styrda Svenskfinland. Själv satte han alltid en ära i att vara oberoende av fonderna, och sökte mig veterligen aldrig några bidrag för *Kuriren*. Då han ringde var det oftast för att ventilera nånting som väckt hans misshag, men han sparade aldrig på beröm och uppmuntran, då han tyckte det fanns skäl till det.

Senast vi hade tätare kontakt var för några år sedan, då jag i egenskap av koordinator för de finlandssvenska tidskrifterna försiktigt sonderade möjligheterna till närmare samarbete – eventuellt sammanslagning – mellan *Kuriren* och en annan, relativt ny tidskrift. Frejvid gillade inte alls tanken, men var hygglig nog att åtminstone diskutera saken. För sådan var han; envis, javisst, men också ödmjuk. Han kunde lyssna, och var alltid öppen för omvärlden.

Av förslaget till samarbete, än mindre fusion, blev intet – och tur var det, för *Kuriren* hade nog förlorat mer än vunnit på affären. Att Frejvid försvarade sitt skötebarn var inte bara nostalgi utan också följderna av att han hade perfekt näsa för det som gjort *Kuriren* till ett framgångsrecept i 60 år; ett i ordets bästa mening folkligt veckomagasin, med vardagsnära artiklar skrivna av medarbetare över hela Svenskfinland. Och kontaktpalten, inte att förglömma. Också den en pionjär, vars betydelse som äktenskapsförmedling knappast kan underskattas.

Kort sagt en tidning exakt sådan Frejvid var, och sådan han ville att tidningen skulle vara. Hur det i fortsättningen går återstår att se, men *Kuriren* har redan under lång tid haft en hängiven redaktion som troget följt det Frejvidska konceptet, och har lovat att fortsätta utgivningen som förut. Och det är bra, för behovet av *Kuriren* har inte försvunnit någonstans. Och det blir bara större, ju sämre den finlandssvenska tidningspressen sköts.

Thomas Rosenberg
vän och medkämpe

Folke Johan Wickström

* 17.7.1939

† 26.3.2018

Finns det en dödsruna? var Folkes första fråga, när någon historisk person blev föremål för hans intresse. Bland dödsrunorna hade han en favorit, skeppsredaren August Trobergs. Denne skrev själv sin dödsruna. Han redogör i detalj för sina fartyg och talrika, stora donationer, med andra ord för det han ville bli ihågkommen.

För vad kunde då Folke möjligen vilja bli ihågkommen? Först och främst kanske för en stadsplanering som är baserad på övertygelsen att människan för sitt välbefinnande har ett behov av igenkännande i sin omgivning och som därför bevarar hus

och miljöer, anpassar nytt till gammalt och reparerar skador som förorsakats av tidens tand och oförstående exploatörer.

När Societetshuset i Mariehamn skulle rivras för att ge plats åt Självstyrelsegården visade Folke som nybliven stadsarkitekt sitt snille genom att spegelvända ritningen och därigenom i ett slag göra rum för det anrika Societetshuset med den nya tidens skapelse i fonden. Då var det redan för sent, men ur spillrorna av Socis steg ett medvetande fram om värdet av stadens byggnadskultur. Folke var här en viktig inspiratör och betydande delar av stadens finaste miljöer kunde sparas och ges ett skydd genom k-märkning.

Folke skapade en helt ny institution, stadsarkitektkontoret, som tog över efter utomstående konsulter med liten lokalkännedom. Han var stridbar och principfast men samtidigt lyssnande och öppen för diskussion i en avundsvärd kombination. Hur många har jag inte under årens lopp hört berätta om Folkes

generositet och varma hjärta. Talande är den förteckning över uppdrag som han lämnade efter sig. Jag räknar till 350 arbeten i alla åländska kommuner och många till utanför Åland.

Det jag också tror att han vill bli ihågkommen för är sådant som vi dagligen ser i stadsmiljön i Mariehamn: De humoristiska ankorna på porten till Lilla holmen och fågelhuset som ser ut som en fågel, ”Kom, kom ska vi bo på Åland”-stängslet framför Vikingterminalen, minnesplatsen vid ”Mannen vid ratten”, scenen och restaurangen på torget.

När Folke hade fria händer, som på affärsmannen Anders Wiklöfs Andersudde, visade han prov på imponerande skaparkraft. Arenan är en jätteanläggning i betong och stål men genialiskt maskerad av rosor och block av röd granit. I det utsökta Orangeriet ser man spår av Folkes kärlek till Italien.

Hur han rankade sina utmärkelser vet jag inte. Det var många som uppmärksammade honom: Finlands arkitektförbund, Ålands Kulturstiftelse, Ålands Natur- och Miljö och Mariehamns stad. Dagarna före sin död fick han veta om det pris av Svenska Kulturfonden som skulle komma att tillfalla den fond till hans minne som instiftats av hustrun Gunda och dottern Lotta.

Vi forskade och skrev tillsammans ett fyrtiotal artiklar, otaliga debattinlägg och två böcker, *Boken om Mariehamn* 2011 och *Ljus över gravgården* 2015. Folke hade dessutom genom åren många egna forsknings- och skrivprojekt. Plötsligt kom hans sista dag. Under den skrev han färdigt den debattartikel i en aktuell stadsbildsfråga som satte punkt för hans gärning.

Folke var en forskarbegåvning och blev så småningom också en skicklig släktforskare. Sin släkt på mors sida spårade han långt tillbaka i den nordvästra åländska skärgården och på fars i Terjärvs mylla i Österbotten i slutet av medeltiden.

Folke var en skicklig konstnär men också en händig byggnadssnickare. Han kunde smakfullt förverkliga detaljerna i sina ritningar. På det området var han ingen amatör, han hade efter arkitektutbildningen i Helsingfors genomgått utbildningen i restaureringskonst vid Konsthögskolans arkitekturskola i Stockholm.

Folke närde en speciell kärlek till Italien, till de antika urbana miljöerna runt Medelhavet. Den kärleken delade han med Gunda. Dit gjorde de många resor tillsammans med dottern Lotta och barnbarnen, Folke alltid med penna, ritpapper och måttband till hands. Han gjorde uppmättningsritningar av de

gamla hus de bodde i under resorna och skickliga teckningar av stadsmiljöer, hus och natur.

Folke lämnar efter sig ett tomrum som inte går att fylla med ord. Det är också svårt att ta de riktigt stora orden i sin mun, även när det är befogat. Då är det lättare att citera andra, i det här fallet tidningen Ålands redaktör som till redaren August Trobergs egenhändigt skrivna hävdateckning nöjde sig med att foga ett: ”Hans namn skall för alla tider tillhöra Mariehamns historia... vile den ädle medborgaren i frid!”

Jerker Örjans

Carl-Gustaf Bosson von Willebrand

* 28.10.1940

† 8.6.2018

Min bror Bosse och jag trodde länge att vi var tvillingar, så liten var ålderskillnaden. Bosse föddes efter att vår pappa omkommit i den sovjetiska nedskjutningen av passagerarplanet Kaleva, under mellanfreden i juni 1940. Vi hade inga minnen av honom och ingen förklarade något för oss. Barn skulle skonas, ansåg man då.

För Bosse blev Kalevas nedskjutning en viktig drivkraft. Han gjorde en fin dokumentär, *Sista flygningen från Tallinn*. Den inleds med att han står vid vår pappas gravsten. Där kommer också Bosses namn att ristas in.

Ett mångårigt inslag i televisionen blev Bosses bio där han med sin lugna stämma recenserade nyutkomna filmer, alltid inträngande, väl underbyggt och språkligt fulländat. Om de för mig mindre kända sidorna av Bosses verksamhet under 1960- och 1970-talen berättar hans kollega och kompis, Pontus Dammert: Jag blev bekant med Bosse i början på 1960-talet på Studentteatern, vars intellektuella anda och framtoning kanske lockade honom mer än själva teaterverksamheten. Men han fick vara med och tolka en av den dramatiska världslitteraturens pärlor. Han stod på scenen i Georg Büchners *Woyzeck*, en bedrift som han var ganska stolt över. Sedan blev vi kolleger på tv där Bosse fick jobb som kulturproducent. Han satte ofta fart och färg på interna möten, drog sig aldrig för att ifrågasätta eller ställa besvärliga frågor samtidigt som han delade med sig av sina fantasifyllda visioner och sitt stora filmkunnande. I början av 70-talet bodde Bosse i en husbåt vid Norra Kajen. En natt sjönk båten i hård

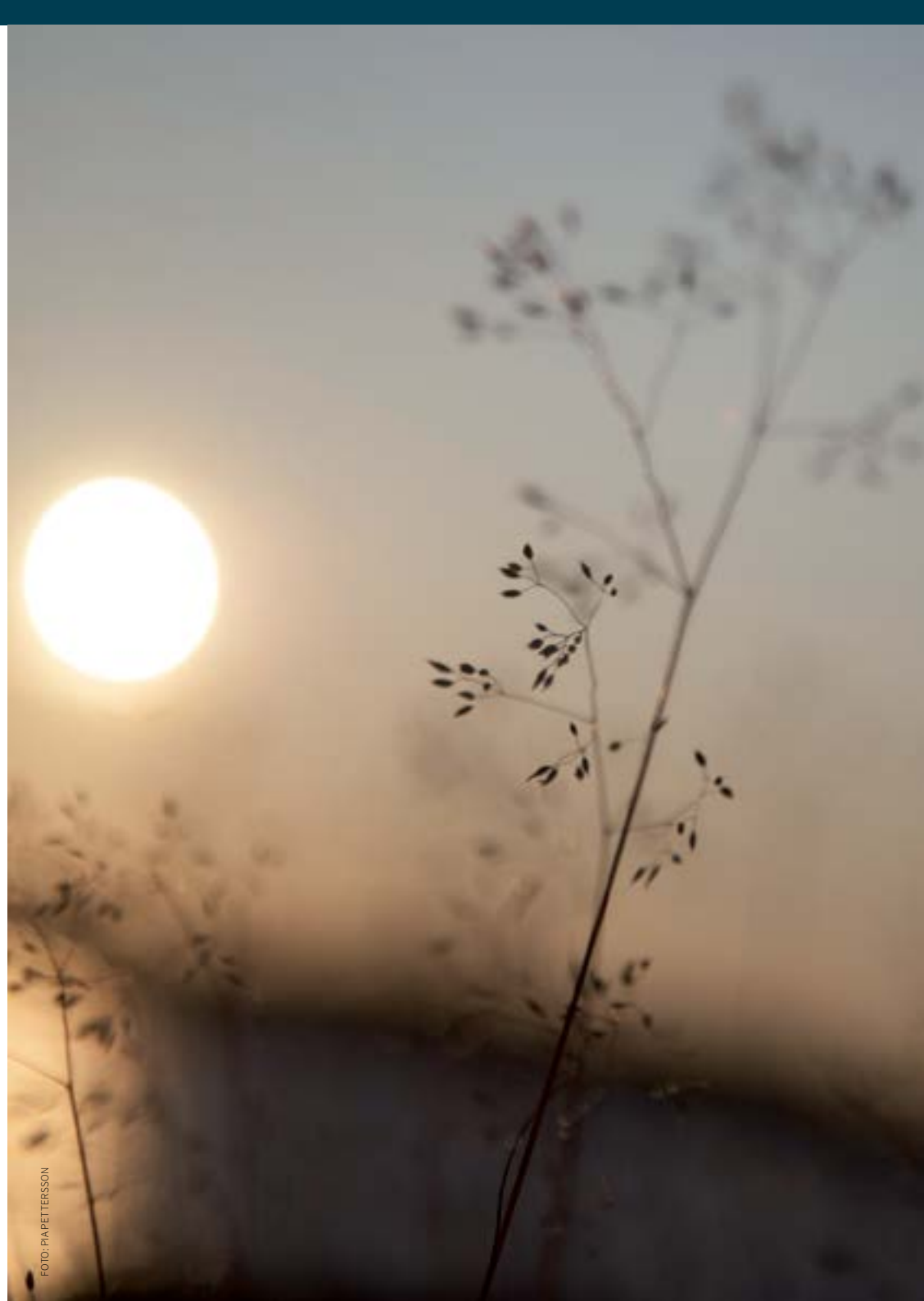

Bosse von Willebrandt som nybliven student. Han gick latinlinjen i Norsen.

storm och Bosse flyttade in i den takvåning som jag hyrde i främre Tölö. I nästan två år kamperade vi, jobbade och seglade ihop. Nu när Bosse är borta slår det mig att hela hans liv i mycket påminde om våra gemensamma seglatser. Ofta långa länsar i labra sommarvindar, ibland hårt väder, revade segel och piskande regn. Men vi hittade alltid en hamn, lugn och ro och en kall bärs. Bosse har seglat på de stora oceanerna och till havet återvänder han nu.

---

*Agneta von Essen, syster
Pontus Dammert, vän och kollega*

SFV 2018

Verksamhetsberättelse och bokslut

FOTO: PIA PETTERSSON

Förändringens år – med gott resultat

År 2018 blev ett förändringens år för SFV. Ett långsiktigt, strategiskt arbete fördes slutgiltigt i hamn då vi i oktober lanserade en ny struktur för vår verksamhet, som nu är indelad i fyra sektorer: utbildning, kultur och bibliotek, fri bildning och SFV:s studiecentral.

Det strategiska arbetet påbörjades för flera år sedan då vi sakta men säkert började trimma vår verksamhet och koncentrera oss på det vi enligt vår syftesparagraf ska jobba för. Vi vill säkra att de pengar och de resurser föreningen delar ut verkligen leder till att svenskspråkig utbildning, kultur och fri bildning får bättre förutsättningar att förbättra samhället.

Genom verksamhetsförnyelsen blir SFV en allt starkare kunskapsorganisation. Varje sektor har ett tydligt mål och fokusområden som baserar sig på forskning och fakta, och som har tagits fram tillsammans med branschexperter. Varje sektor har också en egen ansvarsperson som är i ständig dialog med bidragsmottagare, samarbetsparter och experter. Genom förnyelsen kommer vi att veta mera, och kommer därför att bättre och mer fokuserat använda våra medel där de får största effekt.

För allmänheten är den tydligaste förändringen den löpande ansökningstiden som startade i december 2018. Nu kan man ansöka om bidrag året runt och vi eftersträvar en kort behandlingstid – goda idéer ska snabbt kunna få finansiering.

Vi strävar efter att öppet, snabbare och bättre redovisa för hur pengarna vi delar ut – 3,25 miljoner euro år 2018 – kommer till nytta. På den förnyade webbplatsen, i vår tidskrift *SFV-magasinet* och på sociala medier berättar vi kontinuerligt om resultatet från olika projekt, små som stora, som fått bidrag av oss. Vi lyfter också fram vår egen bildningsverksamhet, med rapporter från bland annat våra kurser, våra litterära tävlingar och från våra vistelsestipendiater.

Vi är stolta över att SFV:s bokslut för år 2018 åter kunde uppvisa ett rejält positivt resultat. Överskottet på drygt två miljoner läggs till föreningens förmögenhetsmassa för kommande avkastning och allmännyttig utdelning i form av bland annat bidrag. De starka ekonomiska siffrorna beror främst på att vi år 2018 fick ta emot några stora donationer, och på att vi även kunde redovisa försäljningsvinster från lyckade affärer. Att vi fick grunda tre nya fonder under året tolkar vi som att förtroendet för oss och vår verksamhet är stabilt. Det ger oss tillförsikt att fortsätta jobba för en livskraftig kultur och bildning på svenska i Finland.

Johan Aura
kanslichef

Verksamhetsberättelse	129
Bokslut	134
Resultaträkning	134
Balansräkning	136
Finansieringsanalys	138
Noter till bokslutet	140
Bokslutets underskrift	148
Revisionsberättelse	150
Förteckningar	154
Utskott och kommittéer	154
Publikationer	157
Projekt och aktiviteter	158
Pris, medaljer och vistelsestipendier	161
Beviljade bidrag	174
SFV:s donationsfonder 2018	176

Verksamhetsberättelse

VERKSAMHETEN

SFV är en allmännyttig förening som sedan 1882 främjar utbildning, kultur och fri bildning på svenska i Finland. Enligt föreningsstadgarna har SFV till syfte att ”främja bildningsarbetet bland Finlands svenska befolkning genom att understödja skolor, barnträdgårdar och bibliotek, utge studieunderstöd ävensom stödja andra former av finlandssvenska bildnings- och kultursträvanden”.

SFV delar ut bidrag, pris och stipendier men driver även egen bildnings- och kulturverksamhet. I verksamheten ingår bland annat studiecentralens verksamhet, litterära tävlingar, medlemstidningen *SFV-magasinet*, *SFV-kalendern*, biografiserien, SFV-huset G18, samarbetsforumet Svensk Byaservice och webbtjänsten Föreningsresursen. I konceptet Hos Vännerna erbjuder SFV finlandssvenska organisationer och föreningar kostnadsfri användning av SFV:s möteslokaler i Helsingfors, Vasa och Åbo.

SFV:s verksamhet är huvudsakligen finansierad av förmögenhetens avkastning, men även av externa stöd som finansierar ungefär 13 procent av verksamhetskostnaderna. Det största externa stödet var statsandelar för studiecentralens kursverksamhet.

SFV delade ut 3,25 miljoner euro som bidrag, pris och stipendier. I detta ingår även förmedlade bidrag på 241 000 euro.

De största ändamålen är skolor (63 %) och finlandssvenska kultur- och bildningssträvanden (26 %). Bland de större bidragen kan nämnas verksamhetsbidraget till Axxell Utbildning Ab på 700 000 euro och donationerna till Yrkeshögskolan Novia på 300 000 euro och till Yrkeshögskolan Arcada på 200 000 euro. Under de allmänna ansökningsperioderna fick SFV ta emot 951 ansökningar.

Tabellen nedan är en översikt över den ordinarie verksamhetens kostnader i resultaträkningen 2016–2018. I översikten ingår även beviljade bidrag som redovisas skilt i slutet av resultaträkningen, under rubriken Fonder med egen täckning. Kostnaderna för styrelse och ledning redovisas i gruppen administration.

	2018	2017	2016
	t euro	t euro	t euro
Beviljade bidrag, pris och stipendier	3 249	2 754	3 405
Bildnings- och kulturverksamhet	1 539	1 428	1 492
Administration	754	777	710
Totalt	5 542	4 958	5 607

I september tog Svenska lantbrukssällskapens förbund (SLF) över SFV:s uppdrag som upprätthållare av Det landsbygdspolitiska nätverksprojektet Svenskfinland som brobyggare och pilotområde (IDNET). Även Svensk Byaservice överfördes till SLF vid ingången av 2019.

UTDELNINGSFESTEN FÖR PRIS OCH MEDALJER

SFV:s vårlunch och utdelningsfest hölls i festsalen i SFV-huset G18 den 29 mars 2018. Vid festen utdelades Folkbildningspriset, Kulturpriset ur Signe och Ane Gyllenbergs fond och Brobyggarprijet. Fem Folkbildningsmedaljer och fyra Hagforsmedaljer delades ut, samt Lillholmsstipendiet för kulturarbetare och bibliotekarier och Beijarholmsstipendiet för lärare och barnträdgårdslärare. Sju lärare i svenska vid finska skolor premierades. Liksom tidigare år var nomineringsprocessen gällande pristagare och medaljörer öppen för allmänheten.

SFV:S STUDIECENTRAL

SFV har från och med 1978 varit upprätthållare av läroanstalten Svenska Studiecirkeln och erhåller statsandelar för verksamheten. Studiecirkelns uppgift är stöda den fria bildningen genom att bevilja kursbidrag till organisationer eller studiecirkelbidrag till organisationer eller privatpersoner. Dessutom ordnar studiecirkeln egna kurser, föreläsningar och seminarier som stöder detta syfte. Genom webbplatsen Föreningsresursen får föreningar och organisationer kunskap, råd och tips om föreningsverksamhet.

Sammanlagt 875 kurser och studiecirkel genomfördes i samarbete med finlandssvenska förbund och föreningar. Dessa hade sammanlagt 16 610 deltagare. I statistiken ingår 28 av SFV:s studiecirkel arrangerade egna kurser, föreläsningar och andra evenemang för 548 organisationsanställda och föreningsaktiva. Föreningsresursen svarade på över 200 frågor.

ORGANISATION OCH FÖRVALTNING

MEDLEMSKÅREN

SFV verkar aktivt i det finländska medborgarsamhället, dels i samarbete med organisationer och utbildningsenheter, dels genom sitt eget kontaktnät och sin stora medlemskår.

Vid utgången av 2018 var medlemmarna i föreningen Svenska folkskolans vänner rf 347 personmedlemmar och en understödsförening. Medlemmarna i Svenska folkskolans vänner understödsförening rf var 7 349 personmedlemmar. Det totala antalet SFV-medlemmar var därmed 7 696 st.

Hedersmedlemmar i föreningen är professor **Ann-Mari Häggman** (hedersordförande) och **Bo Lundell**.

Vid sitt årsmöte den 26 mars 2018 fastställde Svenska folkskolans vänner rf avgiften för understödande medlemmar till 20 euro och för ständiga medlemmar till 200 euro. Svenska folkskolans vänner understödsförening rf fastställde medlemsavgiften för sina medlemmar till 15 euro. I medlemsavgiften ingår *SFV-kalendern* och tidskriften *SFV-magasinet* samt som medlemsförmån en rabatt upp till 35 procent i Schildts & Söderströms bokhandel. Alla nya medlemmar fick som gåva en valfri bok ur SFV:s egen skriftserie.

STYRELSEN

Styrelsen sammanträdde under året till elva protokollförda möten. Antalet behandlade ärenden var 161. Styrelsens sekreterare var kanslichefen. Styrelsens sammansättning fram till årsmötet 2019 var (invalid, närvaro):

ordförande musikmagister **Wivan Nygård-Fagerudd** (2010, 11/11)
 vice ordförande: filosofi magister **Stig-Björn Nyberg** (1998, 11/11)
 bildningsdirektör **Heidi Backman** (2013, 10/11)
 filosofi magister **Joakim Bonns** (2018, 8/9)
 akademisekreteraren **Åsa Lindberg** (2017, 10/11)
 direktör **Gun Oker-Blom** (2013, 8/11)
 juris magister **Jan-Erik Stenman** (2017, 8/11)
 författaren **Gustaf Widén** (2005, 11/11)
 filosofi magister **Pia Österman** (2016, 10/11)

Arbetsutskottet har förberett ärendena till styrelsens möten och avgjort löpande ärenden. Medlemmarna var Wivan Nygård-Fagerudd (ordförande), Stig-Björn Nyberg (vice ordförande), Gun Oker-Blom och Pia Österman.

FÖRVALTNINGSRÅDET

Förvaltningsrådet, som också väljs av årsmötet, är styrelsens rådgivande organ i frågor om förmögenhetsförvaltningen. Medlemmarna fram till årsmötet 2019 var:

diplomekonom **Peter Storsjö** (ordförande)

politices magister **Kim Lindström**

vicehäradshövding **Jarl Sved**

PERSONALEN

Föreningens personal var i medeltal 15 personer under räkenskapsperioden (15 personer år 2017).

DONATIONER

Tre nya fonder har grundats till ett värde av 3 225 000 euro. Testatorerna var **Greta Carpelan** (863 000 euro) och **Anita och Helge Waselius** (2 362 000 euro).

RESULTATET OCH FRAMTIDA UTSIKTER

Resultatet i bokslutet 2018 uppvisar ett överskott på 2 070 342 euro.

I samband med värdegranskningen av aktieinnehavet har en nedskrivning gjorts på 1,3 miljoner euro som redovisas i resultaträkningen under investerings- och finansieringsverksamhet.

Det egna kapitalet inklusive självtäckande fonder uppgår till 85 miljoner euro, en ökning på 2,1 miljoner från bokslutet 2017.

Inför kommande år uppskattar styrelsen att förmögenhetens avkastning fortsätter trygga verksamheten och utdelningen av bidrag och stipendier. Den traditionella placeringsstrategin med investeringar i aktier och fastigheter fortsätter. Avkastningen påverkas sålunda av den ekonomiska utvecklingen i Finland och globalt.

Under 2018 grundades tre nya fonder:

- Ulla Birgitta Carpelans minnesfond
- Harry Carpelans minnesfond
- Anita och Helge Waselius fond

SFV:s personal i december 2018.

FOTO: PIA PETTERSSON

Bokslut | Resultaträkning

	Not	Jan-dec 2018	Jan-dec 2017
Ordinarie verksamhet			
Intäkter			
Inkommande understöd	2	705 559,06	666 932,89
Litteraturförsäljning		3 231,00	4 029,91
Övriga intäkter		100,00	6 250,00
		708 890,06	677 212,80
Kostnader			
Personalkostnader & arvoden	4	-1 225 995,18	-1 191 582,79
Avskrivningar		-62 610,06	-53 221,12
Övriga kostnader		-1 003 872,53	-959 439,58
Beviljade bidrag och stipendier	3	-3 130 788,08	-2 357 190,40
		-5 423 265,85	-4 561 433,89
Ordinarie verksamhetens underskott		-4 714 375,79	-3 884 221,09
Tillförda medel			
Intäkter			
Gåvor och bidrag		930,00	1 050,00
Medlemsavgifter		560,00	480,00
Donationer och testamenter		3 229 243,74	393 764,40
Resultat		3 230 733,74	395 294,40
Investerings- och finansieringsverksamhet			
Intäkter			
Hysesintäkter		2 518 035,11	2 429 198,12
Utdelning av marknadsnoterade värdepapper		2 251 829,21	2 148 669,84
Övriga avkastningar		636 776,21	633 487,88
Försäljningsvinster		2 100 800,02	2 487 213,60
		7 507 440,55	7 698 569,44
Kostnader			
Personalkostnader & arvoden	4	-91 449,01	-83 709,01
Avskrivningar		-433 255,72	-460 832,90
Räntekostnader		-41 812,76	-53 500,20
Fastighetskostnader		-1 788 793,28	-1 699 205,34
Försäljningsförluster		-275 132,50	0,00
Nedskrivningar		-1 294 332,67	-1 729 172,00
Övriga kostnader		-28 680,69	-27 954,99
		-3 953 456,63	-4 054 374,44
Resultat		3 553 983,92	3 644 195,00
Resultat av egen verksamhet		2 070 341,87	155 268,31

Forts. på nästa sida

	Not	Jan-dec 2018	Jan-dec 2017
Fonder med egen täckning			
Intäkter			
Hysesintäkter		0,00	1 800,00
Dividender och övrig avkastning		131 589,70	114 875,90
Försäljningsvinster		0,00	325 713,57
		131 589,70	442 389,47
Kostnader			
Fastighetskostnader		0,00	-1 842,00
Beviljade bidrag och stipendier	3	-118 430,73	-396 492,72
		-118 430,73	-398 334,72
Resultat		13 158,97	44 054,75
Överfört till fondkapitalet		-13 158,97	-44 054,75
Räkenskapsperiodens resultat		2 070 341,87	155 268,31

Balansräkning

	Not	Dec 2018	Dec 2017
Aktiva			
Bestående aktiva			
Materiella tillgångar			
Mark- och vattenområden		4 706 684,74	5 249 174,40
Byggnader och konstruktioner		9 849 313,46	10 482 140,16
Maskiner och inventarier		339 907,81	330 991,51
	5	14 895 906,01	16 062 306,07
Placeringar			
Lånefordringar		367 488,37	162 862,56
Övriga aktier och andelar	6.1	67 543 639,64	67 077 959,14
		67 911 128,01	67 240 821,70
Bestående aktiva totalt		82 807 034,02	83 303 127,77
Rörliga aktiva			
Fordringar			
Försäljningsfordringar		4 288,70	8 008,28
Övriga fordringar	8.1	3 254 080,78	975 047,20
Resultatregleringar		1 356,63	2 259,60
		3 259 726,11	985 315,08
Kassa och bank		1 459 778,30	1 372 469,71
Rörliga aktiva totalt		4 719 504,41	2 357 784,79
Fonder med egen täckning			
Placeringar	6.2	602 078,49	602 078,49
Interna fordringar, föreningen		589 671,90	576 512,93
		1 191 750,39	1 178 591,42
Aktiva totalt		88 718 288,82	86 839 503,98

	Not	Dec 2018	Dec 2017
Passiva			
Eget kapital			
Fonder		62 615 228,94	61 898 693,89
Resultat			
Resultat från tidigare år		19 112 254,12	19 673 520,86
Räkenskapsperiodens resultat		2 070 341,87	155 268,31
		21 182 595,99	19 828 789,17
Eget kapital totalt	9.1	83 797 824,93	81 727 483,06
Främmande kapital			
Långfristigt			
Skulder till kreditinstitut		1 725 000,00	1 725 000,00
Övriga skulder		0,00	90 000,00
Interna skulder, Fonder med egen täckning		589 671,90	576 512,93
		2 314 671,90	2 391 512,93
Kortfristigt			
Skulder till leverantörer		138 862,32	147 657,84
Övriga skulder	8.2	1 105 326,21	1 188 789,73
Resultatregleringar	8.3	169 853,07	205 469,00
		1 414 041,60	1 541 916,57
Främmande kapital totalt		3 728 713,50	3 933 429,50
Fonder med egen täckning			
Eget kapital	9.2	1 191 750,39	1 178 591,42
Passiva totalt		88 718 288,82	86 839 503,98

Finansieringsanalys

	Jan-dec 2018		Jan-dec 2017	
Verksamheten				
Erhållna betalningar				
Understöd	+	706 785,14	+	731 676,95
Medlemsavgifter	+	560,00	+	480,00
Övriga inbetalningar	+	4 775,21	+	9 656,45
	+	712 120,35	+	741 813,40
Utbetalningar				
Understöd	-	3 472 229,91	-	3 775 575,69
Personalkostnader	-	1 441 373,15	-	1 192 892,37
Övriga kostnader	-	1 078 688,48	-	977 639,06
	-	5 992 291,54	-	5 946 107,12
Flöde	-	5 280 171,19	-	5 204 293,72
Fordringar och skulder				
Beviljade lån	-	206 437,19	-	157 998,53
Ränteutgifter	+	72,60	+	0,00
Amortering kortfristiga lån	+	0,00	-	862 500,00
Räntekostnader	-	23 652,79	-	21 751,84
	-	230 017,38	-	1 042 250,37
Flöde	-	5 510 188,57	-	6 246 544,09
Fastigheter, maskiner och inventarier				
Köp	+	0,00	-	1 573 801,00
Försäljning	+	1 860 088,45	+	647 123,14
	+	1 860 088,45	-	926 677,86
Hysesintäkter	+	2 553 164,38	+	2 456 908,34
Drift, underhåll och reparationer	-	1 838 143,33	-	1 672 518,67
	+	715 021,05	+	784 389,67
Totalt	+	2 575 109,50	-	142 288,19
Flöde	-	2 935 079,07	-	6 388 832,28
Värdepapper				
Köp	-	4 340 559,69	-	1 002 291,65
Försäljning	+	4 348 651,89	+	2 873 136,34
Utdelning	+	3 002 224,60	+	3 389 919,29
Förvaltningskostnader	-	24 044,90	-	25 133,88
	+	2 986 271,90	+	5 235 630,10
Flöde	+	51 192,83	-	1 153 202,18

	Jan-dec 2018		Jan-dec 2017	
Inkommande donationer				
Donationer och gåvor	+	36 115,76	+	11 046,20
	+	36 115,76	+	11 046,20
Flöde				
Förändring av likvida medel	+	87 308,59	-	1 142 155,98
	+	87 308,59	-	1 142 155,98
Likvida medel vid årets början				
		1 372 469,71		2 514 625,69
Likvida medel vid årets slut				
		1 459 778,30		1 372 469,71

Forts. på nästa sida

Noter till bokslutet

REDOVISNINGSPRINCIPER

MATERIELLA TILLGÅNGAR OCH AVSKRIVNINGAR

De materiella tillgångarna har aktiverats under bestående aktiva till direkt anskaffningsutgift.

Byggnader avskrivs till 4 procent på restvärdet. Maskiner och inventarier avskrivs lineärt under en period på 3–10 år.

Markområden avskrivs inte.

Avskrivningarna redovisas i resultaträkningen under ordinarie verksamhet och placeringar.

MOTTAGNA BIDRAG

Inkommande bidrag bokförs som intäkt till den del kostnader uppstått. Oanvända stöd redovisas under övriga kortfristiga skulder.

BEVILJADE BIDRAG

Bidragen kostnadsförs under året det år de beviljas.

PLACERINGAR

Bestående aktiva placeringar har aktiverats till direkt anskaffningsutgift. En nedskrivning görs ifall den sannolika framtida inkomsten är mindre än anskaffningsutgiften. Vid realisering av aktier och andelar har FIFO-regeln använts.

ÄNDRINGAR I BALANSRÄKNINGENS JÄMFÖRANDE BELOPP

I bokslutet 2017 var börsaktier och placeringsfonder under placeringar redovisade till bokslutsdagens marknadskurser. Utjämningsposten var bokad mot fonden för verkligt värde under eget kapital. Under 2018 har denna värderingsprincip frångåtts och istället redovisas den direkta anskaffningsutgiften.

I balansräkningens jämförande belopp för 2017 har följande poster korrigerats för att motsvara den nya redovisningsprincipen: Under bestående aktiva har övriga aktier och andelar minskat med 17 547 804,06 euro. Under fonder med egen täckning, har placeringar minskat med 1 859 874,73 euro. Under passiva, eget kapital, har fonder minskat med 19 407 678,79 euro.

1 TILLFÄLLIGA INTÄKTER

Under tillförda medel har förutom medlemsavgifter bokats intäkter av tillfällig natur. Till dessa hör gåvor och bidrag till föreningen samt donationer och testamenten till fonder.

2 INKOMMANDE UNDERSTÖD

Alla mottagna bidrag är redovisade i resultaträkningen under ordinarie verksamhetens intäkter.

	2018	2017
Understöd från den offentliga sektorn	631 217,04	585 618,42
Stöd från SFV:s understödsförening rf	50 000,00	55 000,00
Övriga bidrag från privata organisationer	24 342,02	26 314,47
	705 559,06	666 932,89

3 BEVILJADE BIDRAG OCH STIPENDIER

Beviljade bidrag, priser och stipendier är redovisade i resultaträkningen under ordinarie verksamhet och fonder med egen täckning. De förmedlade bidragen 2018 var 241 387,81 euro, den självfinansierade utdelningen var således 3 007 831,00 euro.

	2018	2017
Ordinarie verksamhet	3 130 788,08	2 357 190,40
Fonder med egen täckning	118 430,73	396 492,72
	3 249 218,81	2 753 683,12

4 INFORMATION OM PERSONALEN

Föreningen har i medeltal haft 15 anställda under 2018. Motsvarande antal 2017 var 15.

Personalkostnader och arvoden är redovisade i resultaträkningen under ordinarie verksamhet och investerings- och finansieringsverksamhet. Föreningens totala kostnader för personal och arvoden framgår i följande tabell.

	2018	2017
Arvoden till styrelse & förvaltningsråd	66 325,00	63 425,00
Löner till anställd personal	972 990,18	901 309,50
Övriga arvoden	67 681,97	116 607,31
Arbetspensionsförsäkringsavgifter	188 563,33	171 712,80
Övriga lagstadgade försäkringar	21 883,71	22 237,19
	1 317 444,19	1 275 291,80

5 FÖRÄNDRINGAR I MATERIELLA TILLGÅNGAR

	Bokförings- värde 1.1	Ökning	Sålt	Avskriv- ningar	Bokförings- värde 31.12
Mark- och vattenområden	5 249 174,40	12 000,00	-554 489,66	0,00	4 706 684,74
Byggnader och konstruktioner	10 482 140,16	0,00	-222 438,64	-410 388,06	9 849 313,46
Maskiner och inventarier	330 991,51	97 049,22	-2 655,20	-85 477,72	339 907,81
	16 062 306,07	109 049,22	-779 583,50	-495 865,78	14 895 906,01

6 FÖRÄNDRINGAR I PLACERINGAR

	Bokförings- värde 1.1	Ökning	Minskning	Bokförings- värde 31.12
Aktier och andelar inkl. självtäckande fonder				
Övriga aktier och andelar				
Börsaktier	31 485 870,16	4 340 559,70	-3 662 577,14	32 163 852,72
Placeringsfonder	4 035 000,00	0,00	0,00	4 035 000,00
Onoterade aktier	6 372 719,47	0,00	-92,09	6 372 627,38
Bostads/fastighetsaktier	25 786 448,00	915 302,47	-1 127 512,44	25 574 238,03
	67 680 037,63	5 255 862,17	-4 790 181,67	68 145 718,13
Föreningen				
6.1 Övriga aktier och andelar				
Börsaktier	30 883 791,67	4 340 559,70	-3 662 577,14	31 561 774,23
Placeringsfonder	4 035 000,00	0,00	0,00	4 035 000,00
Onoterade aktier	6 372 719,47	0,00	-92,09	6 372 627,38
Bostads/fastighetsaktier	25 786 448,00	915 302,47	-1 127 512,44	25 574 238,03
	67 077 959,14	5 255 862,17	-4 790 181,67	67 543 639,64
Självtäckande fonder				
6.2 Övriga aktier och andelar				
Börsaktier	602 078,49	0,00	0,00	602 078,49
	602 078,49	0,00	0,00	602 078,49

7 MARKNADSNOTERADE PLACERINGAR

Nedan jämförs marknadsvärdet med bokföringsvärdet för de marknadsnoterade placeringarna.

	2018	2017
Börsaktier		
Bokföringsvärde 31.12	32 163 852,72	31 485 870,16
Marknadsvärde 31.12	43 199 180,56	49 961 481,71
Skillnad	11 035 327,84	18 475 611,55
Placeringsfonder		
Bokföringsvärde 31.12	4 035 000,00	4 035 000,00
Marknadsvärde 31.12	4 871 528,59	4 967 067,24
Skillnad	836 528,59	932 067,24
Totalt		
Bokföringsvärde 31.12	36 198 852,72	35 520 870,16
Marknadsvärde 31.12	48 070 709,15	54 928 548,95
Skillnad	11 871 856,43	19 407 678,79

8 VÄSENTLIGA POSTER BLAND FORDRINGAR OCH SKULDER

	2018
Fordringar under rörliga aktiva	
8.1 Övriga fordringar	
Inkommande stöd och donationer	3 125 741,47
Övriga fordringar	128 339,31
	3 254 080,78
Kortfristigt främmande kapital	
8.2 Övriga skulder	
Obetalda beviljade bidrag	997 212,36
Övriga skulder	108 113,85
	1 105 326,21
Resultatregleringar	
8.3 Passiva resultatregleringar	
Periodiserade löner och semesterlöner inklusive försäkringsavgifter	169 853,07

9 EGET KAPITAL

	2018	2017
9.1 Föreningen		
Fonder		
Studiecirkelfonden	5 455,02	5 455,02
Gården Annegatan 12	93 134,23	93 134,23
Sollalla-Finns Ab	1 681 879,26	1 681 879,26
Kapitalfonder 1.1	41 830 440,54	40 858 840,39
Kapitaltillskott		
Donationer och testamenten	393 764,40	759 966,49
Övriga ökningar	244 371,93	211 633,66
Kapitalfonder 31.12	42 468 576,87	41 830 440,54
Räntefonder 1.1	15 511 632,56	15 425 748,30
Övriga ökningar	78 383,72	75 884,26
Donation från föreningen	15,00	10 000,00
Räntefonder 31.12	15 590 031,28	15 511 632,56
Legatfonder	2 607 964,35	2 607 964,35
Uppskrivningsfond	168 187,93	168 187,93
Fonder totalt	62 615 228,94	61 898 693,89
Resultat		
Tidigare års överskott 1.1	19 828 789,17	20 731 005,27
Till kapitalfonder	-638 136,33	-971 600,15
Till räntefonder	-78 398,72	-85 884,26
Tidigare års överskott 31.12	19 112 254,12	19 673 520,86
Räkenskapsperiodens resultat	2 070 341,87	155 268,31
Resultat totalt	21 182 595,99	19 828 789,17
Föreningens eget kapital totalt	83 797 824,93	81 727 483,06
9.2 Fonder med egen täckning		
Eget kapital 1.1	1 178 591,42	1 134 536,67
Ökning	13 158,97	44 054,75
Eget kapital 31.12	1 191 750,39	1 178 591,42
Fonder med egen täckning totalt	1 191 750,39	1 178 591,42
Eget kapital inkl. fonder med egen täckning	84 989 575,32	82 906 074,48

10 SÄKERHETER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER

	2018
Säkerheter för egna lån	7 263 125,00
Borgensansvar för dotterbolag	
Bankkontogarantier	50 000,00
Leasingansvar	
Förfaller under nästa räkenskapsperiod	20 941,44
Förfaller senare	16 142,64
Resterande kapitalinbetalningsförbindelser till	
Private Equity-bundna placeringar	2 325 992,96

Bokslutets underskrift

Helsingfors den 14 mars 2019

Wivan Nygård-Fagerudd
ordförande

Stig-Björn Nyberg
vice ordförande

Heidi Backman

Joakim Bonns

Åsa Lindberg

Gun Oker-Blom

Jan-Erik Stenman

Gustaf Widén

Pia Österman

Revisionsanteckning

Över utförd revision har i dag avgetts berättelse.

Helsingfors den 20 mars 2019

Petter Lindeman, CGR

Martin Grandell, CGR

Revisionsberättelse

Till medlemmarna i Svenska Folkskolans Vänner r.f.

Revision av bokslutet

UTTALANDE

Enligt vår uppfattning ger bokslutet en rättvisande bild av föreningens ekonomiska ställning samt av resultatet av dess verksamhet i enlighet med i Finland ikraftvarande stadganden gällande upprättande av bokslut och det uppfyller de lagstadgade kraven.

REVISIONENS OMFATTNING

Vi har utfört en revision av bokslutet för Svenska Folkskolans Vänner r.f. (fo-nummer 0200129-3) för räkenskapsperioden 1.1–31.12.2018. Bokslutet omfattar balansräkning, resultaträkning, finansieringsanalys och noter till bokslutet.

GRUND FÖR UTTALANDET

Vi har utfört vår revision i enlighet med god revisionssed i Finland. Vårt ansvar enligt god revisionssed beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar för revisionen av bokslutet.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

OBEROENDE

Vi är oberoende i förhållande till föreningen enligt de etiska kraven i Finland som gäller den av oss utförda revisionen och vi har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa.

STYRELSENS ANSVAR FÖR BOKSLUTET

Styrelsen ansvarar för upprättandet av bokslutet och för att bokslutet ger en rättvisande bild i enlighet med i Finland ikraftvarande stadganden gällande upprättande av bokslut samt uppfyller de lagstadgade kraven. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som den bedömer är nödvändig för att upprätta ett bokslut som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av bokslutet ansvarar styrelsen för bedömningen av föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. Den upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om man avser att likvidera föreningen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ än att göra något av dessa.

REVISORNS ANSVAR FÖR REVISIONEN AV BOKSLUTET

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida bokslutet som helhet innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i bokslutet.

Som del av en revision enligt god revisionssed använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i bokslutet, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risker för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av föreningens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i ledningens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.

- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av bokslutet. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i bokslutet om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om bokslutet. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en förening inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i bokslutet, däribland upplysningarna, och om bokslutet återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi kommunicerar med dem som har ansvar för föreningens styrning avseende, bland annat, revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den, samt betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat under revisionen.

ÖVRIGA RAPPORTERINGSSKYLDIGHETER

ÖVRIG INFORMATION

Styrelsen ansvarar för den övriga informationen. Den övriga informationen omfattar verksamhetsberättelsen.

Vårt uttalande om bokslutet täcker inte övrig information.

Vår skyldighet är att läsa den övriga informationen i samband med revisionen av bokslutet och i samband med detta göra en bedömning av om det finns väsentliga motstridigheter mellan den övriga informationen och bokslutet eller den uppfattning vi har inhämtat under revisionen eller om den i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter. Det är ytterligare vår skyldighet att bedöma om verksamhetsberättelsen har upprättats enligt gällande bestämmelser om upprättande av verksamhetsberättelse.

Enligt vår uppfattning är uppgifterna i verksamhetsberättelsen och bokslutet enhetliga och verksamhetsberättelsen har upprättats i enlighet med gällande bestämmelser om upprättande av verksamhetsberättelse.

Om vi utgående från vårt arbete på den övriga informationen, drar slutsatsen att det förekommer en väsentlig felaktighet i verksamhetsberättelsen, bör vi rapportera detta. Vi har ingenting att rapportera gällande detta.

Helsingfors 20.3.2019

Petter Lindeman

CGR

Martin Grandell

CGR

Förteckningar

UTSKOTT OCH KOMMITTÉER

PRISKOMMITTÉER FÖR SFV:S LITTERÄRA TÄVLINGAR

Arvid Mörne-tävlingen: författaren **Mia Franck** (ordförande), författaren **Peter Sandström** och litteraturvetaren **Maria Österlund**.

Solveig von Schoultz-tävlingen: författaren Mia Franck (ordförande), författaren Peter Sandström och litteraturvetaren Maria Österlund.

BIOGRAFIKOMMITTÉN

SFV:s biografikomité beslutar om utgivningen i SFV:s biografiserie samt ordnar med några års mellanrum symposier med biografier och personhistoria som tema. Kommittén träffas regelbundet och kommunicerar även elektroniskt. Under mötena behandlas inlämnade förslag till nya biografier, inlämnade manus, samt utgivnings- och symposietidtabeller. Hösten 2018 avgick **Bo Lönnqvist** av hälsoskäl, och han avtackades för sitt gedigna arbete under kommitténs decembermöte. De övriga medlemmarna var **Gustaf Widén** (ordförande), **Berndt Arell**, **Anna Friman**, **René Gothoni**, **Ann-Mari Häggman**, **Henry Rask**, **Anna Övergaard** och **Rabbe Sandelin** (sekreterare).

KOMMITTÉER FÖR SFV:S PRIS OCH MEDALJER

Priskommittén för Folkbildningspriset Kulturpriset och Brobyggarpiset 2018 bestod av SFV-styrelseledamöterna **Stig-Björn Nyberg** (ordförande), **Wivan Nygård-Fagerudd** och **Gustaf Widén** samt av kulturredaktör **Marit Lindqvist** och **Marit Berndtson**, administrativ chef på Wasa Teater.

Medaljkomittén för Hagforsmedaljerna och Folkbildningsmedaljerna bestod av SFV-styrelseledamöterna Wivan Nygård-Fagerudd (ordförande) och **Kjell Herberths** samt av historiker Henry Rask (Nyland), verksamhetsledare **Regina Strandberg** vid Folkhälsan i Åboland (Åboland) och **Thomas Rosenberg** (Östra Nyland).

Stipendiekomittén för författarvistelse på Biskops Arnö bestod av Stig-Björn Nyberg (ordförande), Gustaf Widén, Peter Sandström och **Maria Lassén-Seger**.

Priskommittén för SFV:s Svensklärpris bestod av ordföranden för Svensklärarna i Finland rf **Satu Pessi** och vice ordförande **Seija Westerholm**.

Topelisuprismottagare Marko Hietikko.

FOTO: YLE

Camilla Granbacka, författare till SFV-biografin om Sigrid Schauman.

FOTO: EVA PERSSON

TOPELIUSPRISET

Topeliusprisets prisnämnd består enligt statuterna av tre medlemmar från SFV:s styrelse och tre medlemmar från Publicistförbundet. SFV:s styrelseordförande leder ordet för prisnämnden. SFV:s representanter var Wivan Nygård-Fagerudd (ordförande), Gustaf Widén och Kjell Herberts. År 2018 gick Topeliuspriset till **Marko Hietikko**, grävande journalist vid YLE.

FREDRIKA RONEBERG-STIPENDIET

Fredrika Runeberg-stipendiet 2018 delas ut av Fredrika Runebergs stipendiefond som förvaltas av Svenska Kulturfonden. I Fredrikakommittén ingår representanter för följande organisationer: Finlands svenska Marthaförbund, Delegationen för Svenska kulturfonden, Svenska Kvinnoförbundet och Svenska folkskolans vänner. SFV representerades av Wivan Nygård-Fagerudd (ordförande för kommittén) och **Camilla Nordblad**. Till årets Fredrika utsågs tidskriften *Astra*.

SVENSKA FOLKSKOLANS VÄNNERS UNDERSTÖDSFÖRENING RF

Styrelsemedlemmarna i understödsföreningen var **Matts Granö** (ordförande), **Lars Nyström** (vice ordförande), **Johan Aura**, **Bernt Morelius** och Camilla Nordblad (sekreterare).

STIFTELSEN BARNENS OCH UNGDOMENS VÄL I ESBO

SFV:s styrelsemedlemmar är även styrelse för Stiftelsen barnens och ungdomens väl i Esbo sr.

PUBLIKATIONER

I publikationsserien *Skrifter* utgivna av Svenska folkskolans vänner utkom två böcker i SFV:s serie med biografier över berömda finlandssvenska personligheter som riskerar att glömmas bort. **Camilla Granbackas** biografi över **Sigrid Schauman** blev volym 216 i SFV:s bokserie, och nummer 14 i SFV:s biografiserie. **Raili** och **René Gothónis** biografi över **Rafael Karsten** blev volym 218 i SFV:s bokserie, och nummer 15 i SFV:s biografiserie. SFV:s biografiförfattare år 2017, **Lena von Bonsdorff**, erhöll Svenska litteratursällskapets pris på 5 000 euro vid SLS utdelningsfest den 5 februari för sin bok om **Martin Wegelius**.

I SFV:s publikationsserie gavs år 2018 ut även samlingskrifter med vinnarbidragen i Arvid Mörne- och Solveig von Schoultz-tävlingarna.

Kultur- och bildningstidskriften *SFV-magasinet* utkom med fyra nummer under år 2018. Upplagan låg på cirka 9 000 exemplar. Tidningen distribueras till alla SFV-medlemmar och till bibliotek och andra intressenter. År 2018 presenterades i varje nummer olika organisationer, föreningar och projekt som mottagit SFV:s bidrag, liksom personintervjuer samt kultur- och bildningsartiklar av allmänbildande karaktär. I tidningen ingick även varje gång SFV-kansliets kontaktsida, en presentations- och siffersida gällande SFV:s verksamhet, samt aktuell och uppdaterad föreningslivs-information.

SFV:s årsbok *SFV-kalendern* utkom i juni. *SFV-kalendern 2018* var den 132:a årgången i serien (den första utgåvan publicerades 1886). Innehållet bestod av allmänbildande artiklar som tangerade SFV:s syftesparagrafer och verksamhetssektorer, med utgångspunkt i Finlands första självständiga år 1918. Även **Zacharias Topelius** 200-årsjubileum uppmärksammades. Kalendern 2018 rundades på traditionellt sätt av med minnesrunor över bemärkta hädangångna finlandssvenskar, samt ekonomisk information om SFV:s verksamhet år 2017.

PROJEKT OCH AKTIVITETER

SFV-huset G18 vid Georgsgatan 18 i Helsingfors fortsatte under 2018 som ett fulljädrat förenings- och organisationshus. Hyresgästerna i huset och medlemsförbunden och organisationerna i Svenska studieförbundet fick gratis använda festsalen och en möteslokal (inom konceptet Hos Vännerna) för sina möten och tillställningar. Från torsdag till söndag hyrs festsalen ut kommersiellt av husets restauratör Pjazza. SFV:s studiecentral stod inom konceptet #G18Prat värd för All Digital Week, där olika digitala tjänster gavs synlighet, med en möjlighet för en bred publik att lära sig om och ta del av tillgängliga digitala tjänster.

Hos Vännerna är SFV:s koncept, där finlandssvenska organisationer och föreningar kostnadsfritt får använda SFV:s möteslokaler i Helsingfors, Vasa och Åbo, för till exempel årsmöten, bildningshöjande sammankomster eller kortkurser. Reservering och bokning sker via webben. Erbjudandet har blivit ett etablerat begrepp på organisationsfältet. Sammanlagt bokades möteslokalerna 863 gånger år 2018.

Värdskapet för **Svensk Byaservice**, samarbetsforumet för byautveckling, samt IDNET, det finlandssvenska landsbygdsutvecklingsnätverket, flyttade till Svenska lantbrukssällskapens förbund (SLF). Landsbygds- och byautvecklingen hade två anställda, som i samband med flytten bytte arbetspunkt från SFV:s kansli på Handelsplanaden i Vasa, till Österbottens Svenska Lantbrukssällskap på samma gata.

René och Raili Gothóni, författare till SFV-biografen om Rafael Karsten.

FOTO: PIA PETTERSSON

Hos Vännerna-konceptet innebär att föreningar och organisationer kostnadsfritt får använda SFV:s möteslokaler i Åbo, Vasa och Helsingfors.

Svensk Byaservice svarar för delar av den svenskspråkiga informationsverksamheten inom Suomen Kylät ry / Finlands Byar rf (SYTY) och delar av dess nordiska verksamhet, medan IDNET är ett av de fem nätverken som finansieras av Jord- och Skogsbruksministeriet. SFV:s webbplats www.sfv.fi förnyades som en del av SFV:s varumärkesarbete och i linje med styrelsens strategiarbete. Den nya webbplatsen, som också fick en teknisk uppdatering, lanserades under Bokmässan i Helsingfors i slutet av oktober. I förnyelsen lyftes SFV:s verksamhetssektorer fram, för att bättre betjäna bland annat bidrags- och stipendiesökande. I tillägg är webbplatsen inkörsport för nominerings- och ansökningsprocesser, tävlingsinformation, evenemangsanmälan, bokbeställningar och medlemskontakter samt till kontaktuppgifterna till SFV:s administration och personal. På sidorna redovisas även SFV:s årliga utdelning och föreningens ekonomiska resultat.

SFV:s webbtjänst **Föreningsresursen** fortsatte på adressen foreningsresursen.fi som en unik informationsportal med fakta, tips och råd gällande föreningsliv i Svenskfinland, avsedd för föreningsaktiva och andra intresserade. Materialet utvecklas kontinuerligt av SFV:s personal.

SFV:s webbtjänst **minnesrunor.fi** fortsatte samla minneskrifter, nekrologer och minnesrunor över hädangångna finlandssvenskar, och personer nära knutna till finlandssvenskheten. Grunden utgör de minnesrunor som sedan 1886 publicerats i *SFV-kalendern*. Av detta material är tills vidare runorna från 2004 och framåt kompletta, liksom många andra som digitaliserats på begäran. Övriga runor är sökbara, med möjlighet att beställa avskrifter från SFV. Ett urval nya runor publiceras årligen även i *SFV-kalendern*.

Den tekniska utvecklingen av **Uppslagsverket Finland** på adressen uppslagsverket.fi fortsatte år 2018 med en ämnesvis kategorisering av artiklarna. Utredningarna kring uppslagsverkets redaktionella sida fortsatte. För tillfället arbetar ingen aktivt med innehållet, endast påtalade brister rättas till. Uppslagsverket fungerar som en viktig hänvisningskälla för bland annat Wikipedia.

SFV:s vistelsestipendier erbjöds möjlighet och uppmuntrades till att blogga om sina upplevelser på Beijarholmen och Lillholmen, på adresserna beijarholmen.ratata.fi och lillholmen.ratata.fi.

PRIS, MEDALJER OCH VISTELSESTIPENDIER

SFV delar sedan flera år tillbaka ut alla sina pris och medaljer (förutom Topeliuspriset) under sin vår- och utdelningsfest i SFV-huset G18. SFV har sammanlagt fyra stora pris, men alla delas inte ut årligen – på festen den 11 april 2018 delades tre pris ut.

Sture Lindholm

Åsa Stenvall-Albjerg

Tiina Lindfors

FOLKBILDNINGSPRISET

SFV:s folkbildningspris, 15 000 euro, som instiftades 1942 på initiativ av skolrådet **John Österholm** gick till **Sture Lindholm**, lärare och författare. Förutom att Sture Lindholm under 2000-talet försett finlandssvenska gymnasie studerande med ett flertal läromedel i ämnet, har Lindholm gett ut ett antal banbrytande verk med fokus på inbördeskrigets skeenden, fasor och följder i Västnyland. Böckerna har kommit att bli standardverk för alla som är intresserade av denna tid i vårt lands historia.

SFV:S KULTURPRIS

SFV:s kulturpris utdelas ur Signe och Ane Gyllenbergs fond, instiftad år 1965 av kommerserådet Ane Gyllenberg. Priset ges enligt statuten ”för väl utförd gärning Finlands svenska kultur till fromma”. Prisets storlek är 15 000 euro. **Åsa Stenvall-Albjerg**, skrivkursledare, författare, essäist och litteraturvetare tilldelades detta pris. Med sin kunskap, klokhet och ihärdiga passion för litteratur har Åsa inspirerat och undervisat under fyrtio år som skrivkursledare och lotsat såväl ordälskare som blivande författare på vägen till publicering. Hon har ständigt förnyat sig och varit hängiven varje elev under hundratals (kanske tusentals) skrivkurser med olika inriktningar. Hon har parallellt också forskat och skrivit insiktsfulla och djupa essäer om nordiska och även finlandssvenska författare. Åsa har varit oundgänglig för många

debutanter och alltid uppmuntrat, inspirerat och med sin gedigna erfarenhet och kunskap bidragit till den aktningvärda standard vår finlandssvenska litteratur har idag. Hennes betydelse för finlandssvensk litteratur gör henne till en välförtjänt mottagare av SFV:s kulturpris.

BROBYGGARPRISET

SFV:s Brobyggarpriis, 10 000 euro, instiftades av SFV:s styrelse 2011, och bör enligt statuten tilldelas en person som med egen insats har ökat förståelsen och toleransen för det svenska i Finland. Dansaren, koreografen och kolumnisten **Tiina Lindfors** har modigt och aktivt arbetat för ett tvåspråkigt Finland och Åbo under flera årtionden. Som grundare och ägare av dansteatern ERI har hon kontinuerligt jobbat för att också svenskan ska höras och synas på scenen. Som anlitad festtalare för hon ofta fram tvåspråkigheten och minoritetsfrågor. Men det riktiga brobyggare- och folkbildningsarbetet gör hon som talare på olika finskspråkiga tillställningar. Lindfors är också en regelbundet återkommande kolumnist i sydvästra Finlands finska tidningsdrake *Turun Sanomat*, där hon i debatter försvarar och förklarar tvåspråkighetens betydelse för landets identitet och kultur. Som en helt finskspråkig kulturaktör, som tar sig an även den svenskspråkiga minoriteten, är Tiina Lindfors en ypperlig mottagare av Brobyggarpriis.

Lasse Backlund

Gun Herranen

Anders Mård

Gun Svenlin

Nina Söderlund

FOTO: PIAPETTERSSON

FOLKBILDNINGSMEDALJEN

Folkbildningsmedaljen har delats ut sedan SFV:s 80-årsjubileum år 1962, och skall enligt statuterna tillfalla en eldsjäl som spridit kunskap och bildning genom ett ideellt engagemang på svenska. Till medaljen hör en prissumma på 2 500 euro. År 2018 delades fem Folkbildningsmedaljer ut.

Lasse Backlund hedrades för sitt gedigna och nyskapande arbete för hembygden Dagsmark i Syd-Österbotten. Han har samlat noggrann information om byn från de tidigaste förekomsterna i historieskrivningen till modern tid: kartor, fotografier, tidningsurklipp och skrönor. Han är en folkbildningens eldsjäl, som även använder nya medier för att sprida kunskap till en yngre publik.

Gun Herranen hedrades för en sant folkbildande insats och sitt engagemang för lokala traditioner. Hon har i tjugo år jobbat som volontär i det tvåspråkiga Turkuseura – Åbosamfundet och bland annat skrivit otaliga artiklar på svenska i samfundets tidning, den finlandssvenska folkbildningen till framma.

Anders Mård förmedlar med inlevelse en bild av Ryssland och Baltikum på en gedigen och stilfull svenska. I hans reportage och böcker skildras individens och minoriteternas existens bakom ytan och fasaden i den krassa vardagens rutiner; detta mot en fond av historiens ritualiserade makt och kollektiva symbolspråk. Anders Mård har varit Yles reporter sedan 2011, och samtidigt verkat som korrespondent för flera finländska och nordiska tidningar.

Gun Svenlin hedras för sitt engagemang när det gäller att entusiasmera sina medmänniskor till motion och rörelse. Hon är verksamhetsledare och ordförande för Finlands Seniordansförbund rf, och leder till vardags gymnastik- och dansgrupper i medborgarinstitutet och på äldreboendena i Vörå. Gun Svenlin har även varit aktiv på internationella kongresser och nordiska träffar.

Nina Söderlunds passion är att verka för en skärgård och ett skärgårdshav som mår bra. Som ordförande för Skärgårdsinstitutets ledningsgrupp och chefredaktör för tidskriften *Skärgård* arbetar hon för att skärgården skall förbli levande och bebodd året om. Nina Söderlund har också varit engagerad i det nordiska samarbetet, och medverkat till återupplivandet av den gamla pilgrimsleden St. Olavsleden, som går från Norge över Kökar och vidare österut till Ryssland.

HAGFORSMEDALJEN

Hagforsmedaljen delades första gången ut vid SFV:s hundraårsjubileum år 1982. Hagforsmedaljen ges som erkänsla för förtjänstfull gärning till förmån för den svenska kulturen och det svenska språket i Finland. Även till den medaljen hör en prissumma på 2 500 euro. År 2018 delades 4 medaljer ut.

Carola Ekrem hedrades för sitt arbete för att den finlandssvenska folktraditionen ska synas i internationellt, nordiskt och finskt samarbete. Hennes doktorsavhandlingens titel *Räkneramsor bland finlandssvenska barn* återspeglar de forskningsintressen som följt henne genom livet: dels barn- och ungdomstraditionen, dels så kallade smågenrer som korta visor och verser, ordspråk och talesätt. I sin forskning har hon även behandlat kyrklig tradition.

Stefan Mutanen hedrades för sin värdefulla insats för det svenska språket och kulturen i Finland. I sitt arbete som verkställande direktör för Folkhälsan har han med sin empatiska och vardagsnära personlighet trovärdigt representerat Folkhälsan som en bred folkrörelse. Under hans ledning har Folkhälsan på ett aktivt och synligt sätt satsat på att bygga många Folkhälsan-hus – riktiga svenska rum – på olika håll i Svenskfinland.

Ann-Christin Snickars hedrades för sin mångåriga insats som recensent och kulturjournalist och för sina humana, humoristiska, mångdimensionella och litterära

Carola Ekrem

Stefan Mutanen

Barbro Wiik

FOTO: PIA PETTERSSON

bildade kolumner i *Åbo underrättelser*. Ann-Christin Snickars texter förmedlar humanistiskt förhållningssätt och bildning på ett lågmält och träffsäkert sätt, med en alldeles egen, kännspek stilistik.

Barbro Wiik har vid Centret för Språk och Kommunikation vid Åbo Akademi i många år hjälpt såväl lärarstudierande som andra studerande att utveckla sitt svenska språk i kandidat- och pro gradu avhandlingarna. Barbro Wiik hedras för detta viktiga och värdefulla arbete som utförts i kulisserna och som har en återverkan för hela skolvärlden som ett korrekt och starkt svenskt språk.

SVENSKLÄRARPRISEN

SFV har sedan år 2003 tillsammans med Svensklärarna i Finland rf delat ut pris till svensklärare i de finskspråkiga skolorna.

Mottagarna nomineras av medlemmarna i Svensklärarna i Finland, och prissumman är femtusen euro

Grundskolelärare **Marjo Kekki** från Kasavuoren koulu och Mäntymäen koulu, Grankulla, arbetar för att entusiasmera eleverna så att ingen pratar om "tvångssvenska". Hon ligger även i framkanten när det gäller att använda digitala metoder och material.

Lektor **Camilla Kåla** vid Yrkeshögskolan Laurea i Dickursby, Vanda har hög kompetens och är känd för sitt människonära och uppmuntrande sätt att undervisa. Hennes kurser går ut på praktiska kopplingar till arbetslivet. Hon är öppen för nya digitala lösningar och delar gärna med sig av sina kunskaper och uppmuntrar både studerande och kolleger att använda nya verktyg. Camilla har också deltagit i flera nationella projekt avsedda för svensklärarna i yrkeshögskolor och högskolor.

Lektor **Anne Lehto** från Kirjola grundskola och Parikkala gymnasium, Parikkala känner sina elever redan från grundskolan och kan således på bästa sätt stöda och uppmuntra dem då de fortsätter studierna i gymnasiet. Hon använder flera mångsidiga metoder i sin undervisning, och har goda färdigheter när det gäller IT, och speciellt Abitti, som förbereder studerandena, gymnasierna och studentexamensnämnden inför det elektroniska studentprovet.

Lektor **Heidi Muumäki** från Riihimäki gymnasium har riktat speciell fokus på elevaktiverande och inspirerande inlärningsmetoder. Hon har dessutom utbildat sina kolleger i dessa metoder på Svensklärarnas och Språklärarnas kurser samt i Riihimäki-Tavastehus området.

Lektor **Maija Nikunlassi** från Mediagymnasiet, Helsingfors har ett utmärkt grepp om digitaliseringen av undervisningen. Hon kan och vill utnyttja de digitala medierna i sin undervisning. Maija Nikunlassi har genom sin verksamhet som svensklärare även främjat utvecklandet av undervisningen, läromaterialen och samarbetet mellan svensklärarna.

Lärare **Maarit Rainio** vid Vaisaaren koulu i Reso har skapat ett nätverk av olika sociala medier för att främja svenskundervisningen. Hon delar dessutom med sig av sitt insamlade läromaterial till exempel på Youtube och flera andra webbsidor. I tillägg har hon varit en bärande kraft inom fortbildningen.

Lektor **Marjo Vuokko** vid Haaga-Helia yrkeshögskola i Borgå har i årtal arbetat med kursen "Grammatik är roligt", och hon har arrangerat många företagsbesök och studieresor till Stockholm. Hon har också deltagit i internationella rekryteringsprojekt för att sysselsätta utexaminerade studerande. Hon är en bra och arbetsam kollega som vill skapa nytt.

SFV:S VISTELSESTIPENDIER

I enlighet med donatorn **Birgit Ekbergs** instruktioner ger SFV årligen finlandssvenska lärare möjlighet till en sommarvistelse på Beijarholmen i Barösund, Ingå. Stipendiet delas upp i separata perioder för lärare, och för barnträdgårdslärare.

Läroarstipendiet för perioden 15 maj till 14 juli tilldelades klassläraren **Petra Autio**, från Svenska samskolan i Tammerfors. Barnträdgårdsläroarstipendiet för perioden 16 juli till 15 september tilldelas i år barnträdgårdsläraren, daghemsföreståndaren **Stina Saari** vid Folkhälsan Välfärd Ab, daghemmet Gunghästen i Åbo.

Hemmanet Lillholmen i Västanfjärd på Kimitoön testamenterades till SFV år 1970 av justitierådet **Walter Backman**. Också här delas sommaren upp i två vistelseperioder: en för kulturarbetare på det finlandssvenska kulturfältet, och en för bibliotekarier.

År 2018 gavs kulturarbetarstipendiet för perioden 15 maj till 14 juli till ljudplanerare **Kristian Ekholm** tillsammans med **Annina Blom**, producent för Duv-Teatern, Helsingfors. Bibliotekariestipendiet för perioden 16 juli till 15 september tilldelades specialbibliotekarie **Anna Söderström** från Helsingfors.

FÖRFATTARVISTELSE PÅ BISKOPS ARNÖ

År 2018 lanserades en stor nyhet bland SFV:s vistelsestipendier – för första gången beviljades ett tre veckor långt vistelsestipendium för författare på Biskops Arnö vid Mälaren i Bålsta, cirka 60 kilometer nordväst om Stockholm.

Stipendiet är tänkt som inspiration för en författare i början av karriären, som hittills gett ut maximalt 3 böcker. SFV bekostar uppehållet samt en tur- och returresa, och vistelsestipendiet skall utnyttjas under perioden första april till sista mars därpå följande år. I juryn satt **Stig-Björn Nyberg**, **Gustaf Widén**, **Peter Sandström** och **Maria Lassén-Seger**.

Det första stipendiet gick till **Ann-Sofi Carlsson** i Vasa, med följande motivering: ”Stipendiemottagaren ger i sitt författarskap prov på rik kännedom om såväl existensens krassa realiteter, som vardagens hemtrevliga magi. Gestalterna i hennes prosa är ofta gåtfulla, och de betraktar världen på sitt eget sätt.”

TOPELIUSPRISET – DET FINLANDSSVENSKA PUBLICISTPRISET

Syftet med Topeliuspriset, som instiftades 1990 av SFV och Finlands svenska publicistförbund, är dels att premiera dagens svenska journalistik, dels att lyfta fram **Zacharias Topelius** journalistiska gärning. Prisjuryn gav den grävande journalisten **Marko Hietikko** priset på 7 500 euro med följande motivering: ”Marko Hietikko besitter i den finländska medievärlden en stor och enastående gedigen kunskap om extrema, våldsbejakande rörelser och deras kopplingar till det omgivande samhället. Därutöver har hans breda kontaktnät till forskare och medier som bevakar gränsöverskridande

SFV:s första vistelsestipendiat på Biskops Arnö: Ann-Sofi Carlsson

FOTO: PIA PETTERSSON

Pristagarna i Solveig von Schoultz-tävlingen 2018: Ann-Charlotte Palmgren (I pris), Isabella Grüssner-Sarling (II pris), Johanna Evenson (III pris), Eva Spikbacka och Louise Agnesdotter (hedersomnämmande).

Pristagarna i Arvid Mörne-tävlingen 2018: Rosanna Fellman (I pris), Axel Vienonen (hedersomnämmande), Emma Kanckos (II pris) och Ellinore Lindberg (III pris). Lina Bonde (hedersomnämmande) kunde inte närvara vid prisutdelningen i SFV-huset G18 i Helsingfors.

FOTO: RABBE SANDELIN

extremism resulterat i viktiga och djuplodande reportage kring den framväxande högerpopulismen och nynazismen i Europa.”

Topeliuspriset delades ut på Zacharias Topelius födelsedag den 14 januari, i samband med Topeliusfesten i Stjärnhallen i Nykarleby.

LITTERÄRA TÄVLINGAR

Syftet med SFV:s litterära tävlingar är att främja intresset för att skriva skönlitteratur. Vartannat år gäller tävlingarna dikter, vartannat år noveller. Det finns två tävlingar: **Arvid Mörne**-tävlingen för under 30-åringar (instiftad 1986), och **Solveig von Schoultz**-tävlingen för de som fyllt 30 år (instiftad 2004). Båda tävlingarna har samma prissummor: I pris 5 000 euro, II pris 3 000 euro och III pris 2 000 euro. Förstapristagaren erbjuds även en kortkurs i skrivande på Nordens folkhögskola på Biskops Arnö i Sverige. Kortkursen äger rum på sommaren och pågår fem dagar. Därutöver får alla som premierats i SFV:s litterära tävlingar också delta i ett skrivarseminarium.

Till Arvid Mörne-tävlingen 2018 skickades sammanlagt 115 tävlingsbidrag in, jämfört med 81 bidrag året innan. Juryn bestod av författaren **Mia Franck** (ordförande), författaren **Peter Sandström** och litteraturvetaren **Maria Österlund**. År 2018 gällde tävlingen dikter.

Första pris, 5 000 euro, gick till **Rosanna Fellman**, Jakobstad, bosatt i Åbo, för diktsviten *Störd* som klämmer åt synen på vem och vad som är rätt och fel i samhället. Med säker stilkänsla slår texten knockout på förväntningarna om vad som egentligen kan betraktas som normalt.

Andra pris, 3 000 euro, gick till **Emma Kanckos**, Pedersöre, bosatt i Åbo, för en från svärmorssvit, som hedrar tantperspektiv och galghumoristiskt låter smockan ständigt hänga i luften i uppkäftiga dikter med episkt anslag.

Tredje pris, 2 000 euro, gick till **Ellinore Lindberg**, Tenala, bosatt i Umeå, för diktsviten *Mens rea* som med en glödande språklig auktoritet väver fram en helhet där de inre landskapen står i samklang med de yttre, och allt till slut stannar upp i den harmoni som följer på kaos.

Ett hedersomnämmande gick till **Lina Bonde**, Nykarleby, bosatt i Berlin, för *läckande linjer*, en stilsäker diktsvit om queera läckage på landsbygden, som i en ogenerad lek med ordparet bygden-blygden genererar en formmedveten diktutgrävning av hur tidsanda och kroppar svekar.

Ett hedersomnämmande fick även **Axel Vienonen**, Åbo, för sex dikter som på ett konsekvent och mångfacetterat sätt gestaltar livets ständiga rörelse mellan vemod och glädje. Vindarna viner kring örönen, men känslorna kommer precis då de behövs som mest.

Sammanlagt 96 bidrag skickades in till SFV:s femtonde Solveig von Schoultz-tävling, som år 2018 gällde dikter. I juryn satt författaren **Mia Franck** (ordförande), författaren **Peter Sandström**, samt litteraturvetaren **Maria Österlund**.

Första pris, 5 000 euro, tilldelades **Ann-Charlotte Palmgren**, Åbo, för en stramt hållen diktsvit som på ett finurligt och säreget vis kombinerar tankar om inre och yttre landskap till en mångbottnad gestaltning som utmynnar i en stark kroppslig upplevelse av platsen.

Andra pris, 3 000 euro, gick till **Isabella Grüssner-Sarling**, Pålsböle, för en laddad diktsvit där diktjaget skapas genom form, färg och material kryddad med en språkräkt där fraserna bränner till i sin lyster och angelägenhet. Kroppen krackelerar och gör samtidigt krumsprång mitt i livet.

Tredje pris, 2 000 euro, gick till **Johanna Evenson**, Hammarland, för diktsviten *Ålandet*, där prunkande naturlyrik byggs på personifikationer som pigget poserar, uppfriskande och uppfordrande fananammafräckt, i förbifarten, i ett glättigt explosivt utförande.

Ett hedersomnämmande fick **Louise Agnesdotter**, Helsingfors, för en lyrisk betraktelse som flätar samman dagarnas och livets obönhörliga gång till en vacker och trots allt hållbar väv.

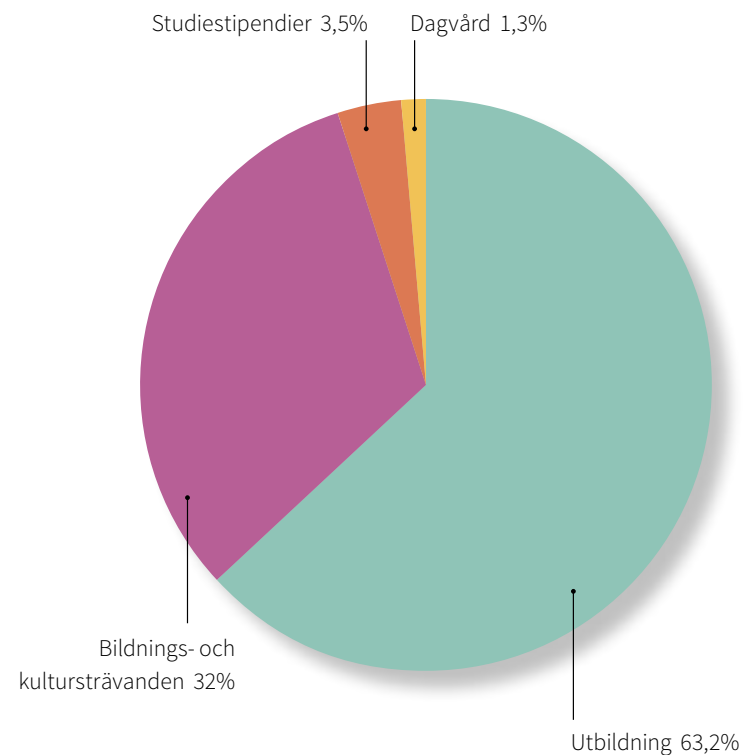
Det andra hedersomnämmandet gick till **Eva Spikbacka**, Hägersten för diktsviten *Fragment ur Änglar och malar – den förlorade poesin* som uppsöker en skir och spröd växtvärk fångad i distinkta bilder samt smärtpunkterna i att ömsa relation, allt fastnaglat i en platsbundenhet.

FOTO: PIAPETTERSSON

Beviljade bidrag 2018

Ändamål	Mottagare	Beviljat belopp
ALLMÄNNA BIDRAG		
Evenemang (kultur+bildning)	Organisationer och privatpersoner	65 600
Finlandssvensk identitet	Organisationer och privatpersoner	84 750
Finlandssvensk identitet genom konst och kultur	Privatpersoner	38 500
Möten mellan olika språkgrupper	Organisationer och privatpersoner	151 000
Ny pedagogik	Organisationer och privatpersoner	165 910
Samarbete över språkgränser	Organisationer och privatpersoner	38 950
Skolutveckling och ledarskap	Organisationer och privatpersoner	116 850
Språkpedagogik och språklig mångfald	Organisationer och privatpersoner	92 313
Verksbidrag för förbund	Organisationer och privatpersoner	142 500
Återtagningar		-16 292
		880 081
ÖVRIGA BIDRAG		
Donation till medelinsamling	Yrkeshögskolan Arcada Ab	200 000
Donation till medelinsamling	Yrkeshögskolan Novia	300 000
Elefstipendier m.m.	Fondstipulerade mottagare	81 160
För upprätthållande av Lappfjärds folkhögskola	Kristinestad stad	300 000
Idrottsverksamhet	Idrottsföreningar via FSI rf	50 000
Integrationsutbildning	Axxell Utbildning Ab	30 000
Renovering av Wasa Teater	SÖfUK	20 000
stöd för Svensk byaservice och IDNET	Svenska lantbrukssällskapens förbund rf	53 200
Stödverksamhet för förbund	Svenska Studieförbundet	70 000
Utrednings- och analysarbete	Finlands svenska tankesmedja Magma rf	126 300
Yrkesutbildning inom andra stadiets utbildning	Axxell Utbildning Ab	700 000
Övrig bildningshögjande verksamhet	Organisationer	21 540
		1 952 200
STIPENDIER		
Studentstipendium för svenska	Studenter vid finskspråkiga	5 000
Studiestipendium	Studerande inom tredje stadiet	100 000
Studiestipendium på finska fastlandet	Studerande med hemort på Åland, 3 st	15 000
		120 000
FÖRMEGLADE KURSBIDRAG		
	Organisationer	172 938
PRIS OCH MEDALJER		
Brobyggarpiset	Lindfors Tiina	10 000
Folkbildningsmedaljen	Privatpersoner, 5 st	12 500
Folkbildningspriset	Lindholm Sture	15 000
Hagforsmedaljen	Privatpersoner, 4 st	10 000
Kulturpriset	Stenvall-Albjerg Åsa Margareta	15 000
Arvid Mörne-tävlingen	Privatpersoner, 3 st	10 000
Solveig von Schoultz-tävlingen	Privatpersoner, 3 st	10 000
Svensklärrarstipendiet	Lärare i svenska vid finskspråkig skola	35 000
Topeliuspriset	Hietikko Marko	6 500
		124 000
		3 249 219

SFV:s donationsfonder 2018

I rapporten redovisas bokföringsvärdena för donationsfonderna per 31.12.2018.

Fondgrupperna är kapitalfonder (K) 42,8 miljoner euro, räntefonder (R) 18,9 miljoner euro, legatfonder (L) 2,6 miljoner euro och självständiga fonder (S) 1,2 miljoner euro. Bokföringsvärdet för samtliga 422 donationsfonder är 65,5 miljoner euro.

Förändringarna 2018 inom kapital-, ränte- och legatfonder bokförs 1.1.2019 under eget kapital i balansräkningen. Dessa fonder kan därför inte avstämmas mot bokslutet 2018.

NR	NAMN, GRUNDAD, GRUPP	Euro
170	Handlanden K.G. Adolfssons fond 1956 R	19,241
200	Hanna Agnisbäckes fond 1964 K	51,620
302	Dir.cant. Emil Ahlskogs fond 1987 K	298,303
289	Gerda Ahlströms minnesfond 1984 K	54,011
103	Arthur och Aina Alléns fond 1938 K	1,660
224	Agnes Anderssons fond 1969 K	15,337
79	Bröderna Antells folkhögskolefond 1932 R	2,963
364	Dagny och Waldemar Appelgrens fond 2002 K	149,617
181	Arbetets vänners i Wiborg fond 1960 K	83,662
315	Elin och Hans Arppes fond 1989 K	66,393
55	Charlotte Askolins fond 1923 K	7,071
31	Johan Askolins donationsfond 1902 R	21,577
5	Aurorafonden 1898 R	3,800
211	Anna Elisabet Backmans fond 1967 K	19,287
223	Läraren Gustaf Knut Backmans fond 1969 R	137,409
227	Justitierådman Walter Backmans fond 1970 K	150,712
298	Dagmar och Oskar Bergenströms minnesfond 1985 R	107,327
354	Birger och Rakel Berglunds fond 2000 K	350,667
137	Elin Bergstadi fond 1948 R	1,743
275	Edith och Henrik Bergströms fond 1980 K	244,720
344	Jan-Henrik Björcks fond 1997 K	88,330
219	Emil Björkells livräntefond 1968 R	34,858

NR	NAMN, GRUNDAD, GRUPP	Euro
325	Kerstin Björklunds minnesfond 1992 R	24,400
37	Napoleon Björkströms skolfond 1913 R	5,333
156	Heinrich Otto Blanketts fond 1952 K	106,893
120	Fru Maria Lovisa Blanketts gåva 1944 L	1,344,106
410	Greta Blomfeldt-Lindroos och Eric Lindroos fond 2009 R	43,868
112	Frans Otto och Selma Catarina Blomqvists fond 1941 K	1,660
259	Johanna Alina Blomqvists fond 1975 K	2,921
405	Nils Johan Blomqvists fond 2009 K	10,355
314	Ninno och Tage Blåfields fond 1988 K	13,544
373	Professor Göran von Bonsdorffs fond 2004 K	22,520
114	Nadine von Bonsdorffs minne 1942 R	1,743
1	Henrik Borgströms fond 1882 K	12,017
124	Gösta och Gertrud Branders Gåva 1941 R	297,545
67	Karl Theodor Brobergs fond 1926 R	9,168
270	Dipl.ling. Lennart Bromans fond 1978 R	9,936
332	Elina och Karl Bruhns fond 1994 L	114,043
308	Gunnar Bäckes minnesfond 1988 K	13,663
297	Signe och Anders Bäckes minnesfond 1985 K	10,625
338	Hembygdsrådet Helmer W:son Bäckmans fond för den svenska saken 1995 K	236,263
242	Signe Böckermans fond 1973 K	22,057
94	Ernst Mathias Calonius fond 1937 R	5,002
417	Pirkko och Hans Carlanders fond 2016 K	10,000
291	Friherre Bengt Carpelans fond 1984 K	109,083
423	Greta och Harry Carpelans fond 2018 R	431,344
102	Tor Carpelans fond 1937 K	25,362
422	Ulla Birgitta Carpelans minnesfond 2018 R	431,344
186	Alfhild och Maria Castréns fond 1960 R	117,366
230	Maria Castréns fond 1970 R	98,612
292	Brita Cavonius fond 1985 K	122,574
122	Edvin Cavonius premiegåva 1944 K	53,679
229	Margit och Gösta Cavonius fond 1970 R	30,988
232	Tandläkare Walborg Cederbergs fond 1971 K	24,632
359	Professor Henrik Cederlöfs fond 2002 R	32,064
255	Professor Johannes Cederlöfs fond 1974 R	40,147
347	Rafael och Viking Collianders fond 1998 R	17,429
207	Carl Magnus Creutz stipendiefond 1965 R	1,743
93	Anders Edvard Dahls fond 1936 R	148,772
199	Ninni och John Dahls gåva 1963 R	502,431

NR	NAMN, GRUNDAD, GRUPP	Euro
28	Olivia Dahls testamente 1909 K	5,610
228	Sylvia Dahlmans fond 1970 K	526,628
244	Signe och Åke Dalbergs fond 1973 K	8,897
154	Axel Damstens fond 1952 R	59,014
372	Jur.lic. Georg C. Ehrnrooths fond 2004 R	72,000
346	Eva och Caj Ehrstedts stipendiefond 1997 R	48,973
295	Birgit och Ivar Ekbergs fond till förmån för finlandssvenskt bildningsarbete 1985 K	769,692
166	Hugo Ekhammars fond 1955 K	17,196
378	Greta och John Ekholms minnesfond 2005 K	85,005
262	Lärare Harry Ekholms minnesfond 1975 R	6,483
64	Johan Henrik Eklunds stipendiefond 1925 R	2,963
184	Gabriella och Evert Ekroths fond 1960 K	488,306
9	Elementarkursfonden 1899 K	8,996
268	Ebba M. Enboms fond 1978 K	1,660
173	Hulda Rosalie Engbergs fond 1957 K	293,390
195	Märta Engbloms fond 1962 K	24,366
416	Pehr Gustaf Engmans fond 2016 K	187,891
371	Undervisningsrådet Nils Göran Engströms fond 2003 K	10,000
340	Östen Engströms fond 1995 K	39,811
135	Alina och Emil Erlunds gåva 1947 R	125,731
182	Thure Ertmans fond 1960 K	23,603
402	Fastighetsrådet Henrik Estlanders fond 2008 K	20,000
11	Hedvig Falckens fond 1901 K	18,026
368	Fallåker Teaters fond 2003 K	80,706
358	Fallåkers fond 2001 R	428,879
87	Ax. Tor. Federleys fond 1934 K	7,071
35	Ida Federleys fond 1912 R	302,738
16	Viktor Federleys fond 1904 K	45,047
380	Erik och Sylvi Feldts fond 2005 K	460,266
8	Femte februari-fonden 1898 K	12,615
393	Finlands svenska lokomotivmannafond 2008 K	2,832
392	Karl Evert Finnbergs minnesfond 2008 K	796
17	Kr. Fr. Forsius fond 1906 K	3,585
321	Elna Forsmans stipendiefond 1991 K	6,639
379	Bo Fredrikssons minnesfond 2005 K	252,195
90	Irene Frelanders fond 1935 K	7,635
257	Irene och Rosa Frelanders minnesfond 1974 R	47,753
36	Ivar och Aina Friemans fond 1912 K	41,446

NR	NAMN, GRUNDAD, GRUPP	Euro
253	Tekla Frostells minnesfond 1974 K	15,536
22	Kronofogden B.F. Fröbergers biblioteksfond 1908 R	9,481
385	Föreningen Gabelsbergers fond 2006 R	9,000
126	Föreningen Svensk-Finlands Vänner understödsfond 1945 K	68,027
261	Försäkringsbolaget Svensk-Finlands fond 1975 K	28,172
49	Familjen Gahmbergs barnträdgårdsfond 1920 K	93,481
26	Karl Knut Galetskis fond 1909 K	180,190
44	General G.E. Galindos testamente 1918 K	72,069
343	Carl Jacob och Nanna Gardbergs fond 1996 K	43,572
329	Eva Gardbergs fond 1993 R	69,715
18	A.G. Geitlins fond 1906 K	8,996
313	Stipendiefonden Gerkmans kamratskapspris 1988 R	12,200
57	Florentin Granholms fond 1922 K	1,660
2	Vilhelm Grefbergers stipendiefond 1886 R	20,322
355	Rolf Grönbloms bildningsfond 2000 K	63,070
203	Frans Bruno Gröndahls fond 1963 K	225,669
194	Maria och Frans Bruno Gröndahls minnesfond 1962 K	3,286
201	Ernfrid Grönholms fond 1964 K	186,406
197	Ester Adèle Grönlunds fond 1963 K	328,976
331	Edmund Wilhelm Guerillots fond 1993 K	279,680
266	Vivi och Åke Gulins fond 1977 R	1,666,613
375	Ole Gustafssons stipendiefond 2004 R	14,100
208	Signe och Ane Gyllenbergs fond 1965 R	740,031
97	Fil.dr K.J. Hagfors stipendiefond 1937 K	28,748
386	Viva och Ragnar Hanssons fond 2006 K	26,980
56	Otto Hartmans fond 1922 K	5,643
21	Makarna Heikels idrottsfond 1908 R	47,302
162	Ester och Artur Heikkiläs fond 1954 K	5,179
272	Skolföreståndare Georg Helmers fond 1979 K	38,276
369	Helsingfors folkskolors lärare- och lärarinneförenings fond 2003 K	1,700,000
168	Gust. Ad. Helsingius minnesfond 1956 K	7,668
285	Adèle och Martha Henrikssons fond 1983 K	397,959
258	Eini Henrikssons fond 1975 R	167,426
317	Ola-Hillevi och Rolf Herlers stipendiefond 1989 R	6,972
161	Hertonäs-Degerö svenska småskoleförenings fond 1954 R	4,795
10	Wilhelmina Hisingers donationsfond 1899 K	72,103
293	Edit Holmbergs fond 1985 K	15,470
236	Mårten Holmbergs fond 1972 K	4,548

NR	NAMN, GRUNDAD, GRUPP	Euro
318	Elin och Karl Holmqvists minne 1989 K	98,328
222	Lärarinnan Maja Holmqvists fond 1969 K	65,497
256	Anna och John Holmströms fond 1974 R	35,481
365	Ann-Mari Holmströms fond 2002 K	120,000
419	Redaktör Gustav Holmströms minne 2017 K	52,000
139	Hanna Holmströms fond 1948 K	113,333
13	Theodor Holmströms folkhögskolefond 1904 R	338,119
226	Konsul Viktor Hovings fond 1970 K	2,822
345	Ester och Evert Huldéns minnesfond 1997 R	20,808
286	Skolföreståndare Lennart Häggbloms fond 1986 K	7,038
341	Paul Häggglunds stipendiefond 1995 K	4,762
360	Marianne Häggströms fond 2002 K	210,000
180	Anna och Johan Höglunds minnesfond 1959 R	11,933
299	Kerstin Inbergs minnesfond 1985 R	446,471
104	Mårten Ingmans fond 1938 R	2,998
334	Ingå Gillets minnesfond 1994 R	45,018
169	Elin och Gertrud Janssons fond 1956 K	1,660
175	Hilding Janssons minnesfond 1958 K	2,988
363	Professor Jan-Magnus Janssons fond 2002 R	85,988
323	Olof M Janssons fond 1992 R	123,745
361	Paul Janssons fond för främjande av amatörmusiken i Svenskfinland 2002 R	12,873
362	Tove Janssons minnesfond 2002 R	100,000
389	Frank Jernströms minnesfond 2007 K	7,105
178	Lärare Arthur Johanssons gåva 1959 K	2,423
129	Oskar Johanssons fond 1946 K	12,283
155	Sanny Johanssons fond 1952 K	23,603
353	Johan Johnsons fond för kulturverksamhet 2000 K	25,011
247	Fingal Juslins minnesfond 1973 R	3,311
246	Walfrid Juslins minnesfond 1973 R	1,743
233	Ebba och Jaakko Juvas fond 1971 K	134,545
400	Kamratförbundet för Östra Nylands folkhögskolas stipendiefond 2008 R	51,000
251	Ester och Naema Kanzéns fond 1973 R	20,252
198	Elsa Karlssons och Inga Wiks fond 1963 K	29,445
349	Karl Erik Karlssons fond 1998 K	3,443
243	Kasaböle privata svenska folkskolas fond 1973 K	92,070
212	Sigrid och Jacob Kaustells fond 1967 K	5,876
183	Eva och Henrik Kihlmans fond 1960 K	2,093,910
52	Lennart Kihlmans donationsfond 1921 K	14,142

NR	NAMN, GRUNDAD, GRUPP	Euro
128	Konstitutionella arbetarföreningens i Helsingfors bildningsfond 1945 R	18,997
274	Agnes och J.R. Korkmans fond 1980 K	30,640
382	Helena Korvelas fond 2006 K	52,685
307	Beda och Felix Kreanders minnesfond 1988 R	5,229
320	Ilmari och Nanny Krieges minne 1990 K	142,745
401	Kristinestad stads stipendiefond 2008 R	42,500
59	Kristinestads Kulturfond 1922 R	3,207
301	Ethel och Ragnar Krogius fond 1968 K	24,034
23	Mimmi Kroijerus fond 1908 K	19,818
352	Kvinnliga teologie studerandes fond 1999 R	2,523
15	Vaktmästare K.J. Kymlanders fond 1905 K	3,021
217	Kyrkoby gamla syförenings fond 1968 R	3,555
205	Ebba Kåhlmans fond 1964 K	11,552
127	Kamrer Henrik Kåhlmans fond 1945 K	4,714
167	Nils Källströms fond 1954 K	37,848
130	Agnes och Robert Lagus fond 1946 K	34,159
138	Aina Lagus fond 1948 R	1,743
177	Nanna Medea Lagus fond 1958 K	47,438
370	Lappfjärds folkhögskolas stipendiefond 2003 K	14,220
73	Karl Alexander Laurells biblioteksfond 1929 R	2,963
95	Georg Lauréns fond för kulturändamål i Österbotten 1937 K	19,818
75	Lars Algot Laurents fond 1930 K	2,822
27	Frans Robert Leschs fond 1911 K	8,996
136	Jenny Lesches minne 1947 K	1,346,666
144	Oskar Jakob Less fond 1951 K	37,778
339	Ebba och Gerda Linds fond för den svenska saken 1995 K	143,794
190	Alice Lindebergs fond 1962 K	108,453
303	Edit Lindebergs fond 1987 K	162,928
99	Gustaf Evert och Irene Lovisa Lindebergs minnesfond 1937 K	5,677
337	Lektorn, filosofie kandidaten Edit Matilda Lindbloms minnesfond 1994 K	3,001
187	Aina Sofia Lindbäcks fond 1961 K	76,020
118	Johan Alfred och Charlotta Wilhelmina Lindebergs fond 1943 K	5,677
158	Astrid och Helmer Lindells fond 1953 K	47,238
4	Tulluppsyningsman Lindéns fond 1891 K	25,229
53	Målarmästare C.A. och hans Hustru Ulrika Charlotta Lindfors testamentsfond 1921 K	70,841
351	Henry och Ulla Lindfors fond 1999 K	505,947
202	Lars E. Lindfors stipendiefond 1964 R	1,917
420	Svante Lindhs fond 2017 K	191,436

NR	NAMN, GRUNDAD, GRUPP	Euro
269	Roger Lindholms stipendiefond 1978 R	2,754
290	Anna och Evert Lindqvists fond 1984 K	326,918
330	Göta och Erik W. Lindroos fond 1993 K	265,582
140	Emil Artur Lindroths fond 1949 K	113,333
220	Essi och Boris Lindstedts fond 1969 R	9,355
390	Maj-Lis, Åke och Maj-Britt Lindströms fond 2008 K	50,000
366	Svea Lindström-Siréns och Sven Siréns fond 2002 K	250,055
407	Lovisa svenska köpmannaförenings fond 2009 K	50,429
149	Selma Lundells fond 1951 K	1,660
82	G.A. Lundenius fond 1934 K	70,841
191	Sofia Lundqvists fond 1962 K	18,059
277	Sofia och Jakob Lundqvists fond 1981 K	558,496
115	Bonden Adolf Adrian Långstedts fond 1943 R	30,049
418	Kosti-Ohto Lönnqvists fond 2016 K	563,021
47	Otto August Malms donationsfond 1919 K	31,005
65	Aina och E.W. Malmbergs fond 1926 R	14,884
264	Anna och Oscar Malmbergs minnesfond 1976 K	70,841
319	Alfred, Olga och Agda Malmgrens fond 1989 K	142,462
72	Fru Anna Malmqvists fond 1928 K	4,249
263	Folkskollärare Maria Mangs fond 1976 R	1,743
113	Henrik Wilhelm Mangströms fond 1942 R	5,047
326	Ebba och Ragnar Mannils fond 1993 K	87,066
312	Ethel och Birger Marnilas fond 1988 K	149,384
342	Marthaförbundets fond 1995 R	35,311
132	Gösta Masalins gåva 1947 K	1,660
221	Mataskärsfonden – Edvin Bergroths donation för nyländska bildningssträvanden 1969 R	535,727
374	Björn-Eric Mattssons minnesfond 2004 R	10,647
192	Lektor Signe Mattssons fond 1962 K	55,637
348	Irina Matvejevs fond 1998 K	5,794
125	Runar Meinanders fond 1945 K	21,545
316	Ulla och Ragnar Meinanders fond 1989 K	11,698
48	General C.O. Melåns biblioteksfond 1920 R	10,422
123	Ellen Emilia Mélarts fond 1944 R	22,309
46	Minnets Av 1918 års frihetskamp 1919 K	38,276
40	Kollegan A.W.E. Modeens fond 1914 K	1,660
145	Referendarierådet Karl Modeens fond 1951 K	188,921
238	Ernst och Elsa Montells samt Aune Josefssons minnesfond 1972 R	27,642
288	Professor Anders Myhrmans fond 1983 R	61,273

NR	NAMN, GRUNDAD, GRUPP	Euro
141	Systrarna Aina och Alma Nordbergs fond 1949 K	2,822
231	Valter och Ingrid Nordlings fond 1971 K	228,292
105	Gustaf Victor och Emilia Sofia Nordlunds fond 1938 K	276,094
62	Petrus Nordmanns minnesfond 1923 R	43,921
58	Nordsjö-Botby skoldistriktets fond 1922 R	62,955
69	Anna och J.A. Nordströms fond 1926 K	10,623
383	Else-Maj Nordströms fond 2006 K	233,036
193	Mathilda Nordströms fond 1962 K	3,618
12	Wilhelmina Nordströms fond 1903 K	48,666
43	Hovrådsinnan Augusta Nummelins fond 1917 R	9,098
159	Hilma Nybergs fond 1953 K	1,660
225	Nybro folkskolas i Mörskom fond 1970 R	7,320
164	Gustil och Artur Nygrens fond 1955 R	12,409
241	Gerda Maria Nyholms fond 1973 K	51,421
39	Wilhelm Nyholms fond 1915 K	28,848
394	Ernst Einar Nylunds fond 2008 K	694
189	Nina Nylunds fond 1961 K	46,475
7	Nyländska understödsfonden 1897 K	6,705
310	Kerttu och Arvid Nymans fond 1988 K	33,196
282	Johan och Sofia Nyqvists fond 1982 K	57,231
30	A.J. Nystedts fond 1911 K	1,660
409	Karl-Edvard och Gunvor Nysténs fond 2009 K	54,355
376	Stig och Maire Nyströms fond 2005 K	62,850
411	Tor-Erik Näsmans fond 2010 K	245,653
296	Adèle Ohlströms fond 1985 R	92,268
74	Axel Immanuel Olins fond 1930 K	2,822
311	Hjördis och Hugo Olins fond 1988 K	728,242
61	Carl Alexander Palins fond för Estlands svenskar 1923 R	101,771
109	Frans Palmros fond 1938 R	34,509
110	Elin Palmros fond 1938 R	54,552
111	Hedvig Palmros fond 1941 R	31,755
3	Bröderna Paqualins fond 1891 K	1,660
322	Eugenia Paulus fond för unga finlandssvenska kvinnliga författare 1991 R	137,862
399	Pernå kommuns stipendiefond 2008 R	71,060
306	Eine Pihls fond 1988 R	167,073
160	Einar Pontåns fond 1954 R	25,551
153	Publikationsfonden 1952 K	47,979
24	Emil Och Berta Randéns fond 1909 K	18,026

NR	NAMN, GRUNDAD, GRUPP	Euro
215	Åke och Wivan von Rehausens fond 1967 K	284,593
239	Maria Renfors fond 1972 K	253,189
84	Riihimäki svenska folkskolas fond 1935 K	1,660
415	Elsa och Waldemar Riskas fond 2015 R	175,000
252	Överstelöjtnant Nils Roos fond 1973 K	259,496
63	Fredrik och Wini Rosbergs fond 1924 R	27,015
254	John Rosbergs och fru Lycka Rosbergs fond 1974 K	21,710
121	Ida Rosqvists folkhögskolefond 1944 R	1,916
245	Olga och Robert Rostedts fond 1973 R	10,301
335	Joel Rundts fond 1994 K	7,303
116	Johan Sigfrid Rönnbergs fond 1943 K	10,390
106	S. Salovius fond 1939 R	5,046
324	Johan Helmer Sandelins och Linnéa Backlunds fond 1992 K	1,518,005
213	Ellen och Olga Sandholms minne 1967 K	405,627
206	Karin Sandholms fond 1965 K	31,703
384	Håkan Sandströms fond 2006 K	22,960
377	Tom Sandströms fond för den finlandssvenska hembygdens framtid 2005 K	20,035
406	Börje Saxbergs fond 2009 R	40,000
19	Estrild Schildts minne 1907 K	9,030
287	Holger Schildts stipendiefond 1983 R	73,410
209	Auda Schulmans fond 1966 K	569,793
309	Astrid och Valter Siemssens fond 1988 K	53,546
176	Wolter Simbergs fond 1958 K	3,818
304	Helmer och Anne-Marie Sippels minnesfond 1987 K	14,000
280	Sigward W. Sippels fond 1981 K	14,000
279	Stig Sige Sippels minnesfond 1981 K	14,000
278	Waldemar och Hjördis Maria Sippels minnesfond 1981 K	14,000
367	Matilda och Johan Viktor Siréns fond 2002 K	167,489
89	J.F. Skipparis fond 1934 K	56,666
78	Alida Skogs minne 1932 R	2,317
388	Synnöve och Karl-Gunnar Skogbergs fond 2007 R	10,000
101	Småskolefonden 1937 R	5,884
413	Svanhild och Jan-Erik Snells samt Inga Sahrbergs fond 2013 R	908,000
273	Kanslirådet Kaj Snellmans fond 1979 K	74,426
45	Bergsrådet Seth Sohlbergs fond 1918 K	576,622
248	Solvalla barnträdgårdsfond 1973 R	5,786
196	Sottungsby-Westersundom småskoleförenings fond 1963 R	70,970
83	Evelina och Viktor Spjuts understödsfond 1934 K	4,249

NR	NAMN, GRUNDAD, GRUPP	Euro
6	S:t Petersburger Liedertafel-fonden 1895 K	2,523
237	Anna Stenbergs fond 1972 K	4,515
265	Anna-lisa Stenbergs fond 1977 K	6,042
143	Ellen Stenbäcks fond 1950 K	6,706
134	Josef och Emma Stenbäcks minnesfond 1947 K	1,660
271	Irene och Halvdan Stenholms fond 1979 K	3,126,426
70	Karl Gustaf Strandbergs fond 1927 R	4,514
305	Agda Maria och Gigge Strandviks fond 1987 K	28,914
32	Adhemar Strengs fond 1911 K	2,855
404	Stroke och afasifonden 2009 R	52,885
179	Ester och Georg Ströms fond 1959 K	23,072
294	Karin Ströms fond 1985 K	18,590
151	Stina Maria Strömbergs minnesfond 1952 R	2,963
235	Harry Waldemar Strömmers fond 1971 K	174,281
357	Vivi Strömstens minne 2001 K	25,389
421	Alf Ståhlbergs fond 2017 K	151,417
146	Edla och Reinhold Ståhlbergs fond 1951 R	5,438
98	Axel Ståhlströms fond 1937 K	7,071
51	Ständiga medlemmars fond 1920 K	57,529
336	Jarl Sundborgs minnesfond 1994 K	3,320
60	Anders Gustaf Sundbergs fond 1923 K	1,660
157	Anna Sundholms fond 1952 K	70,841
381	Erik Vilhelm och Else Maria Svarfvars fond 2005 R	194,411
80	Svensk hyllningsfond 1933 R	358,586
66	Svensk minnesfond 1926 R	1,327,848
91	Svenska bildningens vänners i Brahestad fond 1934 K	12,747
234	Svenska bildningens vänners i Sockenbacka fond 1971 R	182,968
216	Svenska brevinstitutets fond 1968 R	91,466
71	Svenska dagens skolgåva 1928 R	1,743
152	Svenska folkskolans i Lönnhammar fond 1952 K	1,660
283	Svenska folkskolans vänners 100-årsfond 1982 R	223,100
387	Svenska folkskolans vänners 125-årsjubileumsfond 2007 R	168,850
240	Svenska folkskolans vänners jubileumsfond 1972 R	1,310,019
92	Svenska folkskolans vänners studiefond 1938 R	164,528
131	Svenska förbundets fond 1947 R	2,789
250	Svenska föreningens i Östermyra fond 1973 L	939,182
391	Svenska kamratförbundet vid statsjärnvägarnas fond 2008 R	250,000
398	Svenska kamratförbundet vid statsjärnvägarnas rf:s hyllningsfond 2008 K	310

NR	NAMN, GRUNDAD, GRUPP	Euro
395	Svenska kamratförbundets vid statsjärnvägarnas studiefond 2008 K	762
397	Svenska kamratförbundets vilohemsfond 2008 K	1,644
188	Svenska skolfonden 1961 K	526,163
68	Svenska småskoleseminariets i Helsingfors bostadsfond 1926 R	98,014
327	Svenska studieandelskassans fond 1993 K	24,153
50	Svensk-Finlands musikfond 1920 K	1,660
119	Syöreningens utbildningsfond 1943 K	84,950
41	Kanslirådet Carl Synnerbergs fond 1915 K	180,190
165	Syskonen Björkells fond 1955 R	49,602
20	Janne Söderströms skolfond 1907 R	18,928
284	Eva och Bjarne Takolanders fond 1982 K	72,103
133	Nina Tallbergs fond 1947 K	6,606
403	Inga Tallqvists fond 2008 K	222,099
214	Rosa Tammeländers minnesfond 1967 K	3,818
260	Josef Emil Teirs fond 1975 K	338,836
117	Rusthållaren Frans Tennbergs fond 1943 K	94,444
77	Mårten Thors stipendiefond 1932 R	21,550
210	Dipl.ing. Paul Thorwalls understödsfond 1966 S	1,191,750
34	Mathilda Thölgrens fond 1912 K	61,978
100	Johan Fredrik Timpers fond 1937 K	22,673
33	Karl Emil Tolländers fond 1912 K	90,575
218	Vera Torckells minnesfond 1968 K	26,590
38	Nikolaj August och Mathilda Maria Turdén's fond 1915 K	17,295
171	Sigrid Vaenerbergs fond 1956 K	8,598
396	Ina och Emil Wahroos fond 2008 K	520
85	Ingrid Wasastjernas fond 1935 R	14,884
86	Selma Wasastjernas fond 1935 R	154,257
142	Elsa Wasastjernas fond 1949 K	9,461
424	Anita och Helge Waselius fond 2008 R	2,362,134
150	Ellen och Hjalmar Waselius fond 1952 R	128,992
414	Hedvig Waselius fond 2014 K	1,349,884
76	Bröderna Oskar, Karl, Herman, Artur och Hjalmar Waselius fond 1931 K	8,138,322
25	Aug. och Matilda Weckströms fond 1909 K	108,121
172	Martin Wegelius och Richard Faltns fond 1957 R	6,518
412	Ernst Rafael Wesanders fond 2013 R	767,899
267	Leif Westerbergs minnesfond 1978 K	9,428
276	Christel och Hilding Westerholms fond 1980 K	4,183
328	William Magnus Wickbergs fond 1993 K	1,147,887

NR	NAMN, GRUNDAD, GRUPP	Euro
350	Einar och Rut Wickströms minnesfond 1999 K	25,228
88	Lilly Wickströms minnesfond 1934 K	4,714
408	Arkitekt Marita Wickströms fond 2009 K	421,666
204	Justitierådman Tor Wickströms fond 1964 K	3,187
96	Nanny Widerholms fond 1937 K	2,822
147	Gustaf Wiklund's minnesfond 1951 R	2,510
148	Ruth och Paul G. Wiklund's fond 1951 K	2,053
185	Viks småskolefond 1960 K	7,436
281	Birger Rudolf Wikströms fond 1982 K	78,310
163	Elin Wilhelmssons fond 1954 K	171,763
54	Jordbrukaren Janne Winkvists testamente 1921 K	2,822
107	Ane Winqvists fond 1939 K	2,822
108	Hanna Winqvists fond 1939 K	33,030
14	Västra Nylands musikfond 1904 K	3,618
29	Robert Ådahls fond 1910 K	3,618
42	Alexandra Åhmans fond 1916 K	7,801
174	Eric och Johanne Åkessons fond 1958 R	151,592
300	Viktor Öhbergs fond 1986 K	15,038
356	Pär Österbergs fond för Barösunds framtid 2000 L	210,633
333	Östsvensk samling i Grankulla 1994 K	1,973

